

Dostluğun romanı

- De! O ələfin yerini de! Yoxsa səni bu dəqiqə burda gəbərdəcəm! Onsuz da onu tapacağıq!

Cavab almadıqca hirs daha da çoxalır. Başını sağa-sola çevirib həm ətrafı gözdən qoymaq istəmir, həm də sol əli ilə onun çiyindən tutub, sağ əlindəki bıçağı kürək nayihəsinə dirəyərək orta yaşlı cılız kişini silkələyirdi. Arabir də bıçağın tiyəsi ilə başından vururdu. Cılız kişi qorxmuşcasına əlini qaldırıb özünü müdafiə edir və bu adamın ondan nə istədiyini heç cür başa düşə bilmirdi:

- Nə istəyirsən məndən?! Sən kimsən, kimi axtarırsan? Mən heç kimi tanımıram! Kimi axtardığını bilmədən mən necə sənə nə isə deyim?

- Kəs səsinə! Hamınıza dərs keçib yerini bildirməmək üçün. Tülkülər! Gedib ona deyərsən ki, kəllənin intiqamı yerdə qalmayacaq! Başa düşürsən?

Sözünü bitirər-bitirməz arxadan vurulan zərbənin təsirindən huşunu itirib yerə sərildi. Cılız kişi isə geriye sıçrayaraq, bu dəfə üzünü burda qəfil peyda olmuş ucaboy oğlana tutdu:

- Sən kimsən? Nə istəyirsən? Sən kimi axtarırsan?

- Heç kimi. Tez burdan aralansanız yaxşı olar. İndi gördükləriniz barədə də sussanız yaxşıdır. Bunları eşidən kişi arxasına baxmadan qaçıb gözdən itdi. Cavan oğlan isə ətrafına bir də göz gəzdirəndən sonra başındakı papağını düzəldib, öz-özünə "Yox, axmaq! Bu belə olmayacaq. Sən məni çox axtarmalı olacaqsan. Tapsan da, sənə faydası olacağına inanmıram", - dedi. Sonra da cibindən telefon çıxarıb kiminsə nömrəsini yığdı...

Otaqda televizor işləyirdi. Uyğur həmişəki kimi gözündə eynək iş masasının arxasında oturub kitabları vərəqləyir, lazım olan yerlərdən qeydlər götürürdü. Arabir də sanki nə isə mühüm xəbər gözləyirmiş kimi, televizora qulaq kəsilirdi. Bu onun işinə mane olmurdu. Birdən bayaqdan gözlədiyi anons efirə getməyə başladı və o, tez pultu əlinə alıb televizorun səsini artırdı: "Azərbaycanın ən möhtəşəm məkanı olan "Bürüni" sarayında Bakıda indiyədək analoqu olmayan konsert keçiriləcək. Konsertdə dünya şöhrətli ulduzlar iştirak edəcəklər. Aşağıda göstərilən telefonlara zəng edib sifarişlərinizi verə bilərsiniz"...

Uyğur gülümsündü və telefonu götürüb zəng etmək istəyəndə mesaj signalı eşitdi. Mesaj yerində "Yəqin ki, elanı eşitdiniz. Bu da sizə barışma fürsəti" yazılmışdı. Ardınca telefonun

özü də zəng çaldı. Amma... o, deyildi. Yaşar idi. Uyğur telefonu dərhal açdı:

- Buyur, qardaş.
- Axşamın xeyir.
- Salam. Noolub, yenə səsin yaman təlaşlı gəlir?
- Demə, dostum. Deyəsən, bu axmaq məndən əl çəkməyəcək. Yenə arxamca adam salıb.
- Diqqətli ol, qardaş. Bütün bunlardan mənim də gözüm su içmir.
- Heç yana getməyəcəksən ki?
- Yox, evdəyəm. Gəl.

Sağollaşdıqdan sonra Uyğur "elə həqiqətən də axmaq adama oxşayır" dedi və şəhər telefonu ilə başqa bir nömrə yığdı:

- Alo, salam! Adım Uyğurdu, Uyğur Həsənzadə. Televizordakı elana görə zəng eləmişəm. Bəli. Stollar necə olacaq? Əla! Zəhmət olmasa, bizim üçün dörd nəfərlik stol ayırın. Təşəkkür edirəm. Mən səhər keçib götürərəm, pulunu da onda ödəyəyəm. Minnətdaram, sağ olun.

Dəstəyi yerə qoyduqdan sonra "əziz qardaşım, elə bilmə ki, mən sənsiz gedəcəm"- deyə, gülümsündü və mobil telefonla daha bir nömrə yığdı...

Danulduzu çarpayısında yastığı qucaqlayıb gah o tərəfə, gah da bu tərəfə çevrilir, telefonu əlinə alıb baxır, bir də yerinə qoyurdu. Hiss olunurdu ki, zəng gözləyir. Otaq çox səliqəli görkəmdə idi.

Danulduzu Uyğurun sevgilisi idi. Tibb Universitetinin son kursunda oxuyurdu. Uyğur da həmin universitetin cərrahlığını bitirmişdi və hazırda şəhərin ən məşhur xəstəxanalarından birində cərrah işləyirdi. Danulduzuyla universitetin kitabxanasında kitab axtararkən tanış olmuşdular. Artıq həmin tanışlığın üstündən bir il keçirdi. Onlar bir-birilərini anlayışla qarşılayaraq hörmət və sevgilərini heç zaman əskik etmirdilər. Uyğurun başı elmi araşdırmalara qarışdığından ona istədiyi qədər vaxt və diqqət ayıra bilməsə də, Danulduzu ondan incimirdi. Onlar əsasən telefon vasitəsiylə əlaqə saxlayır, daha çox da bir-birilərinə SMS göndərirdilər.

Dolabın üstündəki telefonun işığı yanan kimi o, telefonu açdı və sanki naz edirmiş kimi səsini qısdı:

- Mən səndən küsmüşəm.
- Hörmətli abonent, zəng etdim sizə deyim ki, Uyğur adında şəxs ayın iyirmi altısında olacaq konsertə sizin üçün yer ayırtdırıb. Əgər gəlmək istəyirsinizsə.....
- Gələrəm. Uyğurumun sözünü yerə salaram heç? Mən bilirəm ki, o məni çox sevir.
- Yox, elə tezbazar canınızı qurtarmayın ondan! Əgər gəlmək istəyirsinizsə, şəxsən Uyğur bəyin özünə barışıq öpüşü göndərməlisiniz.
- Març! - Danulduzu tez telefondan öpdü.
- Yoooox!! İlk öncə anket doldurmalısınız. Anketin birinci sualı: Siz Uyğuru sevirsinizmi? Cavablar: A- sevmirəm; B- Onu görmək belə

istəmirəm; C- görəndə üzümü yana tuturam; D- Uyğuru tanımıram. Zəhmət olmasa, seçiminizi edin!

- Anket doldurmağa ehtiyac yoxdur. Danulduzu Uyğurdan ötrü ölür! Onsuz yaşaya bilmir! Və Uyğur onun hər şeyidir!

- Bu nə uzun cavab oldu?

- Hələ qurtarmayıb.

- Yaxşı, canım, mən də səni sevirəm. Sənin də mənə qarşı olan sevginin saflığına inanıram. Amma sənə bir söz demək istəyirəm.

- Nə söz ?

- Dostum Yaşarı tanıyırsan də. O da öz nişanlısı ilə gəlmək istəyir. Etiraz eləmirsən ki?!

- Əlbəttə, yox. Sən necə istəyirsən, qoy elə də olsun.

- Sağ ol, onda danışdıq. Sən rahat yat. Səhər dərsə gedəcəksən. Sonra danışarıq. Özünü yorma.

- Gecən xeyirə, Uyğurum mənim! Heç bilirsən səni nə qədər çox sevirəm?!

- Mən də. Sağ ol, öpdüm...

Uyğur bu danışığından sonra özünü birtəhər hiss elədi. Çünki Danulduzuna yalan söyləmişdi. Məsələ ondaydı ki, Yaşarın nəinki nişanlısı, heç istədiyi qız da yox idi. Üstəlik, bileti ona demədən almışdı.

Görəsən, bu hərəkətini Yaşar necə qarşılayacaqdı və o bu konsertə kiminlə gələcəkdi?! Ümumiyyətlə gələcəkdimi? Doğrusu, bileti alanda bu barədə heç fikirləşməmişdi. Sadəcə, Yaşarı dost kimi o qədər çox istəyirdi ki,

özünün olduğu yaxşı yerlərdə, yaxşı mühitdə onun da olmasını istəyirdi. Yeri gəlmişkən, Yaşar da bu dostluqda Uyğura qarşı səmimi və sadıq idi.

Yaşar Azərbaycanda sayılıb-seçilən iş adamlarından biriydi. Xaricdən maşın hissələri gətirib satdırdı. Özünə görə müştəri potensialına, biznes əlaqələrinə malik idi və şəhərdə artıq kifayət qədər tanınırdı. Uyğurla isə lap balaca vaxtlarından tanışdılar. Bir yerdə böyümüşdülər. Dərslərini bir yerdə oxuyar, birlikdə oynayırdılar. Sirləri də bir olmuşdu onların. Yaşarın atasının imkanı yaxşı olduğu üçün Bakıda oğluna hər cür şərait yaratmışdı. Yaşar da bu imkandan, şəraitdən ağılla və lazımlı şəkildə yararlanmışdı.

Qapı döyüldü. Uyğur qapını açdı:

- Salam, xoş gəldin.
- Salam, bağışla, səni də birtəhər elədim.
- Başın xarabdı?! Gəl, öz evindi. Keç, sənin üçün xoruzquyruğu bir çay dəmləyim.
- Yemək yeməmişəm e, acından ölürəm.
- Elə indi yaxşı boranı asmışam. Anam kənddən göndərmişdi. Ləzzətlidi. Mən də iştahsız idim, yeyə bilmədim. Yaxşı oldu, iki qardaş birlikdə yeyərik.

- Doğurdan? İndi lap acdım. Ölürəm də Xanım xalanın yeməklərindən ötrü.

O, pencəyini tələsik qonaq otağındakı stolun üstünə atıb birbaşa mətbəxə keçdi.

Uyğurun atası astma xəstəliyindən əziyyət çəkdiyi üçün Bakıda yaşaya bilmirdi. Buna görə anası

Xanım arvad da onunla kənddə qalırdı. Bacısı Təravət də həmçinin. Təravətin iyirmi altı yaşı vardı. Universitetə daxil ola bilməsə də, tibb texnikumunu bitirib kənddə "medsestraliq" edirdi. Demək olar ki, orda onun həkim kimi əməlli-başlı hörməti vardı.

- De görək yenə noolub? Bilmək olmur ki, yeməyi ağzına aparırsan, yoxsa burnuna. Yaman fikirlisən.

- Əşşi, durduq yerdə başıma iş açdım. Oturmuşdum oturduğum yerdə. İndi az qalırım ki, gizlənə-gizlənə yaşayam. Yolda gedəndə də elə bilirəm ki, arxadan məni izləyirlər.

- Sən də özünə görə deyilsən axı. Yeməyini ye, dur çıx get də. Sənə nə var axı kim-kimə nə deyir, kim-kimi söyür?

- Elə danışırısan ki, guya sən mənim yerimə olsan, eyni şeyi etməzdin. Sadəcə, mən nə biləydim ki, bu adam axmağın təkidir. Kaş elə orda o da vurub mənim burnumu sındıraydı, məsələ də onunla qurtaraydı.

- Belə baxanda əcəb eləmişən. Mən sənin yerində olsaydım, başını da vurub yarardım. Təbii ki, gücüm çatsaydı.

- Yox e, gəldin, adam kimi yeməyini ye, çıx get də! Yeməkdi də... tez gəldi, gec gəldi, xoşuna gəlmədi... Narazılığın var get müdirə, nə bilim administratora şikayət elə. Yoxsa, sən dur məcburiyyətdən beş-üç manata görə sən kimilərinin qabağını silib, yemək gətirən ofisianta, özü də qız uşağına ağzına gələn nalayiq-nalayiq sözləri de, söy, süfrəni də dağıt?!

Gərək bir az möhkəm döyəydim. Aralama-saydılar... Əsəbiləşirəm e, qardaş. Görəydin yazıq qız durub, necə maddım-maddım baxırdı. Qüruruna toxunulduğu hiss olunurdu. Baxma, indi nə olsun ofisiantdı, imkanı olsa, bu işlə məşğul olmazdı ki... Ora gələn səksən faiz də eyni adamlardı. Hamı onu, demək olar, tanıyır. Biri elə mən. Orda tez-tez yemək yeyirəm. Bir-iki dəfə də səninlə olmuşuq, yadında deyil?

- Əşşi, sən də elə deyirsən ki... Keçən həftə Əligil Türkiyədən gələndə getdiyimiz yer deyil?

- Ay sağ ol. Qız da başını aşağı salmışdı, öz işiylə məşğuldu.

- Əşşi, boş ver, əcəb eləmişən döymüsən. O kimdi axı?!

- Qızın üstünə qışqıranda tək idi. Bu dəmdə kimsə içəri girdi. Gəlib onun yanında oturanda lap qızışdı. Başladı söyməyə. Mən də dözə bilmədim. "Əsəbiləşmə, indi gələr" - dedim. İstədim ki, məsələ sakit qurtarsın. Yeməyi gecikdiyinə görə söyürdü. Qayıdıb məni də söydü: "Sən kimsən, səsini kəs, otur yerində!" Onda da mən heç dözə bilmədim. Duran kimi, kəlləni geydirdim sifətindən. Burnu getdi işinə. Camaat başladı aralamağa, məni itələyib çölə çıxartdılar. İçəri qoymadılar. Elə o gündən dalımca adam salıb. Tanımadığım eyni tipli adamlardı. Səhər öyrəndim ki, guya bu, şəhərdə "bərkgedən" oğlanlardandı. Bir az da pulu-zadı var, deyəsən. İndi məni öldürtdürəcək, ya nə bilim neyləyəcək...

- Öldürtdürməz. Amma bilirəm ki, adın yadından çıxana kimi çırpıb, burnunu da sındıracaq.

Onlar bu sözdən sonra gülüşdülər. Amma bu gülüşmə qısa çəkdi. Yaşar sözünə davam elədi:

- Obyektimə iki dəfə basqın ediblər. Təzəlikcə bilmişəm ki, "lotudular". Özü də ağılsızından. O gündən ordan çıxmırdım. İki gündü elə orda qalırdım. Deyirdim, bəlkə hirsli soyuyar, məsələ sakitcə ötüşər. Adamlarından birini də bayaq gördüm. Qapının ağzından keçən bir kişini mənim işçim bilib sorğu-suala çəkmişdi. Onu da vurub sərdim yerə.

- Qardaş, gəl inadından əl çək, get polisə.

- Polislik heç nə yoxdu. Qorxmuram ki, Uyğur. Uzağı yığışib məni döyəcəklər. Qorxduğum şey başqadı. Obyektə, işçilərə nə isə edərlər. Pulumdan da qorxmuram. Camaat yazıqdı, bir şey olar, sonra iş böyüyər. Maraqlandım, bunun qardaşı türmədə-zadda olub. Adamöldürmə, narkotika... Bu da onun qardaşısı də.

- Hə də, yəqin deyib ki, mən "lotuyam", sən də get mənim hesabıma kef elə. Əşşi, sən də elə yerə ilişmisən ki... Təcili bir şey fikirləşməliyik.

- Adamı da vurdum, huşunu itirdi, atdım dənizin qırağına. Bunu eşidib lap dəliyə dönəcəklər. Başım şişib e...

Bunu deyib əlindəki qaşığı boşqabın içinə tulladı.

- Dərəbəylik deyil ki, bir şey fikirləşərik, yeməyini ye hələ.

Sonra otağa sakitlik çökdü. Yaşar həqiqətən də heç kiminlə işi olmayan birisi idi. Düzdü, çılgın idi, ancaq heç vaxt, necə deyərlər, həlləm-qəlləm

işlərə baş qoşmazdı. Ofisiant qızın söyülüb təhqir olunduğunu görəndə kişiliyinə sığdırmayıb müdaxilə etməsi indi onun həyatına bir sıxıntı gətirmişdi. Bu iki gün içərisində fikri yaman qarışmışdı. Vurduğu adamın kimliyini öyrəndikdən sonra təhlükədə olduğunu hiss edirdi. Bu işin çıxarsız keçməyəcəyini bilirdi. Düşünürdü ki, o cür adamlara belə bir şey lazımdı ki, intiqamlarını layiqincə alıb öz ətraflarında "blatlarını" artırınsınlar.

Bütün bu fikirlər Uyğurun da başında dolayırdı. Belə anlarda dostuna necə yararlı olacağını bilmirdi. O, konsert məsələsinin bu anda açılmasının yersiz olduğunu görüb, hələlik bu barədə bir söz deməməyi qərara aldı.

- Sağ ol e, acından ölürdüm.

- Nuş olsun, evdə işlər necədir, Azər dayı necədir?

- Sağ ol, yaxşılıqdır. Salamları var. Atamın xəbəri yoxdur. Bəlkə də xəbəri olsa, bir əncam çəkər. Amma ürəyi nasazdır deyə, onu narahat etmək istəmirəm. Nəyə lazım axı, qoy kişi öz işində olsun. Bircə, yeznəm bilir. O da deməz qətiyyə. Kənan ağzıbütöv adamdı.

- Eeeee, bəsdə də, bu haqda danışma. Başqa şeydən danış, qoy fikrin dağılsın. Dünən futbola baxdın? Sizi yaman birtəhər elədilər.

- Hə, baxdım. Veronu oyuna axırını dəqiqədə buraxdı. Zalım oğlu, bunu əvvəlcədən burax də. Elə işdə - kabinetdə baxırdım. Evdə baxmağın ləzzəti ayrı imiş. Birtəhər baxdım, amma inan, onda da fikrim ayrı yerdə idi.

- Yenə gəlib ilişirsən ora?!
 - İçimdə pis bir hiss var, Uyğur.
 - Yaxşı, qurtar bu söhbəti, çay qaynadı, keç otağa, gəlirəm.
 - Dayan, kömək edim.
 - Yox, sən qəndqabını götür get, mən də gəlirəm. Əslində Uyğur Yaşara bildirmək istəmirdi, amma bu "arxasınca adam saldırmaq" məsələsini eşidəndə o da birtəhər oldu. Yaşarın başını qatmaqdan ötrü əlindən gələni etməyə hazır idi. Özünə qalanda isə bu məsələ barəsində bəlkə Yaşardan da çox düşünürdü: "görəsən, bunun axırı necə olacaq?"
- ...Dostlar bir az da söhbətləşib, yatdılar.

Çappa Siyoş əlində təsbəh pəncərədən çölə, dənizə tərəf baxırdı. Burnunun üstünə "santavik" yapışdırılmış Elməddin oturduğu yerdə yumruğunu düyünləyib divanın küncünə çırpırdı:

- Qağa, icazə ver, onun başını kərtənkələ başı kimi vurub əzim. Dost-tanış arasına da şıxa bilmirəm belə. Az qalır başıma hava gəlsin. Dəli olacam mən axırda.

Çappa Siyoş çevrilib onun gözlərinin içinə baxdı:

- Az danış, otur yerində. Xam-xam gəvəzələmə. O axmaq adamlarına da de, cəhənnəm olub otursunlar yerlərinə, öz işləri ilə məşğul olsunlar. Kərtənkələ başı... yox bir?! Özünü nə hesab

edirsən? Baş əzmək asandı? Hələ sənə bu da azdı.

- Qağa, sən bilmirsən....

- Hər şeyi sən bilirsən. Mənim qırx yeddi yaşım var. Ömrümün ən gözəl günlərini qazamatda keçirmişəm. Hər şeyi səndən azı əlli dəfə yaxşı bilirəm. Axmaq kimi hərəkət eləmə. Bundan belə mən nə desəm, onu edəcəksən. O axmaq dostların beynini doldurublar. Yüz dəfə demişəm, uşaq kimi hərəkət edirsən yenə. Adam kimi bir işin qulpundan tut, kömək elə. Adam öldürməyə nə var ki! On səkkiz il türmədə yatmışam, Elməddin. On səkkiz ilin nə demək olduğunu bilirsən sən? Nəyin çatışmır? Sənə demədim ki, arxanda durmuşam, get camaatı söy, onun-bunun şərəf-ləyaqətini alçalt. Özü də, beş-üç manatdan ötrü sənin kimilərinin qabağında əyilən, hər şeyə "baş üstə" deyən ofisiyant qızın... Onu bil ki, əgər onun yerinə mən olsaydım, burnunla bərabər sənin qollarını da qırardım. Tanımadığım qıza söz atdığına görə tanımadığım adamın başını kəmişəm mən, Elməddin! Başa düşürsən? ...Xəstəxanadan indi çıxmısan. "Maşallah", hələ orda olandan "qolubəylərin" camaatın arxasınca gəzir. Dərəbəyli-zad deyil indi. Yenə deyirəm, o zibilləri başa sal, bu dəqiqə qayıdıb otursunlar yerlərində. Mənim adımla batırmısanlar.

Sözlərini bitirdikdən sonra Siyoş cibindən beş yüz manat çıxarıb qardaşına verdi:

- Sabah mənə düz-əməlli bir yol paltarı al. Dur! Başını da yaxşı işlərə qat.

- Nə deyirəm, qoy sən deyən olsun.

Qardaşının onu heç nə etməyə qoymaması Elməddinin ürəyincə olmamışdı. Çappanın otağından çıxdıqdan sonra maşına oturub əlini sükana çırpdı: "Adını batırmayacam, qardaş. Adını batırmayacam. Mən nə edəcəyimi yaxşı bilirəm".

Qardaşı otaqdan çıxdıqdan sonra Siyoş qapıya tərəf döndü:

- Gizir, ay gizir!

İçəri yekəpər, bıqlı, təxminən əlli yaşlarında bir kişi girdi.

- Bu uşaqdan gözüm su içmir. Bir az diqqətli olun. Yaşar sakit iş adamıdır. Narahat etmək düzgün olmaz. Onun da nömrəsini öyrən, zəng edib danışmaq istəyirəm. Amma Elməddinin bundan xəbəri olmasın.

-Qardaş, istəyirsən hər şeyi biz özümüz edək. Sən əziyyət.....

-Sizlik deyil! Nə deyirəm, onu elə!

-Baş üstə!

Əsl adı Seyfəddin olan Siyoş "Çappa" ləqəbini türmədə almışdı. Əslən Ağdam rayonundandı. Ailəsi ilə birlikdə kənd işləri ilə məşğul olurmuş. Qonşu kənddə təzə torpaq sahəsi alıb oranı becərirmiş. Bir gün Seyfəddin yorulub bulaq başında qarpız yeyərkən erməni diğasının azərbaycanlı bir qıza söz atdığını görüb. Müdaxilə edəndə ona cavab qaytaran erməninin başını kəsib, qanını çappa stəkana doldurub diğanın özünə aid olan əkin sahəsinin su girişinə - arxının başına tökərək onun bütün zəmisini qana

boyayıb. Buna görə Seyfəddin on beş il cəza almışdı. Amma məlum hadisələrlə əlaqədar o, azadlığa dörd il tez çıxmışdı. Türmədə yaxşı hörmət qazanan Seyfəddin çıxıb atasının ölümündən sonra qardaşına və anasına baxırdı. Özü də zəhmətlə, çalışmaqla. Amma... Özündən bir il öncə türmədən çıxan dostu yaxşı işlərə qurşanmamışdı. Və bu işə bilmədən dost dediyi Seyfəddini də bulaşdırmışdı. Polisin onun izinə düşdüyünü hiss edib Seyfəddinə üstü bağlı yük əmanət etmiş, onu bərk saxlamağı tapşırırmışdı. Təhqiqatdan sonra Seyfəddinə yenidən yeddi il iş kəsmişdilər. Yaxşı niyyətinə və saflığına baxmayaraq, ömrünün on səkkiz ilini türmədə keçirdiyinə görə ətraf mühitdə reputasiyası o qədər də yaxşı deyildi. Xüsusən də dostuna inanıb narkotika gizlətməyə cəhd etdiyi məlum olandan sonra əksəriyyət onun özünün də narkotika ilə məşğul olduğunu zənn edirdi... "İçəridən" çıxdıqdan sonra anası az yaşamışdı və yeni ömür yoluna qardaşı ilə başlamışdı. Atasının qəbri üstündə bundan sonra dürüst olub həyatını yalnız namuslu işlərlə davam etdirəcəyinə and içib, hər şeyə sıfırdan başlamışdı. İşləri yaxşı alınan Seyfəddin qısa müddətdə əvvəllər tək-cə avtoyuyuculuqla məşğul olan obyektini böyük avto-servisə çevirmişdi. Son iki-üç ayda da xaricdən çoxlu miqdarda avto-hissə gətirib onların satışını təşkil etmişdi. Bundan sonrakı planı da bu işi böyütmək idi: "Elməddin, sən bilməzsən on səkkiz il nə deməkdir. Bu, sənə on səkkiz dəqiqə kimi gələ bilər indi, qardaş.

Ömrümün yarından çoxunu keçmişəm, amma rəhmətlik atamla anamın arzusunu hələ də yerinə yetirə bilməmişəm. Allah bilir, bəlkə indi ruhları da "nəvə" deyir... Cavan olmağı sən başqa cür qavrayırsan, qardaş. Amma mən imkan verə bilmərəm ki, sən də həyatını zəhərləyəsən"...

Artıq səhər açılmışdı. Bakı sarı-qırmızı donunu geyinib, özünəməxsus gözəllik saçırdı. Maşınların səsi, insanların toplu şəkildə vurnuxması, marşrut avtobuslarının müxtəlif geyimli, işə tələsən insanlarla dolub-boşalması kimi hər kəsə tanış mənzərələr yenə də təkrarlanmağa başlamışdı. Ümumiyyətlə, şəhər hələ günəş Xəzərdən boylanmamışdan çanlanırdı. Amma bu "oyanış vaxtı"nın özündə də yatanlar vardı. Yaşar kimi.

Pəncərədən süzülən günəş şüaları onun gözlərini "inadkarcasına" elə indicə açmışdı. Əsnəyib yerindən qalxdı. Ortağıdakı sükut evdə özündən başqa heç kimin olmadığına dəlalət edirdi. Salona keçəndə Uyğurun onun üçün yazıb stolun üstünə qoyduğu qeydi gördü: "Görəsən, tənbəlliyin daşını haçan atacaqsan? Sabahın xeyir, dostum! Sadəcə, çayı qaynat. Hər şeyi hazırlamışam. Özündən muğayat və evində rahat ol!!!" Telefonunu yandırdı. Saatın on olduğunu görüb "Lənət olsun, görüşüm vardı, keçirikəm", –

dedi. Beş-altı saniyə fikirləşib katibəsinə zəng elədi:

- Sabahınız xeyir, Yeganə xanım. Mən bu gün gələ bilməyəcəm. Əgər lazımsız nömrə olsa, zəngləri yönləndirəcəm sizə. Kim soruşsa, deyərsiniz Yaşar xəstədi. Görüşləri də başqa vaxta salırıq...

Yeməyi yedikdən sonra çayını əlinə götürüb divanda oturdu və televizorun kanallarını dəyişməyə başladı. Birdən yadına nə isə düşübmiş kimi halı dəyişdi. Pultu divanın üstünə tullayıb üzüstə uzandı. Elə bu vaxt telefonu zəng çaldı. Nömrəyə diqqətlə baxsa da, tanımadı. Heç kimə cavab verməyəcəyini düşünsə də, bu zəngə etinasız qala bilmədi:

- Alo?!

- Salam, hər vaxtınız xeyir, Yaşar bəy!

- Salam! Bağışlayın, tanıya bilmədim.

- Mənəm, Seyfəddin!

"Seyfəddin" adını eşidəndə nə isə xatırlamaq istəyirmiş kimi, qaşlarını düyünlədi. Fikrini cəmləməyə çalışaraq bir də soruşdu:

- Kim?

- Elməddinin qardaşı Seyfəddin.

Bunu eşidib duruxdu. Yarı həyəcanlı, yarı qorxmuş, yarı da əsəbi şəkildə alnını ovuşdurdu:

- Nə istəyirsən? "Dəyərlı" qardaşının qisasını almaq üçün zəng etmişən? Sizin üçün asandı adam öldürmək. Tulalarınızı yığışdırın, camaat göbələk-zad deyil!

- Əşşi, bir dayanın görək. Mən sizdən az qala iyirmi yaş böyüyəm. Sizə "siz" deyə müraciət

edirəm. Siz isə əsəblərinizə hakim ola bilmirsiniz. Hamımız kişiyik də. Gəlin bir oturaq, söhbət edək, dərdləşək! Adamyeyən deyiləm ki, mən!

- Dedim, axı. Adamlarını çək arxamdan, elə bil ki, söhbət etmişik.

- Hələ bir pəncərədən baxın, adam görürsünüz?

Yaşar pəncərədən baxanda dünənki qara maşın - hansı ki, onun arxasıya gəlmişdi - həqiqətən də orda yox idi. Yaşar bu qəfil zəngdən, ən çoxu da bu qeyri-aqressiv danışıqdan sarsılmışdı. Necə cavab verəcəyini bilmirdi:

- Səninlə nə söhbət edəcəm?

- Əşşi, biz də özümüzə görə kişiyik. Bir söhbət tapıb edəcəyik də. Saat birdə... dediyim yerdə gözləyəcəm.

Yaşar telefonu bağladıqdan sonra tərəddüd içində donub qalmışdı. Axı, adı dillər əzbəri olan bu Seyfəddin niyə onunla belə mülayim danışıb, görüşə çağırırsın? O ki, onun qardaşının burnunu sındırmışdı? Bu cür adamlar qisas almaqla məşhur idilər axı?! Bəlkə onu tələyə salmaq istəyirlər? Polisəmi zəng etsin, yoxsa təkmi getsin? Qərarsız qalmışdı. Amma Seyfəddinin səsindəki səmimiyyətə də inanmamış deyildi. Bəlkə bu, iki günlük stressin axırı, hər şeyin başlanğıcı olacaqdı?! Əlini telefona atıb Uyğura zəng etmək istədi. Amma dərhal da fikrini dəyişdi: "Yox, dostuma ziyan vurmuş olaram. Tək gedəcəm, nə olacaqsa olsun". Saata bir də baxdı. Görüş vaxtına bir saat qalırdı. Paltarını dəyişib evdən çıxdı.

Təravət bugünkü səhər işlərini qurtarmışdı. Günorta yeməyini bişirmək üçün lazım olan kartof-soğanı da sininin içinə yığıb stolun üstünə qoydu. Əlindəki almanı yumaq üçün mətbəxə girən anasını görəndə gülümsünərək:

- Ana, ağılıma bir fikir gəlib, - dedi.

- Ağılına anan qurban, de görüm yenə nə fikirləşmişən? Yoxsa, sən də mənim fikirləşdiklərimi deyəcəksən?

-Yox ana, mən sənin kimi fikirləşmirəm. Yazıq uşağı birtəhər eləmişən, qorxusundan evə də zəng eləmir. O dəqiqə başlayırsan "Anan qurban, nə vaxt evlənəcəksən? Evlən, anan toyunu görsün, nəvə görüm" nə bilim, nə. Axı o yazıq elm dalınca düşüb. Bu gün-sabah doktor olacaq.

- A bala, doktor deyil ki?

Təravət güldü:

- Yox ana, o doktordan yox. "Doktor" elmi dərəcəsini deyirəm.

- Sən Allah, bədi. Düşsün də elm dalısınca. Mən demirəm ki, elmi atıb qız dalısınca düşsün. Orda tək qalıb, bilmirəm nə yeyir, nə içir. Elə hey fikirləşirəm. Evlənsə, içim bir az rahat olar də.

- Darıxma, hər şey yaxşı olar! Uyğur hər şeyin öz zamanını daha yaxşı bilir.

- Elə ikiniz də bir gələrsiniz. Yaxşı, sən nə demək istəyirdin?

Xanım arvad üzünü turşudaraq suyu açıb almanı yumağa başladı:

- Deyirəm, - tez də əlini saxlayıb bir an dayandı, sonra nədənsə nigaranmış kimi sözüne davam elədi - iki gündən sonra Uyğurun ad günüdür. Həmişəki kimi bu il də yaman tez keçdi.
- Keçən il də başı qarışıq olmuşdu, bura gələ bilməmişdi. Bir günnən heç nə olmaz. Gəlin yığışaq, biz gedək onun yanına. Qoy o da sevinsin. Həm də hamımız bir-iki gün bir yerdə olarıq.
- Ay mənim ağıllı qızım. Elə bil ürəyimdən xəbər verdin... Atanla da məsləhətləşək. Amma Uyğur bilməsin, qoy subriz olsun.
- Ha-ha-ha! Bəlkə "sürpriz" demək istəyirsən?!
- Hə, hə. Ay sağ ol, ondan. Heç nə deməyib birdən-birə getsək, əla olar vallah...

Yaşar deyilən vaxta on beş dəqiqə qalmış artıq görüş yerində idi. Geriyə dönüb yaxınlıqdakı kafeyə girdi. Küncdəki stolların birində oturub çay sifariş verdi. Saatına baxanda birə on iki dəqiqə qalırdı.

Bir çaynıq çayı içib qurtaran Yaşar təkrar saata baxanda təyin olmuş vaxtdan on yeddi dəqiqə keçmişdi. Ayağa qalxıb paltosunu geyindi və lazım olan yerə tərəf addımlamağa başladı. Əvvəlcə görüşə yubanmaq istəmirdi, amma sonra fikrini dəyişib, bilərəkdən gecikməyə üstünlük verdi.

Qapıdan içəri girəndə onu lopabiğ, yekəpər bir kişi qarşıladı:

- Salam, Yaşar bəy, buyurun, xoş gəlmisiniz. Qağam sizi gözləyir.

Gizir onu içəri ötürüb qapını örtüdü. Saçları vaxtından tez ağarmış, əlində qəlyan, qarşısında çay süzölmüş armudu stəkan olan Çappa Siyoş xalçanın üstündə oturmuşdu. Yaşarı görəndə kimi ağır-ağır yerindən qalxıb:

- Salamlar olsun, Yaşar bəy, xoş gəlmisən, - dedi.

- Salam, xoş günün olsun.

- Sənin haqqında hamı yaxşı danışır. Halal olsun ki, bu gənc yaşında artıq yaxşı ad qazanmısan. Bilirsən Yaşar bəy, - əli ilə ona oturmaması üçün yer göstərib sözüünə davam etdi - ürəyim gedir belə cavan yaşda sayılıb-seçilən adam görəndə.

- İltifatın üçün çox sağ ol.

- Mən sənə tərif demirəm ki. Əksinə, açığını desəm, əməllicə qısqanıram səni. Mənim qardaşım da cavandı. Amma tutduğu yol yaxşı deyil. Dostları çox pisdi. Xoşum gəlmir onun başiboş, səhərdən axşama kimi küçələrdə veyillənən uşaq-muşaqla gəzməyindən. İstəyirəm ki, o da sən kimi beləcə - hörmət, izzət sahibi olsun.

- Hər şey insanın özündən asılıdır. Mənə elə gəlir ki, sən onu tərbiyə etməyə yetərinəcə vaxtın olub.

- Düz deyirsən, amma mən "içəridə" olanda - yəqin ki, bilirsən, mən orda da olmuşam - Elməddin anamın ümidinə qalıb. Heç vaxt onu

pulsuz qoymamışam, "içəridə" çoxlu pulum olurdu. Amma o ora-bura çox qaçıb, özünə pis dostlar qazanıb. Ona görə yavaş-yavaş onu yoldaşlarından ayırmaq istəyirəm. Elməddin mənim yeganə varisimdir.

- Bu sizin öz işinizdir. Bunların heç biri məni maraqlandırmır. İnsan nə qədər cahil olursa olsun, bir qadına qarşı o cür hərəkət etməz. Onun da bir qüruru var. İnciməyin, buna görə onu vurduğuma heyfslənmirəm, heç peşman da deyiləm. – Yaşar belə desə də, bu cür qarşılıb, bu cür sözlər eşitməsindən çəşib qalmışdı. Artıq qəlbində Seyfəddinin təmiz olduğuna heç bir şübhə qalmamışdı.

- Yaşar, əgər günahkar olduğunu bilsəydim, səninlə heç vaxt bu cür danışmazdım. Mən yad bir qıza söz atdıqlarına dözmədiyimə görə on bir ilimi türmədə keçirdim. Nə isə... Bu dəqiqə bizə yaraşmaz ki, belə şeylərdən danışaq. Bilirəm, çox böyük bir səhv edib. Onun səhvi mənə də yaxşı təsir bağışlamadı. Bu azmış kimi, səndən qisas almaq üçün dalınca adam da salmışdı. Bunlara görə onun əvəzinə səndən üzr istəyirəm.

- O nə sözdü?! Mən demirəm ki, onun yerinə üzr istə...

- Ümumiyyətlə, mənim bir xüsusiyyətim var. Görüşmək istədiyim insanlarla ilk tanışlıqdan qabaq onlar haqda lazımi məlumatlar toplayıram. Sənin də biznesini bəyənirəm. Mən də bu işlərlə məşqulam, bilirsən yaqın ki...

- Yox, bilmirdim. Xeyirli olsun.

- Çox sağ ol. Balaca bir "avtomoykam" vardı. Bakıda bəlkə də heç kim gecələri səhərə qədər maşın yumurdu. Amma mən səhərə kimi maşın yudururdum. Indi maşallah, şəhərdə on iki yerdə "moykam" var. Yeddi yerdə də müxtəlif xidmətlər göstərən avto-servisim. Bir neçə ay bundan qabaq fikirləşdim və işi böyütmək üçün xaricdən çoxlu maşın hissələri vurdum. Düzü, bilmirdim burda nə lazım olur əsas. Bilirdim e, avto-servislərin işindən bilirdim, amma hər şeyi həddindən artıq gətizdirdim deyəsən. Indi səndən bir xahişim var. Uşaqlar sənə siyahı hazırlayıb versinlər, sən də lazım olduqca bizə kömək elə, sataq bitirək onları.

- Əlbəttə, niyə olmasın ki? Əlimdən gələni edərəm... – Yaşar fikirləşmədən onun təklifini qəbul etdi.

- Bu işlərin kralı sənsən də. Biz elə-belə...

- Əgstəfurullah!

- Yox, qardaş. Təvazökarlıq eləmə... Düz deyirlərmiş ki, çəkişməsən bərkişməzsən. Hər ikisi güldü. Beş dəqiqə keçmədi ki, qapı açıldı və ortaya süfrə salındı.

- Bu əziyyət nəyə lazımdır axı?

- Əşşi, nə əziyyət? "Delovoy obed" kimi qəbul elə. Bizim aləmdə "duz-çörək" deyirlər...

Uyğur evə gəlmişdi. Bu gün xəstəxanada işləri az olduğundan evdə yazı yazacaqdı. Yaşarın hələ qayıtmadığını görüb mətbəxə keçdi. Aldığı çörəyi stolun üstünə qoyub salona adladı. Televizoru yandırıb divanda oturanda, gözü Yaşarın yazıb stolun üstünə qoyduğu qeydə sataşdı: "Elməddinin qardaşı Siyoş məni görüşə çağırır. Saat birdə görüşəcəyik. Gəlməsəm, narahat olma! Haqqını halal elə. Özündən muğayat ol"! Uyğur dəli kimi ciblərini eşib telefonunu axtarmağa başladı. Elə bu vaxt ev telefonuna zəng gəldi. Cəld dəstəyi götürdü:

- Alo?!

- Alo, alo? Uyğur sənsən?

- Yaşar?!

- Ürəyimi partlatdın, ay Uyğur. Hardasan, zəng edirəm, zəng də çatmır.

- Hə, seminarda idim, söndürmüşdüm, elə sönülü qalıb. Hələ sən de görüm, bu nə yazıdı bura qoymusan? Əslində sən məni qorxutdun. Özü də, "Haqqını halal elə" yazmısan yekə-yekə.

- Əşşi, cır at o kağızı.

- Niyə, görüşmədiniz?

- Görüşdük, Uyğur, görüşdük. Adam sandığım qədər də qəddar deyilmiş. Yaxşı kişidi. Axşam gələndə ətraflı danışarıq.

- Oldu, qardaş. Düzdü, heç nə başa düşmədim, amma əsas odur ki, hər şey qaydasındadır.

- Sağ ol. Narahat olma.

Uyğur dərindən ah çəkib, xeyli rahat oldu: "Çox şükür... Vay... telefon... Danulduzu məni birtəhər edəcək". Telefonu açan kimi dalbadal bir neçə

SMS – in gəldiyini gördü. Bunların çoxu Yaşarın yazdığı eyni mətnli SMS idi: “Uyğur, narahat olma, yaxşıyam. Axşam görüşərik”. Sonda isə Ulduzun mesajı idi: “Uyğur, mən anamla xalamgilə gedirəm. Axşam danışarıq”. Gülümsündü: “Deyirəm axı, niyə bundan cəmi bir SMS gəlib. Deyəsən, axşam işlərim çox olacaq. Indidən digər işlərimi görüm”...

Yaşar beyni suallarla yüklənmiş vəziyyətdə ofisində oturub düşünürdü. Gözləmədiyi anda gözləmədiyi adamdan gələn zəng, gözləmədiyi görüş və iş birliyi təklifi. Bütün bunlar Yaşara çox maraqlı gəlirdi. Verdiyi qərarı incələyirdi: “Zəhrimara qalsın, gərək bir az vaxt istəyəydim. Fikirləşib - eləməmiş razılaşdım. İnşallah, altından başqa işlər çıxmaz bunun. Eee, heç nə fikirləşmək istəmirəm bu haqda”. Qalxıb Kənanı yanına çağırırdı. Onunla iş haqqında bir az danışdıqdan sonra:

- Mən Uyğurgilə gedəcəm, bu gün də işləri özün yola ver, - dedi. - Yeni dükan üçün hazırladığımız məlumat kitabını da mənə ver, aparım bir az göz gəzdirim.

- Qardaş, iki gündü Cəvahir xala yaman narahatdı səndən ötrü. Bəlkə bir evə dəyəsən?

- Narahət olma, zəng edib danışaram.

Paltosunu geyinib ofisdən çıxdı, maşına oturub Uyğurun evinə gəldi. Qapının ağzına çatmışdı ki,

telefonu zəng çaldı. Anası idi. Əlilə alnından vurub özünü qınadı: "Vay səni, yadımdan çıxdı zəng eləmək. Arvad məni məhkəməyə çəkəcək":

- Anaların anası salam, necəsən?

- Əleykə-salam, bala. Hardasan bəs sən? İki gündür üzünü də düz-əməlli görə bilmirəm. Niyə evə gəlmirsən, anan qurban?

- Narahat olma. Uyğurla bir az işlərim var, onları bu gün bitiririk. Səhər tezdən gələcəm, arxayın ol.

- And iç ki, heç nə olmayıb?

- Ana, qurban olum, narahat olma. Vallah, hər şey əladı, həmişəkindən də yaxşıdı.

- Təki elə olsun, bala. Yeməyinə, içməyinə fikir ver. Öpürəm, atanın da salamı var.

- Sağ ol. Atamla bir az bundan qabaq danışdım. Öpürəm sizi.

- Uyğura da salam de. Sağ ol.

Telefonu bağlayıb öz-özünə: "Arvadın ürəyinə bax e, hiss edib ki, başım qaldadı... Canım anam" – dedi və qapının zəngini basdı.

- Gəl qardaş, xoş gəldin.

- Axşamın xeyir.

- Bu nədi? – Yaşarın əlindəki sellofan torbanı göstərdi.

- Balıq satırdılar, diri idi. Ürəyim istədi, aldım.

- Əcəb eləmişən. Sən təmizləyərsən, mən də bişirərəm.

- Noolar...

Zarafatlaşaraq içəri keçdilər...

Cəvahir arvad oğlu ilə danışığını bitirdikdən sonra salonda oturub gözündə eynək qəzet oxuyan Azər müəllimə yaxınlaşdı:

- Ay Azər! Sənə nə dedi bu uşaq? Gözüm su içmir, vallah. Hələ belə eləməmişdi. İki gündü evə də gəlmir.

- Uşaq dediyin adamın az qalib ki, otuz yaşı olsun. Balaca deyil ki, hər şeyi götür-qoy etməyi bacarır. Təzə dükan açmaq istəyir. Ona görə işləri çox ola bilər. Başı qarışıqdır yəqin. Sən ondan ötrü narahat olma. Arabir zəng elə, kefini soruş, şükür Allaha, telefon ki, əlinin altındadır.

- Danışırım e, amma səsi nəsə birtəhərdir, mənə narahat edir.

- Sənə elə gəlir. İş çoxdu, tələsik danışır. Yəqin ona görədir.

- Təki sən deyən kimi olsun. Başı işə qarışsın, canı salamat olsun, qalan hər şey ötüşər.

Cəvahir arvad Azər müəllimlə razılaşdı. Ancaq oturub tez-tez fikrə getməsindən görünürdü ki, nigarançılığı tam keçməyib...

Dənizin qırağında, daşın üstündə təkə oturub uzaqlara – qaranlıq üfüqlərə baxırdı. Gözləri kin, nifrət, intiqam hissilə alışıb yanırdı. Elə bil bir sözə bənd idi ki, uşaq kimi hönkür-hönkür

ağlasın. Ağlasa, bəlkə də bir az sakitləşərdi. Çünki insan ağladıqdan sonra adətən sakitləşir, belədə kin-küdurət, qisas hissi də nisbətən ötüb keçir. Amma o... ağlaya bilmirdi. Qəhər düyünlənib boğazında qalmışdı. Dostları ilə bugünkü söhbəti həyatı boyu yadından çıxmıyacaqdı yəqin. Dişlərini qıcadaraq onların dediklərini təzədən xatırladı: "İstəyirsən sənə kömək edək, onun dərisini boğazından çıxaraq"; "Sən qorxursansa, özümüz həll edək!"; "Səni bu vəziyyətə salmağın nə demək olduğunu bilməyib yəqin"; "Qardaş, olar da, tək olmusan gücün çatmayıb. Gedək, bir yerdə işini bitirək, bununla da hər şey qurtarsın!"

Bütün bunlar Elməddinə vurulan kəllədən ağır gəlirdi. Hər fikirləşdikcə, Yaşarın ona kəllə vurduğu anı xatırlayır, burnunun ağrısı daha da artırdı: "Necə yəni mənim gücüm çatmayıb, necə yəni kömək edək, necə yəni qorxmuşam? Mən ona göstərərəm, siz də görərsiniz ki, Elməddin nə təkliddən, nə də ondan qorxur. Bunu sizə sübut edəcəm. Görəcəksiniz!" Yumruğunu dizinə vurub gözlərini qıydı: "Qardaşım sabah getməlidir... Bağışla məni, qardaş. Sən deyəni edə bilməyəcəm. Mən öz bildiyimi edib, qalib gəldikdən sonra sən də mənim alnımdan öpüb təbrik etməsən, mənə Elməddin deməsinlər." Fikrini qətiləşdiribmiş kimi, ayağa qalxdı və maşına oturdu. Arxada onu içində üç nəfərin olduğu başqa bir maşın müşayiət edirdi. Birdən Elməddin onları saxlatdı və hirsli-hirsli üstlərinə qışqırdı:

- Gəlməyin, işim var. Rədd olun başımdan!
Yenidən öz maşınına oturub sürətlə uzaqlaşdı. O, Binəqədidəki bağ evlərinin yolunu tutdu.
Buranı Bakıya lap təzə gələndə almışdılar. Bir növ "ata-baba yurdu" olduğu üçün Siyoş satmaq istəməirdi bu evi. Gecə olsa da, Elməddin hər yerə bələd olduğundan ağacların arası ilə rahatca gedib, həyətin aşağısında qazdırdıqları tualetin arxasına keçdi. Ətrafına göz gəzdirib heç kimin olmadığına əmin olduğdan sonra əlindəki dəmir parçası ilə torpağı eşələməyə başladı. Çox əziyyət çəkmədən bir bükülü çıxartdı. Üstünü təmizləyə-təmizləyə onu buraya basdırdığı bir il bundan qabaqki günü xatırladı. Ad günündə qardaşının dostlarından biri hədiyyə etmişdi: "Bunu al. Bilirəm, Siyoş sənə belə şeylər verməz. Bir gün gələr lazım olar. Lap çox lazım olanda istifadə edərsən". Onu özü ilə gətirdiyi parçanın arasına qoydu. Yaşarın burnuna endirdiyi kəlləni təkrar xatırlayıb öz-özünə "Ən çox lazım olan vaxt gəlib çatdı" - dedi.
Sonra qayıdıb maşının arxa qapısını açdı və əlindəkini oturacağın altına qoydu...

Mətbəxdə o qədər sakitçilik idi ki, yalnız ağızlarının marçılısı və qaşıqların səsi eşidilirdi. Yaşar bu gün yaxşı hadisələrlə qarşılaşsa da, fikirli görsənirdi. Uyğur onun üzünə baxır, lakin

məhz fikirli olduğu üçün danışdırmaq istəmirdi. Digər tərəfdən də, Siyoşla görüşdə nələrdən danışdıqlarına marağını boğa bilmirdi. Bu söhbəti Yaşarın özünün açmasını gözləyərək ortaya başqa mövzu atdı:

- Bu gün Səhiyyə Nazirliyindən yoxlama gəlmişdi, palataların və ətrafın gigiyenik vəziyyətini yoxlayırdılar. Bizim xəstəxana yenə birinci olacaq, deyəsən. Öz aramızdı, elə xəstəxana deyəndə ağıla ilk gələn təmizlik olur də. Buna görə də gərək təmiz və gigiyenik olsun. Olmasa, day adamlar niyə burda yatırırlar ki, elə öz evlərində müalicə olunurlar də...

Uyğur danışdıqca Yaşara baxırdı. O isə gözlərini bir nöqtəyə zilləyib, əlindəki qaşığı yellədirirdi:

- A kişi! Yaşar bəy... fikrin hardadı dostum?

- Səndə.

- Sən dedin, mən də inandım. Yaxşı, de görək bu gün neylədin? Mənə zəng edəndə az qalırdın çırtma vurub oynayasan, indi isə qaş-qabağın yerlə gedir.

- Bilirsən, onun danışığına yaman inandım. Səsinin ahəngində də səmimiyyət var idi. Bir az danışdıq, hətta qardaşının əvəzinə üzr də istədi.

- Bu ki, əladır. Bundan yaxşı xəbər?! Yeri gəlmişkən, məndə də bir şad xəbər var.

- Yox e, aqlım başqa yerdə ilişib qalıb...

- Harda?

- Hər şey bir qırağa, bu Siyoş mənə iş təklif elədi. Dedi ki, onda müəyyən mallar var, onların satılmasına kömək edim.

- Burda nə var ki, verəcək satacaqsan də. Satılmaz, qaytarıb verərsən özünə.
 - Başa düşürəm, qardaş. Qorxduğum şey odur ki, bunlar birdən oğurluq maşın-zad söküb gətirərlər, sataram, sonra "zibilə" düşərəm. İlişən mən olacam, onlar yox ki?! Bunlardan nə desən çıxar.
 - Sən də kim nə desə dərhal inanıb, razılaşırsan. Vaxt al, fikirləş, sonra cavab de də?!
 - Bir variant kimi dedim. Adam mənim başıma silah dayamadı ki?! Özüm razılıq verdim də.
 - Onu da sən deyirsən, bunu da. Bir qərar ver qardaş, düz eləmişən, ya yox? Hmm...Bir də, nahaq bu qədər narahat olursan. Burda elə bir şey yoxdur. Mallara sənəd tələb edərsən. Heç kim sənə zor edə bilməz ki?!
 - Onu düz deyirsən. Bu sənəd məsələsi yaxşı fikirdi. Nə isə... Həll edərik bunları. İndi de görək, sən nə şad xəbər deyəcəkdin mənə?
 - Mənim də beynimi qarışdırdın, yadımdan çıxdı. Yadıma düşəndə deyərəm.
- Uyğur durub süfrəni yığışdırmağa başladı. Daha sonra ta Uyğur təmizlədiyi balığın içindəki "hava balonunu" əlinə alıb ona göstərənə qədər danışmadılar.
- Bu, balığın ürəyidi, bilirsən?
 - Sən mənim canım, yeri get. O, "hava balonu"dur, balıq onunla suda balansını saxlayır. Ona bir şey olan kimi suyun üzünə çıxır.
 - Yaxşı, balıq bunsuz yaşaya bilər?
 - Yox?

- Ay sağ ol. Balıq suda ən çox bunu qoruyur. Suyun sıxlığının çox olduğu yerə getmir. Çünki ora balıq üçün də təhlükəlidir.
 - Əla! Sənə beş. Yenə başladın fəlsəfi danışmağa. Yaxşı, de görək nə deyirdin?
 - Sən nə üzdü adamsan! Zornan dedirdəcəksən mənə? Şey deyəcəkdin... ayın iyirmi altısı, yəni birisigün Bakıda konsert olacaq.
 - Olsun də.
 - Ora Ulduzla özümə bilet almışam.
 - Lap yaxşı. Puldan-zaddan lazımdır?
 - Əşşi, yox. Məsələ burasındadır ki, sənə də bilet almışam. Özü də iki nəfərlik.
 - Nə?.. Uyğur, götür nişanlıni da, rahat get. Mən kimlə gedim? Nə nişanlım var, nə də...
 - Olmaz. Tanıdığın-bildiğin birini tap, vur qoltuğuna, gedək.
 - Hə, doğrudan, bir dostum var axı. Onunla gələrəm
 - Lap yaxşı. Kimdi?
 - Budu e, durub qarşımda.
 - A kişi, zarafata salma.
 - Yaxşı, baxaram.
 - Olmasa, tək gələrsən. Özün bil, sonrası mənlük deyil. Saxta sevgilidən-zaddan taparsan.
 - Deyirəm yataq e, yuxu məni öldürdü.
- Yaşar nədənsə fikirli halda sözü dəyişdi. İki dost ayrı-ayrı otaqda, ayrı-ayrı yataqda, amma eyni düşüncələrlə yatmağa getdilər. Uyğur dostunun bu təhlükədən qurtardığına sevinirdi. Amma nədənsə içində bir narahatlıq da vardı.

Danulduzunu fikirləşərək, konsert xəyalı ilə yuxuya getdi.

Yaşar isə nə qədər qıvrılsa da, yata bilmirdi. Sanki onun da içində bir qorxu gəzirdi. Gül kimi işi-gücü vardı. Kiməsə köməklik etmək istədi, amma...axı niyə nəticəsi bu qədər cansıxıcı oldu? Öz problemi ilə ən yaxın dostunu da incidirdi. Düzdü, Uyğur lazım olsa, Yaşar üçün canından da keçərdi. Amma Yaşar bütün hallarda ona əziyyət vermək istəmirdi. Bütün bunları düşündükcə başının ağırlaşdığını hiss elədi. Gözlərini yumub, sadəcə saatin tıqqıltısına qulaq verməyə başladı. Artıq çox gec idi...

Budur, Bakının daha bir səhəri açılmışdı. Günəş paytaxtın canlılarını yuxudan oyatmışdı. Şənbə günü olmasına baxmayaraq, qeyri-dövlət təşkilatları işlədiyindən insanların qaynaşma ahəngi həmişəkindən seçilmirdi.

Bəzi insanlar bu günü öz evlərində keçirirdilər. Uyğur da elələrindən idi. O, istirahət günlərində vaxtının çoxunu yazı işlərinə ayırırdı.

Onu yuxudan mesaj siqnalı oyatdı. Gözünü yarıya qədər açaraq telefonu sol əli ilə stolun üstündən götürdü: "Sevgindən sevgim doğuldu, səni tanıdığım gündən qəlbimə günəş doğuldu. İyirmi doqquz il bundan qabaq Uyğur adlı igid doğuldu". Uyğur mesajı təzəcə oxuyub qurtarmışdı ki, telefonun özü də zəng çaldı.

- Sağ ol, ürəyim, mesajını oxudum.

- Ad günün mübarək, canım!
 - Çox sağ ol. Səni sevdiyim gündən mənim də həyatıma günəş doğdu.
 - Biz əbədiyyən bir yerdə olacağıq, Uyğur. Bu da o deməkdir ki, həyatımızdan günəş heç zaman əskik olmayacaq.
 - Hə, canım.
 - Bu gün saat neçədə görüşürük?
 - Özüm sənə zəng edəcəm, Yaşarla bir az işimiz var, onları yoluna qoyub səninlə əlaqə saxlayacam.
 - Oldu canım, özündən muğayət ol, görüşərik.
- Uyğur telefonu yerinə qoyduqdan sonra yatağından qalxıb Yaşarı oyatmaq üçün onun otağına keçdi. Yaşarın yatağı boş idi. Yerindən çoxdan qalxana oxşayırdı: "Bu istirahət günü durub hara gedib belə?" Birdən qapı döyüldü. Elə bildi dostudu, ona görə də gözlükdən baxmamış qapını açdı və... Təəccübdən ağız açıla qaldı:
- Bacı?! Tərəvət!
 - Ad günün mübarək, qardaş.
 - Sağ ol, bacım. Xoş gəlmisən. Sənin gəlişin mənim üçün ən gözəl hədiyyə oldu. Yaxşı, bəs atamgil hanı? Onlar nə əcəb gəlmədilər?
 - Xoş gününə gələk. Onların da çoxlu salamları var. Əslində planlaşdırmışdıq ki, hamımız gələk. Amma dünən axşam atamın öskürəyi bir az artmışdı. İynə vurdum... Mən də gəlmək istəmərdim, amma atamgil məcbur elədilər.
 - Hmm, başa düşdüm. Səhərdi, yəqin hələ yatarlar. Bir azdan zəng edib halını soruşaram.

Deyəsən, avtobusla gəlmisən. İstəyirsən, bir az uzan, dincəl.

- Yox. Yaxşısı belə.

Onlar söhbətlərini içəridə də davam etdirdilər:

- Bacı, mənim də ürəyimdən keçir ki, hamınız bura gələsiniz, ailəliklə burda yaşayaq. Amma... atama görə qalırım belə.

- Fikir eləmə. Elə kənd hamısından yaxşıdır... Ev yaman dağınıqdır. Deyəsən, vaxt edib yığışdıra bilməmişən.

- Yaşarın səliqəsidir də. Burda idi, səhər tezdən yoxa çıxıb. Harda olsa, indilərdə gələr. Çayı qoyum qızsın. Birlikdə "zavtrak" edərik. Sən yerləri yığ.

Təravət otağa keçdi. Stolun üstündə Yaşarın köynəyini gördü. Yaxınlaşıb əlinə aldı: "Deməli, burdasan?!" Köynəyə elə həsrətlə baxırdı ki! Adi köynəyə bu qədər maraqla baxmasından hiss olunurdu ki, Yaşara qarşı içində nəsə başqa bir hiss, duyğu var. Həqiqətən də eləydi. Təravət Yaşarı dəlicəsinə sevirdi. Onların sevgiləri uşaqlıq illərindən başlamışdı. Amma iki il idi ki, Yaşar bu sevgiyə "qadağan olunmuş sevgi" adı qoymuşdu. Onun Uyğura o qədər hörməti və sədaqəti var idi ki, Təravətə bu sevginin baş tutmayacağını deyib, ondan ayrılmışdı. Təravət nə qədər ağlayıb-sızlasa da, Yaşarın bu qərarına hörmətlə yanaşmalı olmuşdu. İki il idi ki, Təravət Yaşarla görüşüb səsini eşitməsə də, qəlbindəki yerini heç kim tutmamışdı. Bu sevgi barədə ancaq Cəvahir arvadla Xanım ana bilirdilər. Hər dəfə Yaşarın yanında Təravətin, Təravətin yanında da Yaşarın

adını çəkəndə ürəklərinin yarasını deşirdilər elə bil. Və bu yaradan "axan qan" ətrafa sevgi rəngi yayır, sevgi qoxusu səpirdi. Bu eşq "qadağan olunmuş sevgi" adını alan gündən onlar bir-birilərinə olan hissələrini gizlədərək çətin də olsa, yaşamağa davam edirdilər. Cəvahir ana bir dəfə addım atmaq istəsə də, Yaşar ona mane olmuşdu: "Olmaz! Onda gərək mən öləm". Beləliklə, düz iki il idi ki, bir-birilərini nə görür, nə də ki, səslərini eşidirdilər. Ayrı-ayrılıqda eyni düşüncə ilə yaşayırdılar. Və ayrı-ayrılıqda bu alın yazısı ilə barışmağa çalışırdılar.

Mətbəxdən gələn tappılı onu xəyalından ayırdı.

- Bacı, əziyyət çəkmə bu qədər. Özüm yığışdıraram.

- Maşallah, onsuz da sən səliqəlisən. Evi təmiz saxlayırsan. Danulduzu necədir? O gün danışırıdığ, qrip olmuşdu deyəsən?

- Hə! İndi yaxşıdı. Elə səhər-səhər mesaj yazmışdı. Bu nədi, torbada pendirin suyu çıxıb ki! – Uyğur danış-danışa bir də mətbəxə keçmişdi. - Sən gəl bunları yerbəyər elə, pendirə əlavə su-zad tök. Yumurtadan da vur tavaya, səhər-səhər yeyək... Mən bir zəng edim, anamgilnən danışım. Görüm nə var, nə yox.

Bu dəmdə qapının zəngi çalındı.

- Yüz faiz Yaşardı.

"Yaşardı" kəliməsini eşidən kimi Təravət tez mətbəxin bir küncünə qısıldı. Bütün hissetmə duyğularını səfərbər edib, qapının ağzından gələn səsə yönəltdi.

- Qardaş, səhər tezdən hara getmisən? Özünü mənə isbat eləməyə çalışma, onsuz da tənbəlsən. Bir gün tez durmaqdan elə bilmə inanacam ki, hər gün belə tezdən durursan.

- Ad günün mübarək! Neçə belə illərə çıxasan! Bağışla də, səsim yoxdu, yoxsa mahnı oxuyardım səninçün.

- Bu nədi? Əşşi, niyə əziyyət çəkirdin. Quru sözlə də keçinərdik...

- Nə danışırsan, bir dostum var də, ona bu nədir ki, hələ?! Sən daha yaxşı şeylərə layiqsən. Səninçün bütün əziyyətlərə qatlaşmağa dəyər. Çünki əsl dostsan. Bağışla ki, neçə gündü öz problemlərimlə sənə də başını xarab eləmişəm.

- Deyəsən, gecə yaxşı yatmamısan axı?!

Yaşar ayaqqabılarını çıxarıb dolaba qoymaq istəyəndə qadın tufisini görüb duruxdu. Elə bildi Danulduzu gəlib:

- Qardaş, mən sizi narahat etməyim.

- Başın xarabdı?! Təravətdi də! Elə bir az olar gəlibdi. Kənddən yumurta-zad gətirib, "zavtrak" hazırlamışığı. Ləzzətli, sənə istədiyini kimi.

Yaşar Təravətin adını eşidəndə yerində donub qaldı. Nə deyəcəyini bilmədi. İstədi ki, ayaqqabılarını götürüb yenidən çıxsın. Amma...nə fikirləşdisə, qərarını dəyişdi:

- Hə? Lap yaxşı, xoş gəlib, səfa gətirib.

Yaşar birbaşa qonaq otağına keçdi. Arxaya baxmaq istəməsə də, elə bil kimsə başından tutub zorla geri çevirirdi. Otaqda olmadığına görə fikirləşdi ki, yüz faiz mətbəxdədi. Ordakı şıqqıltını eşidəndə Yaşarın ürəyindən soyuq su

axdı sanki. Tərəvətlə üz-üzə gəlməkdən çəkinirdi. Ürəyində həm "bilsəydim, gəlməzdim" deyir, həm də daxili bir sevinc hissi keçirirdi. Sanki içində daha bir Yaşar əmələ gəlmişdi... Tez divana çöməlib televizoru açdı və sürətlə kanalları dəyişməyə başladı.

- Yarışa çıxmısan elə bil, bir saniyədə yetmiş kanalı dəyişdin.

- Hə?

- Sən mənim canım, bu nədi? Bir belə "obyomu" var, amma yaman yüngüldü.

- Bilmirəm. Deməyəcəm, aç bax də!

Uyğur qutunu açdı. Qutunun içindən bir dənə də qutu çıxdı. İkinci qutunun içindən üçüncü qutu da çıxanda Uyğur təəccübləndi:

- Yaşar, zarafatsız bu nədi? Amma bu qədər qutunu əziyyət çəkib bağlatdırmısan, içindən nə isə yaxşı bir şey çıxar yəqin. Təriş, gəl kömək elə.

Yaşar tez oturduğu yerdən durub udqundu. Mətbəxə tərəf baxmadan əl-qoluyla mənasını özünün də başa düşmədiyi hərəkətlər etməyə başladı. Arxasındakı hərarəti hiss etmişdi sanki.

- Salam Yaşar! Necəsiniz?

- Salam, siz necəsiniz Tərəvət xanım? Evdə nə var, nə yox?

- Siz niyə "siz"nən danışırınsınız? Ətiniz tökülsün! Təriş, bu qutunu tut. – Onların bu cür rəsmi şəkildə danışdıqlarından bir şey başa düşməyən Uyğur qutunu açmağa tələsirdi. Birdən... Qutunun içindən çıxanı görəndə Uyğurun ağzi

açıla qaldı. Yaşara, Təravətə, bir də əlindəkinə baxaraq:

- Yaşar! Qardaş, bu nədir? Sən....

- Bir də təbrik edirəm! Dedim axı, sən daha yaxşılara layiqsən. - Bunu deyib Yaşar ayağa qalxdı və Uyğuru təkrar qucaqladı.

Uyğurun üzündəki sevinc cizgiləri Yaşarı çox duyğulandırmışdı. Danışa bilmirdi. Bir neçə gün əvvəl birlikdə şam yeməyinə gedərkən axşam işıqlarında par-par yanan maşınların düzöldüyü bir avtosalonun qarşısında Uyğur Yaşarı saxlatmış və düşüb diqqətlə maşınlara baxmışdı. Ən çox sevdiyi "TOYOTA" maşınını məxsusi incələmiş, hətta kreditli satış üçün qiymətini soruşub, kalkulyatorda gəlir-çıxarına uyğun gəlib-gəlmədiyini hesablamışdı. Axırda da təəssüflə həmin maşını yalnız bir ildən sonra almaq imkanında olacağını demişdi. Yaşar bundan təsirlənmiş və Uyğurun ad gününü gözləmişdi ki, dostunun arzusunu o dediyi vaxtdan tez reallaşdırsın. Düzdü, o bunu daha tez də edə bilirdi, amma fikirləşirdi ki, birdən Uyğurun qəlbinə dəyər.

- Amma Yaşar, bu çox...

- Dedim axı, sən daha yaxşısına layiqsən. Həkim sən, insanlara lazımsan. Lazımsan, həm də vaxtında lazımsan. Xəstələrin yanına vaxtında çatmağın birinci növbədə onların, ikinci də sənin xeyrinədir. Bununçünsə sənə mütləq maşın lazımdır.

- Yaşar...

- Xoşuna gəlmədisə, dəyişdirək, başqasını götürək.

- Yaşar, necə təşəkkür edəcəyimi bilmirəm. Çox sağ ol.

- Nə isə, bu mövzunu bağla. Həmişə xeyirli işlər üçün istifadə edəsən, hörmətli Doktor Uyğur Həsəzadə. Sənin sevincin mənim üçün hər şeydir. İnan mənə, bu doğurdan da belədir.

Daha sonra Yaşar qapıya tərəf yönəldi:

- Yaxşı, indi mən siz bacı-qardaşı baş-başa qoyuram ki, dərdləşə biləsiniz. Hələlik...

- Sən hara? Bilirsən anam nə yaxşı yeməklər göndərib kənddən?! Bir tikə ye, sonra get.

- Siz rahat yeməyinizi yeyin, dərdləşin. Hə, maşın aşağıda - binanın qabağındadır. Bağışla, səhər cibindən şəxsiyyət vəsiqəni xəbərsiz götürmüşdüm. Al! Eyni olsun deyə, sənə də öz nömrəmdən aldım-114. – Gülərək əlini yellədi və ötəri Təravətin gözlərinə baxdı. Bu ani baxış Yaşara o qədər şey dedi ki! Bu ani baxışla Təravətlə o qədər söhbət edib dərdləşdi ki! - Mən getdim, sağ olun.

- Sağ ol, Yaşar, hər şey üçün çox sağ ol.

Uyğur onu yola salıb maşının sənədlərinə baxdı. Sevincini Təravətlə bölüşmək istədi:

- Görürsən də, bilirdi ki, mənim bu maşından xoşum gəlir, ona görə də gedib onu alıb.

- Gülə-gülə, xeyir işlərə işlət. Yaşar düz deyir, sən buna həqiqətən də layiqsən.

Bacısının yanında yadına nə isə düşübmiş kimi telefonu götürüb Yaşarın nömrəsini yığdı:

- İstəyirəm sənə bir dənə də xəbər verim. Deməli, sənə demişdim də konsert məsələsini...Hə, hə... artıq sənə saxta sevgili tapmağına ehtiyac qalmadı. Təravət burda olduğuna görə sabah sən, Təravət, mən və Ulduz bir yerdə gedərik. Beləliklə, həm bizim dördlüyümüz düzəldi, həm də sən saxta sevgili tapmaq əzabından qurtardın. Hə... sağ ol...

Təravət quruyub qalmışdı. Bilmirdi ki, söhbət nədən gedir. Bir tərəfdən də, qardaşının "saxta sevgili" yerinə "Təravət" deməsi onu pəjmürdə etmişdi. Sanki Uyğurun hər şeydən xəbəri var idi və Təravət Bakıda olmadığı müddətdə onlar iki dost hər şeyi aralarında danışmışdılar. Tez özünü ələ alıb konsert məsələsinin nə olduğunu soruşmaq istəyirdi ki, Uyğur onu qabaqladı:

- Sabah Bakıda çox böyük bir konsert olacaq. Mən də ora Ulduzla gedəcəkdim. Utandım tək getməyə, Yaşara da bilet aldım-iki nəfərlik. Dedim rəfiqəsiylə-zadla danışsın, gəlsin. İndi sən burda olduğuna görə kiməsə ehtiyac yoxdu. Özümüz gedərik. Dördümüz. Bir ailə kimi.

- Bilmirəm nə deyim, vallah. Əgər məsləhət bilirsənsə, gedək.

Təravət bunları deyib dərin düşüncələrə daldı.

Siyoş otaqda oturub həmişəki kimi pəncərədən çölə baxaraq təsbehini çevirirdi. İçəri daxil olan

Elməddin hirsli olsa da, bunu bildirməməyə çalışırdı:

- Salam qağa, necəsən?

Siyoşla görüşdükdən sonra keçib onun qarşısındakı divanda oturdu.

- Sağ ol, Elməddin. Mən hər yedə oturub-durub demişəm ki, mənim qardaşım tez hirslənsə də, tez də özünü ələ almağı bacarır. Sağ ol, məni başqalarının yanında utandırmadın. Sözümə baxıb adamlarını Yaşarın arxasından götürdün.

Siyoş danışdıqca Elməddin içində əsib - coşurdu: "Yox qağa, sən elə bilirsən. Deyəsən, sən onun pulunun çox olmasından qorxursan, amma bunlar məni qorxutmur".

- Bilirsən, mən dediyimi eləsən, həmişə xeyir görərsən. Bu dünyada insanların ağırlıqları iki şeylə ölçülür. Bir dostlarının, bir də düşmənlərinin çox olması ilə. Inan Elməddin, bu ağırlıqları artırmaq üçün yarışan o qədər insanlar görmüşəm ki! Sən də bunlardan birinin yanında olmalısən. Ya dostunu çoxaldıb insanlar arasında alnıaçıq gəzəcəksən, ya da düşmən qazanıb qorxu-hürkü içində yaşayacaqsan. Və ən qorxulusu da odur ki, bir düşmənin hücumundan qorxub, başqa bir düşməne sığınasan. Düşmənin çox olduğu yerdə dostu seçmək çətin olur, Elməddin. Burdan çıxıb yüz metr sağa getsəm, yüz düşmən qazanaram, bu ən asan işdi. Amma gəl görək, bu yüz metrde neçə dost qazana bilərəm? Bu incəliyə diqqətlə fikir ver. İlk öncə yüz metrde rastına çıxan hər bir insan neytraldır. Dost qazanmaq sənin qabiliyyətindən asılıdır.

Getdiyın yüz metr yolu necə geri qayıdacağın barədə fikirləş. Qayıdanda qorxa-qorxamı qayıdacaqsan, yoxsa rastına bir daha dost olduğun insan çıxacaq deyə, sevinərəkmi qayıdacaqsan.

- Bunlar nə deməkdir ki, qağa, demək istəyirsən ki, mən indi gedim o Yaşar dediyin adamın yanında işləyim?

- Yox. Mənə diqqətlə qulaq as. Onun yanında işləməyəcəksən. Amma onunla işləyəcəksən.

- Necə?

- Bizim gətirib sata bilmədiyimiz malları satmağa kömək edəcək. Lazım olsa, Dubaydakı dostumuz Şeyx Sənana deyəcəm, yenə mal göndərəcək, satacağıq. Ağıllı ol, qardaş. Mən olmadığım müddətdə onunla yaxşı yola get. Malı yalnız o sifariş verdikdən sonra göndər və qoy pulunu da özü nə vaxt istəyir, onda versin. Onun imkanı çoxdu, yəqin tez verəcək.

- Nə deyirəm, qağa. Sən necə məsləhət bilirsən, elə eləyək.

- Təmkinli olmaq lazımdır, Eliş. Əsəblə insan həyatda heç nəyə nail ola bilməz, pislikdən başqa.

Elməddin gözlərini bir nöqtəyə zilləyib qıydıqdan sonra nə işə fikirləşib axtardığını tapıbmiş kimi dilləndi:

- Yaxşı. Mən razı. Sabahdan iş başındayam.

- Bax, belə. Yalnız dediyim kimi, diqqətli ol. Hisslərini işinə qarışdırma. Əsəblə başlayan zərərlə qayıdar. Bu işi sənə tapşırıram ki, içindəki intiqam hissini iş görüb əməkdaşlıq etməklə

əvəzləyəsən. Yaşarı yaxından tanıyıb, onunla dostluq və yoldaşlıq edəsən. Yoxsa, dəlisov hərəkət eləmə. Danışmışam, özü bizə sifariş verəcək.

- Oldu, qağa...

Seyfəddin elə həmin gün, həmin saatlarda mualicə üçün İngiltərəyə - dostlarının yanına uçacaqdı. Türmədən çıxdıqdan sonra onda ağrılar başlamışdı. Əvvəllər bunu "heç" hesab etsə də, getdikcə güclənən ağrılar onu haldan salırdı. İngiltərədə yaşayan dostlarının təkidi ilə qərarlaşdırmışdı ki, həm müayinəsini, həm də müalicəsini orda elətdirsin. Elməddinlə hərtərəfli-"profilaktiki" söhbət edib tam arxayınlaşmaq istəyirdi. Bayaqqı söhbətdən sonra nisbətən rahat olmuşdu. Amma... nisbətən. Çünki gözü Elməddindən su içmirdi. Ona görə də tədbirini almaq üçün öncədən Elməddinə yaxın olan adamlarından biri ilə danışmışdı. Əgər bir problem çıxsa, Seyfəddinə xəbər verəcəkdi.

Elməddin isə bu danışığından həm razı, həm də narazı ayrıldı. Qardaşının onu burda tək qoyması, istədiyini etməsi üçün hər şeyi onun öz nəzarəti altına verməsi, qıyası, Yaşardan intiqam alması üçün istədiyi şəraitin yaranmasından razı qalaraq sevinirdi. Amma Seyfəddinin niyə bu qədər Yaşar mövzusunda ehtiyat etdiyini heç cür başa düşə bilmirdi. Dünənə qədər Elməddinə "get ye-iç, gəz-dolan, kef elə özünçün, nə lazım olsa, arxanda durmuşam" deyən Seyfəddin niyə bu qədər ehtiyalı davranırdı?! Görəsən o, həqiqətənmi istəyirdi ki, Elməddin Yaşarla birlikdə

iş görsün? Axı bunu necə edə bilərdi? Dostlarının qarşısına necə çıxacaqdı? Burnunu sındıran o şəxslə necə birlikdə iş quracaqdı? Yoxsa Seyfəddin özü qəsdən belə edib aradan çıxırdı ki, Elməddin öz işini rahat görsün? Elməddin bu cür fikirlərin hansı ilə barışacağını anlaya bilmirdi. Amma içindəki intiqam bombası partlamışdı artıq. Bu bombanın partlaması nəticəsində əmələ gəlmiş yaralara ancaq Yaşarın onun qarşısındakı iniltisi məlhəm qoya bilərdi. O, Seyfəddinin Yaşarla razılığa gəlib, ona qarşı göstərdiyi yaxşı niyyət sərgisini içindəki bombanın partlaması ilə dağıtmışdı. Bu səbəbdən onun gözləri parçalayıb-dağıtmaqdan başqa heç nə görə bilmirdi artıq. Seyfəddinin yanından çıxdıqdan sonra Elməddin maşınına minib gözlərini qıyaraq: "Həə...hörmətli "mehriban düşmən"! Qardaşım gələne qədər ya canını verəcəksən, ya da dükanını" – deyib, gözdən itdi.

Uyğurla danışığını bitirdəkdən sonra Yaşar maşını yolun kənarında saxlayıb əllərilə başını tutdu: "Aman Allahım, Uyğur nə danışır? Gərək Tərəvətlə elə danışmayaydım. Deyəsən, Uyğur hər şeyi hiss elədi. Yox, bu ola bilməz..." Yenidən yoluna davam etməyə başladı. Tərəvətlə ayrıldıqdan sonra içində hələ də sönməyən, "Tərəvət" deyə alışıb-yanan sevgi hissələrini söndürməyə çalışarkən..... Budur, Tərəvət yenə

də onun qarşısında, düz burnun ucunda idi. Özü də iki ildi görmədiyi, səsini eşitmədiyi, səhrada susuz qalıb yanmaq üzrə olan ərəbin suya ehtiyacı olan kimi ehtiyacı olan bir anda ortaya çıxması, Yaşarı qərarlı etmişdi. Amma yox, bəlkə bu bir fürsət idi. Sabahkı gün onunla yan-yanə oturacaqdı. Özü də Uyğurun gözləri qarşısında. Uyğur özü dedi axı: "Bir ailə kimi. Dördümüz". Necə də gözəl səslənir: "bir ailə"! Necə qərar versin? Getsinmi? Getməsə, sonra peşmançılıq çəkəcək... Nə olur-olsun, bu fürsəti dəyərləndirməli idi. Sabahkı gün barədə həyatına veriləcək ən gözəl hədiyyə kimi düşünməyə başladı. İki il idi ki, belə bir günün xəyalını edib Allaha yalvarmırdımı? Bu da ona istədiyi gün. Yaşar bu düşüncələrlə beynindəki sevinc tumurcuqlarını yavaş-yavaş çoxaldıb, həyəcan və şübhə hisslərini dəf etdi. Və bu tumurcuqlar sanki simasında da cücərməyə başladı...

Artıq gəlib ofisinin qabağına çatmışdı. Həyəte girib dükanın önündəki pillələrlə yuxarı – kabinetinə qalxmağa başladı. Bir neçə pillə qalxmışdı ki, diqqətini dükanın qarşısında dayanmış yük maşını cəlb elədi. Qanrılıb geriye baxdı. Tanıdığı firmaların maşınına oxşamırdı. Fəhlələr maşındakı yükləri boşaldır, Kənan isə əlində siyahı qəbul etdiyi malların sayını dəqiqləşdirirdi. Özünü danladı: "Lənət olsun! Neçə gündür başım o qədər qarışıq olub ki, işlə də maraqlana bilməmişəm. Yazıq Kənan hər şeyi özü edib. Sifarişləri də o özü verib. Yaxşı, bəs

onda kimə sifariş veribmiş, maşın tanış gəlmədi?! Nə isə, gələr bilərik”.

Kabinetinə keçib paltosunu çıxardı. Onu stolun üstünə qoyub yerində oturdu. Əllərini başına dayayıb yerini təzəcə rahatlamışdı ki, Kənan içəri girdi. Əlində də malların təhvil-təslim sənədləri.

- Gəl qardaş, gəl. Bağışla sən mənim canım, başım bir az qarışıq olub, bütün işlər tökülüb sənənin üstünə. Deyəsən, sifariş də özün vermişən. Hamısı gəldimi barı?

Yaşarın dediklərinin qarşılığında Kənan təəccüblə çiyinlərini çəkdi:

- Yox... Mən heç nə sifariş verməmişəm. Axırncı dəfə ikimiz birlikdə sifariş etmişdik axı. Özü də çox sifariş etdik ki, malımız tez qurtarmasın. Bu gələnləri isə mən heç tanımıram da. Fikirləşdim ki, yəqin sən sifariş vermişən. Amma... bunlar bizim işimizə yarayası mallar deyil.

- Mən də sənsiz heç bir sifariş verməmişəm axı. Ver baxım görüm. Bəlkə səhv gətiriblər. Sənədə baxdıqdan sonra marağı bir az da artdı. Onlara aidiyyəti olmayan mallar idi və heç birisini də sifariş etməmişdi. Heç belə təchizatçı şirkət də tanımırdı.

- Mən də səhərdən fikirləşirəm ki, Yaşardan nə əcəb, belə "geydirmə" mal sifariş verib. Elə bil ki, kimsə zornan sırımaq istəyir bizə bunları.

Kənanın ağzından axırncı cümlə çıxar-çıxmaz Yaşar dik qalxdı. Deyəsən yadına nə isə düşmüşdü:

- Nə? Ver o qaiməni bir də baxım?! Təcili bunlara denən ki, mallarını necə gətiriblərsə, elə də

qaytarsınlar geri. Mən sifariş etməmiş heç nə gətirməsinlər bura. Lənət olsun, mən bilirdim ki, bunun axırı belə olacaq. Əclaf... İndi mənə zor eləmək istəyir.

Kənan bütün bunlara - Yaşarın birdən əsəbiləşməsinə və mal sahibinin kim olduğunu bilib öz-özünə kükrəyərək danışmasına bir ad verə bilmirdi:

- Nooldu, Yaşar? Kimdi axı bunlar?

- Heç nə olmayıb. Bunlar da heç kimdilər. Denən, zibillərini qaytarsınlar təcili geri. – Yaşar hirsli barmağını yük boşaldılan tərəfə tuşladı. - Müdürlərinə də desinlər ki, zibilinə sahib çıxsın.

- Oldu!

Kənan yenə heç nə başa düşmədi. Ancaq Yaşarın qəzəbli olduğunu görüb əlavə sual vermədi. Dediklərini yerinə yetirmək üçün kabinetdən çıxdı.

Yaşar əlini telefona atıb Siyoşun nömrəsini yığdı. Telefonun digər ucundan Siyoşun yox, bir qadının səsi eşidildi:

- Bəli.

- Seyfəddin hanı?

- Yoxdur, iki saat bundan qabaq çıxıb, kimdi soruşan?

- Hara getdi, haçan gələcək?

- On-on beş günə gələr.

- On-on beş günə?

- Bəli, İngiltərəyə mualicəyə gedib.

- Hara, İngiltərəyə?

- Bəli. Sizə necə kömək edə bilərik? Bir şey lazımsa... bütün işləri Elməddin müəllimə tapşırıb...

- Heç nə lazım deyil. – Yaşar Elməddinin adını eşidəndə elə bil dəli oldu. – Yaxşı... sağ olun.

“Elməddininə də, müəlliminə də, sənə də... cəhənnəm olun hamınız. Deməli, bunları göndərib aradan çıxmısan, Siyoş bəy?!” Öz-özünə deyindi ki bu məqamda mobil telefonuna zəng gəldi. Tanış nömrə deyildi:

- Bəli.

- Oo-oo! Səsini eşitmək xoş olmasa da, yaxşıdı, Yaşar bəy.

- Kimdi danışan?

- Bax bu olmadı, bilsəm ki, mənə həqiqətən tanımadın, inciyərəm səndən. Biz ki, partnyoruq. Ən azı buna görə bir- birimizi tanımalıyıq.

- Sən...

- Ay sağ ol, tanıdın. Halal olsun sənə...

- Bura bax, mən səni tanımıram, tanımaq da istəmirəm. Mən sənənin qardaşınla danışib razılaşıram. Lazım olanda özüm sifariş verəcəm.

- Səhv salırsan. Qardaşım bu işi mənə həvalə eləyib getdi. Bu da o deməkdir ki, mən haçan istəsəm, malı da onda göndərəcəm. Sən isə hələlik bunlarla ötüş.

- Dedim ki, bu göndərdiyin zibillər mənə lazım deyil. Tez bunları geri götür. Yoxsa...

- Yoxsa nə? Adamlarıma kəllə atacaqsan? Malların hamısını yığ anbarına. Pulunu da uşaqlar həftə sonu gəlib götürəcəklər. Vaxtım

yoxdu mənim belə oyunlar oynamağa. Hə, bir də, saymasan da olar. Özüm hamısını bir-bir saydımışam. Ha-ha-ha!

- Sən deyəsən, məni başqaları ilə səhv salırsan. Ya gəl mallarını götür, ya da tullayacam hamısını çölə.

- Sənin "tullayacam" dediyin malların on iki min manat qiyməti var. Sən imkanlı adamsan axı, ona görə bu cür "summa" sənə xırda gələ bilər. – Kinayə ilə dedi. – Gecdir, mallar artıq səndədir. Özün bilərsən, hara istəyirsən tulla. Amma həftənin axırına on iki min manatı hazırla.

-Sənə dedim axı...

Telefon artıq bağlanmışdı. Yaşar hirsindən bilmədi nə etsin. Deməli... Seyfəddin işi danışib getmişdi. Qardaşı da meydanı boş görüb, istədiyi kimi at oynadırdı. Bu ya Yaşarı tələyə salmaq üçün qəsdən, düşünülmüş şəkildə qurulan tələ idi. Ya da ki....

Fikirləri qarışmışdı. Nə düşünəcəyini, hansı addımı atacağını bilmirdi. Bildiyi bircə şey vardı: onlara üz vermək olmaz! Əgər indi razılışib malların pulunu versə, onlar sonra ondan əl çəkməyəcəklər. Sabah başqa mal göndərüb, onun da pulunu tələb edəcəklər. Daha sonra isə Yaşarın qorxduğunu zənn edib tələblərini getdikcə artıracaq və sərtləşdirəcəklər. Buna görə nə olursa-olsun, malları geri qaytarmalı idi. Dəstəyi götürüb dükanə - Kənana zəng vurdu:

- Neylədin?

- Onların məşını götürmədi, çıxıb getdi. Ona görə də indi başqa məşına yığılıq.

- Maşına-zada yığma. Elə tök çölə-dükənin qabağına.

- Çölə?

- Hə, nə deyirəm, onu elə.

- Oldu!

Özü oturduğu yerdən qalxdı. Təravəti xatırladı. "Heç nə mənim planlarımı poza bilməz, indi əsas məsələ sabahkı günü dəyərləndirməkdir" deyib, paltosunu götürdü. Maşını düz şəhərin mərkəzindəki xarici və bahalı paltarların satıldığı geyim mağazasının yanına sürdü. İçəri girəndə satıcıların hamısı onu salamladı. Bura tez-tez gəldiyi üçün onu tanıyırdılar:

- Salam, Yaşar bəy, xoş gəlmisiniz.

- Salamlar olsun. Necəsiniz?

- Sağ olun. Necə kömək edə bilərsiniz? Həmişəki kimi dəst istəyirsiniz?

- Yox. Bu dəfə mənə sadə, amma gözəl və özəl bir ziyafət paltarları lazımdır...

Uyğurun dediklərini xatırladıqca, sanki Təravətin bədəninə qəribə bir istilik yayılırdı. Deməli, yenə Yaşarla bir yerdə olacaqdı: "Maraqlıdı, görəsən Uyğurun yanında o özünü necə aparacaq? Yenə də gizlənəcək, söz deyəndə çəkinə-çəkinə deyəcək, özünü narahat hiss edəcək? Mən danışmaq istəyəndə qaş-göz edərək Uyğuru göstərib "birdən nə isə hiss edər, ehtiyatlı ol" deyəcək? Ax, bu Yaşar... Uyğur kimi mənə də bir diqqət yetirsəydi..." Birdən elə bil ayıldı, qaşlarını düyünləyib:

- Yox qağa, siz gedin, - dedi. - Mən getmək istəmirəm.

- Sənə birdən-birə nooldu? Niyə getmirsən ki?

- Mən evdə qalaram, siz gedərsiniz. Onsuz da iki-üç günə qayıdacam, sizə mane olmayım.

- Nə danışırsan, gözəl bacım? Nə mane olmaq? Sabahkı gün mənim həyatımın ən dəyərli günlərindən biri olacaq. Getməsən, səndən inciyərəm. Bir də, niyə getməyəsən ki? Elə gəncilər üçün təşkil ediblər də. Özü də iki ildir ki, Bakıya gəlmirsən. Həm də gəzərik. Baxanda tanımayacaqsan, şəhər o qədər dəyişib ki! Öz Xaricdən də müğənnilər gələcək. Özün də dur, hazırlaş. Ulduz bir azdan gələcək. Bazarlıq eləmək istəyirdi sabah üçün. Sən də onunla get, eynin açılısın.

- Yaxşı! – Əslində qardaşının təkidi onu sevindirirdi. Getməyi daha çox istəyirdi. Qəlbindəki yaranın arğısı onun yolunu kəsirdi sadəcə. Amma razılaşırsa, özünə bir şans da versə... – Haçan gələr?

- İndi gəlməlidir. Budur bax, zəng edir. – Telefonu açıb danışmağa başladı. - Hardasan? Yaxşı, çıx, biz də hazırıq. – Telefonu bağladıqdan sonra Təravətə tərəf döndü:

- Sənin gəldiyini demişəm ona. İki qız bir az gəzib dolaşın. Al bunu da – Uyğur cibindən bir yüzlük çıxarıb onun ovcuna qoydu, - özünə bir şey alarsan.

- Özümdə pul var.

- Götür, bilirəm var, indi isə... hazırlaş, nə durmusan, iyirmi dəqiqəyə burda olacaq qız.

Tərəvət qalxıb özü ilə gətirdiyi çantanı açdı. Donunu dəyişib, paltosunu geyərək Uyğurla birlikdə qapıdan çıxdı.

Nəzərində tutduqlarını aldıqdan sonra züm-zümə edə-edə maşınla birbaşa ofisə gəldi. Dükanın qarşısından keçəndə malların yerə yığıldığını gördü. Kefini pozmadan içəri keçib kabinetinə qalxmağa başladı. Arada ayaq saxlayıb Kənanı səslədi:

- Kənan, bu zibillər dükanın qabağını çox pis görsədir. Kazıma denən, bunları yığsınlar maşına, aparıb töksünlər dənizə.

- Dənizə?

- Hə, dənizə. Onlara lazım olmayan mal, bizə də lazım deyil. Tökdür dənizə!

- Oldu!

Yaşar öz qərarından razı qalıbmış kimi istehza ilə gülümsündü: "Qoy görək hələ bu axmaq dənizdən pulunu ala biləcəkmimi?"

Kabinetinə keçib Kənanı bu dəfə telefonla axtardı:

- İşin yoxdusa, yuxarı qalx.

Bir azdan Kənan içəri girib onun yanında oturdu. Yaşar fikirli-fikirli:

- Kənan, bir az ehtiyatlı olmaq lazımdır, - dedi. - Bu əclafdan nə desən gözləmək olar.

- Qardaş, mənə heç nə deməmişən ki?! Başa sal görüm, nə məsələdi?

- Burnunu sındırdığım adamdı. Qardaşı çağırmışdı, görüşüb danışdıq. Demə, təzəlikcə onlar da bu işə başlayıblar. Əllərində qalan malları var idi. Məndən kömək istədi. Mən də razılaşdım. Özü harasa gedib, indi bu da öz aləmində nə işə eləmək istəyir. Götürüb zir-zibili göndərüb, pul "tələb edir". Guya... Lənət şeytana...

- Deyirəm axı...

- Hə. Onun dediyini etsək, ayağı yer alacaq. Ona görə də ona ümumiyyətlə əhəmiyyət vermək lazım deyil. Verməyəcəm də. O Elməddindir, mən də Yaşaram. Mənim Bakıda hörmətim, izzətim. Bir dənə dılığır, yoldan keçən axmağın təkinə qalmamışam ki, mənə söz keçirsin. Amma bununla bərabər həm də mümkün qədər ehtiyatlı olmalıyıq. Sən bir-iki mühafizə şirkəti ilə danış. Əlimizin altında hazır olsunlar. Çox lazım olsa, lap qoy gəlib burda dursunlar. Bu axmaqdan nə desən çıxar.

- Sənə nə vaxtdan deyirdim ki, gəl bura mühafizəçilər qoyaq, razılaşmırdın. Gecələr özümüz də rahat olarıq...

- Nə işə. Sən dediyimi elə. Mən evə gedirəm. Bir şey lazım olsa, zəng vurarsan.

- Get, qardaş, get. Qoy bir Cəvahir ananın da ürəyi rahatlınsın.

Lazım olan digər tapşırıqları da verdikdən sonra Yaşar aldıklarını maşına qoyub, birbaşa evin yolunu tutdu.

Uyğurla Təravət görüş yerinə çatıb Danulduzunu gözləyirdilər. Zəng gələndə Uyğur telefona baxıb:

- Evdəndi, anamgildi, – dedi. - Can! Can! Can! Necəsiniz mənim canlarım - gözlərim?

- Salam oğul, ad günün mübarək!

Xəlil kişi öskürəyini boğmağa çalışaraq oğlunu təbrik etdi. Daha sonra telefonu Xanım ana alıb təbriki davam etdirdi:

- Anan qurban, maşallah, otuz yaşın da oldu. Gün o gün olsun, yüz yaşına girəsən. Amma inanıram ki, o vaxta qədər evlənəcəksən, mən də rahat nəfəs alacam.

- Sağ ol, ay ana. İnşallah, yaxşı olar. Bu yaxında sənə şad xəbər verəcəm, hazırlaş.

- Oy, anan qurban olsun sənə. Vermiş oldun artıq. Təravət gecə-gündüz Danulduzunu tərifləyir. Allah tez eləsin bu xəbəri, inşallah.

- Sağ ol, ana, çox sağ ol. Elə indi bir yerdəyik. Təravət, mən, bir də Ulduz. Ulduznan Təravət bazarlıq etməyə gedirlər.

- Məndən çoxlu salam de ona. Təravət də qalsın, nə vaxt istəsə, onda avtovağzaldan yola salarsan, gələr.

- Avtovağzal neynirsən, özüm gətirəcəm. Artıq mənim də maşınım var.

Anası eşidəndə ki, Yaşar Uyğura maşın hədiyyə edib, çox sevindi. Onlara həmişə bu cür mehribançılıq arzuladı. Daha sonra Xəlil kişi də Uyğura təbriklərini çatdırdı.

Tərəvət Uyğurla anasıgilin danışığına qulaq asıb gülümsəyirdi. Gözləri qardaşına baxsa da, fikri tamam başqa yerdə idi. Oturduğu tərəfdən şüşənin döyülməsi onu fikrindən ayırdı.

Danulduzu gəlib çatmışdı. Tərəvət onu görəndə sevinc qarışıq heyranlıqdan ağzı açıla qaldı. Cəld qapını açıb maşından düşdü:

- Canım bacım, şəkildəkindən də gözəlsənmiş ki...

Onlar bir-birilərinə sarıldılar. İlk görüşləri olsa da, telefonla tez-tez danışmaqları vardı. Ona görə də bir-biriləinə demək olar, bələd idilər.

- Sağ ol, Tərəvət. Sən necəsən? Bakıya xoş gəlmisən.

- Sağ ol bacı, gəldim qardaşımın ad gününə. Qripin keçdimi?

- Hə, keçdi, indi yaxşıyam. Uyğur kimnən danışır elə?

- Evdən atamgil zəng edib, onlarla danışır...

- Salam Ulduz, necəsən?

- Salam doxdur. – Danulduzu arada ona belə muraciət edirdi. Bacısının yanında da belə muraciətə üstünlük verdi. – Sağ ol. Maşının çox qəşəngdir. Xeyirli olsun. Allah Yaşarın da canını sağ eləsin. İnşallah, yəqin o da halal süd əmmiş bir qız tapıb nişanlanır.

- Çox sağ ol, inşallah. Yaxşı, sizə uğurlar, məni bağışlayın. İşinizi qurtarana yaxın xəbər edin, gəlib sizi götürüm. Bax ha Ulduz, Tərişi sənə, səni Tərişə, hər ikinizi isə Allaha tapşırıram.

Qızlar qol-qola girərək, getdilər. Uyğur isə yazılarını tamamlamaq üçün evə qayıtdı.

- Hə, bu əclaf öz aləmində guya mənimlə oyun oynayır. Day bilmir ki, mənə də Yaşar deyərlər. Mən danışmağa başlasam, onun qarğadan fərqi olmayacaq. Qardaş, bir-iki gün gözlədim, dedim ki, əşsi, cavandı də, hirsli soyuyar, ağılı yerinə gələr, səhvini anlayıb üzrxahlıq haqda düşünər. Bu da elə bildi ki, ondan qorxuram, ya nədi. İndi isə lap qudurub. Qardaşıynan söz danışdıq, şərt kəsdik - sənə danışmışdım də. Dünən bir, bu gün iki, kişinin oğlu mənə mal göndərib. Mal da nə mal. İçində bir dənə də olsun işimə yarayanı yoxdu. Təsəvvür eləyə bilirsən? – O qədər qəzəblənmişdi ki, az qalırdı gözləri hədəqəsindən çıxsın. Həddən artıq hirsli olduğu səsinin tonundan da açıq-aydın hiss olunurdu. - Bu da cəhənnəm, heç olmasa, adam kimi soruşub göndərsəydi, deyərdim əşsi, dilimdən çıxıb, söz vermişəm, gərək birtəhər xırıd elətdirəm. Mənə ən çox təsir edən onun özünü "lotu" kimi aparması, mənə şərt qoymasıdır.

- Sən Allah, ehtiyatlı ol. Mənim gözüm heç su içmir bu haqq-hesablardan.

- Mən uşaq deyiləm ki?! Bu gün onun dediyini eləsəm, sabah gərək deyəm ki, mən sənə təslim, gəl otur yerimdə, al, bu da açarlar, möhür, hamısını verirəm sənə. Deyirəm qaytar,

istəmirəm mən bu malları. O isə guya mənə "oğru qanunları" ilə şərt qoyur. Deyir "daxli yoxdur, mal mənim anbarımdan çıxıbsa, pulunu verməlisən". Malları tökdürüb qapının ağzına. Mən də eləmədim tənbellik, hamısını birbaşa tökdürdüm dənizə. Getsin həftəsonu pulunu dənizdən alsın.

- Gərək qapısına tökdürəydin. Nahaq dənizə tökdürməsən. Bu, qardaşının da xoşuna gəlməyəcək.

- Sən də elə danışırsan ki... Bilmirsən e, bunun dərdi mal satmaq deyil, özünü mənə sübut etməkdə. Guya bu... Lənət şeytana. Dünənki uşaq mənə...

- Qardaşı nə deyir bəs? Kişilikdən dəm vururdu axı!

- Nə bilim, burda yoxdu. Müalicəyə gedib xaricə. Yoxsa dişimin dibindən çıxanı deyəcəkdim. Mənə elə gəlir ki, qardaşı pis adam deyil. İşə buna tapşırıb ki, adam kimi işləsin. Mənimlə yola gəlsin. Bu isə qardaşının yoxluğundan istifadə edir. Fərsət düşmüşkən, məndən qisas almaq istəyir.

- Bunlardan nə desən çıxar. Orda-burda adamı-zadı var indi yəqin. Silahlı- milahlı...

- Düz deyirsən, artıq canım sıxılır bu işdən. Lazım olsa, mən də silah götürərəm, əli əlimdən uzun deyil ki?! Arxamı yerə qoya bilmərəm, Uyğur. Nə olursa-olsun!

- Hmm. Silahı-zadı işə qatma. Görsək ki, çox o tərəf- bu tərəf edir, lazımı yerlərə, lap elə polisə bildirərik. Bu da kömək etməsə, sağ olsunlar, o

qədər dostlarımız var ki... Bircə saata nəslini yox edirlər. Lotu-potu vaxtı keçib e. Amma sənə bir söz deyim, incimə, gərək qardaşının təkliflə elə əvvəlcədən razılaşmayıdın.

- Uyğur, mən iş adamıyam. Ticarət məsələlərində mənim üçün şəxslərin önəmi yoxdur. Əsas olan işimin düzgün getməsidir. Bu, mənim iş prinsipimdir. Amma indi rastlaşdığım tamam başqa bir məsələdir. Nə isə, qardaş, başını bu cür işlərlə yükləyib ağırtmayı. Nəsə yazı yazırdın. Sabahkı gün haqda nə fikirləşirsən?

- Heç nə. Elə konsertə gedib qayıdırıq. Sonrakı gün bir şey fikirləşərik də.

- Tərəvət necədir? Neynir?

Yaşar bunu qeyri-ixtiyari soruşdu və dərhal da səhvə yol verdiyini anlayıb dodağını dişlədi. Amma yaxşı ki, Uyğur heç nədən şübhələnmədi:

- Heç, yaxşıdır. Sıxılmasın deyə, Ulduzla göndərdim bazarlıq eləsin, başı qarışsın. Baxma də, mənimlə nə qədər söhbət eləyə bilər ki... Həm də Ulduzla daha yaxından tanış olar. Sən bizdən çıxandan kefi pozulmuşdu. Deyirdi başı ağrıyır. Gəldiyi bir-iki saatdı, amma artıq kənddən ötrü darıxır. O vaxt Bakıdan çıxanda "birdəfəlik gedirəm, bir də buralara gəlməyəcəm" demişdi. Yəqin ondandır.

- Hə, olur belə şeylər. Nə isə. Mən evə çatıram. Sonra söhbətləşərik.

- Oldu qardaş, özündən muğayət ol...

Yaşar maşının güzgüsündə özünə baxdı. Həyəcanlı idi. Qulaqlarına kimi qızarmışdı. Uyğurun dedikləri beynində bir daha fırlandı:

“Sən gedəndən sonra birtəhər oldu. Kənd yadına düşdü, deyəsən. Uşaqlığını fikirləşib yəqin”. Daha sonra öz-özüylə danışmağa başladı: “Yox Yaşar, özünə gəl”. Amma... gözü oturaçağın üstündəki kostyuma sataşanda istər-istəməz gülümsündü. Heç nə onun fikrini dəyişə bilməzdi. Sabahkı günə hazırlıqlı olmalı idi...

Maşını həyət qapısında saxlayıb düşdü. Evlərinə tərəf, pəncərəyə baxdı. Anası Cəvahir arvad elə pəncərənin önündə dayanmışdı. Sanki oturub onun yolunu gözləyirdi. Anasına əl eləyib, arxa oturacaqdan kostyumunu və hədiyyə bağlatdırdığı paketləri götürüb evə qalxdı.

Cəvahir arvad oğlunu görəndə kimi pəncərədən aralanıb qapını açdı və dərhal da onun boynuna sarıldı:

- Saqqalın ağarsın, neçə vaxtdı hardasan?
- Salam, anaların anası. Neçə gündü pəncərənin qabağında yatırsan?
- Lağ eliyərsən də... Hələ valideyn olmamısan axı! Neçə gündü üzünü görmürəm, darıxmışam da sənnən ötrü.
- Ay ana, elə danışırısan ki, elə bil xırda uşağam.
- Sən mənim üçün həmişə xırdasan, – oğlunun hər iki yanağından öpdü.
- Məndən narahat olma. Yaxşısı budu bax, gör sənə nə almışam.

Əlindəki paketi anasına uzadıb, o da onun üzündən öpdü. Yaşar kefi kök olanda evdəkilərin hərəsinə bir hədiyyə alardı. Onları indi də kefinin kök olduğuna inandırmaq istəyirdi, deyəsən.

- Sağ ol, yaxşı yaylıqdı. Az bilmirsən, ha. Yenə özünə kostyum almısan. Ev doludur sənəin kostyumlarınla. Adamın neçə paltarı olar, a bala?
- Bu başqa kostyumdu ana. Sabah oğlunun xüsusi bir günüdür.
- Deməli, mənim dediklərim barədə fikirləşdin. Elə belə də bilirdim. Bilirdim ki, mənim sözümdən çıxmayacaqsan... De görüm, hardandı o gözəl? Kimlərdəndi?
- Eeeee. Bax, çıxıb gedəcəm ha yenə. Artıq bu sualları əzbərləmişəm. Ondansa de görüm, atam hardadı?
- Bilirəm, sən elə-belə qıza göz qoymazsan. – Yaşarın qınayıcı baxışlarını görüb, fikrini yekunlaşdırdı. - Yaxşı-yaxşı, soruşmuram. Sonra şəklinə baxaram. Yəqin telefonuna çəkərsən... Atan içəridə televizora baxır. Arvadın çiçəyi çırtlamışdı sanki. Yaşarı bu vəziyyətdə - kefi kök görməkdən ötrü neçə gün idi ki, pəncərə qarşısında Allaha yalvarırdı. Mətbəxə qaçıb çaydanın altını yandırdı...
- Deyəsən, yavaş-yavaş qocalığı boynuna alırsan ha?!
- O-o, üzünü görək igid, necəsən?
- Sağ ol, ata. Bayy... Nə qədər evdə oturub qəzet oxuyurlar, a kişi? Gözünün qarasını bunlarla əritdiyinə...
- Yaxşı-yaxşı... Hələ sən de görüm, mən ananı nə qədər ovutmalıyam?
- Ata?! Yaxşı, əsəbiləşmə, bax gör sənə nə qəşəng şalvar almışam. Üç gündən sonra

dostunun - Kərim dayının oğlunun toyuna gedəndə geyinərsən.

- Sağ ol, cibin dolu olsun.

Cəvahir arvad mətbəxdən gəldi:

- Atanın indi evdə oturub nəvələri ilə oynayan vaxtıdır.

- İkisi var də....

- Onlar öz babaları ilə nəvələrinin yanındadırlar.

- Kənana deyərəm, sabah gətirər, bir-iki gün qalarlar.

- Sonra da qayıdıb gedərlər. Bizim ev yenə qalar bom-boş, hə?!

- Ata, anama de də...

- Mən ana-balanın işinə qarışa bilmərəm. Bir də, indiyə kimi düz sözə yalan dediyimi görmüsən?

Onlar mehribanlıqla deyib-gülürdülər. Ümumiyyətlə, Yaşargilin ailəsində zarafatı sevirildilər. Bunu hamı, o cümlədən onlara tez-tez qonaq gələn qohumlar, tanışlar da bilirdilər. Bəzən hətta ayırd eləməyə çətinlik də çəkirdilər ki, bunların sözlərinin hansı zarafat, hansı həqiqətdir.

- Kənan dedin, yadıma düşdü. Bayaq zəng eləmişdi.

Yaşar atasının son sözlərindən narahat oldu:

- Kənan? Nə deyirdi? Nəsə dedi sənə?

Qəlbindəki təlaş səsində açıq-aydın hiss olundu. Bunu valideynləri də dərhal duydular. Azər kişi soruşdu:

- Heç, elə-belə kefirmizi xəbər alırdı. Bizə nəse deməliydi ki?!

- Yox. Indicə ayrılmışdıq onunla, dedim bəlkə nə isə olub, onun üçün belə - birtəhər oldum. Bu Kənan da qəribədir e... Ana, ciyərim yanır, gətir ata-bala bir çay içək.

Atasının soyuqqanlı cavab verməsindən əmin oldu ki, onun heç nədən xəbəri yoxdur və heç nə də baş verməyib. Ona görə ürəyi bir az rahat oldu və o, söhbətin mövzusunu dəyişdi...

Seyfəddinin yerində oturub, kreslonu sağa-sola fırladan Elməddin çayından içə-içə kefi kök halda əllərini bir-birinə sürtürdü: "Səni yerdən-yerə vuracam, Yaşar! Qardaşım səni tələyə salıb atdı mənim qabağıma ki, parçalayım, didim-dağıdım səni! Onun arada olmamağı əla oldu. Bakıya gələndə artıq böyük bir dükanı olacaq. Nə qədər işləsəydi, Siyoş özü qısa müddətdə o cür dükan qura bilməzdi. Bu, qayıtdıqdan sonra ona istirahətindən də yaxşı ləzzət edəcək. Bəli, Yaşar, bir kəllənin qarşılığını bütün sərvətinlə ödəyəcəksən. Sonra harda Elməddin adı eşitsən, bütün bədənin sızıldayacaq. Necə ki, indi mənim burnum sızıldayır".

Vəhşi hisslərə qapılmış Elməddini bu düşüncələrindən telefon zəngi ayırdı:

- Alo!

- Salam, Elməddin.

- Salam, qağa. Necəsən? Necə getdin?

- Sağ ol, yaxşıdır hər şey. Fikrim qalıb sənin yanında. O qədər iş, obyekt hamısı sənin öhdəndədir axı.
- Sən narahat olma. Mualicənə fikir ver. Gələndə hər şeyi qaydasında görəcəksən.
- Əla! Yaşar hələ sifariş verməyib ki? Siyahını hazırlayıb çatdırmısan ona?
- Hə, hə. Amma hələ sifariş verməyib.
- Nə sifariş eləsə, ondan ver. Elə elə ki, hər şey onun ürəyicə olsun. Heyf ki, onunla iş görmək mənim bu səfər vaxtına düşdü. O bizim üçün çox vacib adamdır.
- Baş üstə. Narahat olma. Hər şeyi o deyən kimi edəcəm. Sən heç nəyin fikrini çəkmə. Özündən muğayət ol. Hələlik...
- "Hə, qardaş. Dediysin kimi, hər şey həqiqətən də onun ürəyicə olacaq. Heç mən onun xətrinə dəyəərəm?" Elməddinin telefonu yenə zəng çaldı:
- Eşidirəm, Muzdur.
- Elməddin, sabaha pulu çatdırmalıyıq.
- Sabaha niyə, axı həftənin axırına danışıbmışdıq?!
- Bilirəm, amma bu adamlar fikirlərini dəyişdirdilər. Malı sifariş vermişik, pulunu çatdırmalıyıq. Tez verməliyik ki, tez də əlimizə çatsın. Qardaşın gələndə qədər birinci partiyanı paylamaq lazımdır.
- Yaxşı, indi hardan alaq? Mən yalnız həftənin axırına demişdim.
- Bunların dedikləri-dedikdi. Sifariş vermişiksə, gərək çatdıraq. Yoxsa, başımızı xarab edəcəklər. Deyirlər malımız artıq hazır olur.
- Hmm. Yaxşı, çalışıb bir şey fikirləşərəm.

Elməddin telefonu bağladıqdan sonra öz-özünə deyindi: "Lənət şeytana. Siyoş kassanın açarını özü ilə götürüb. Pulu isə səhərə kimi tapmaq lazımdır. Hardan, necə? Bəlkə Yaşara zəng vurub deyək ki, əlini tez tutub borcunu elə sabah çatdırırsın? Pis olmaz. Həm də baxaq görək, nə reaksiya verəcək? Ha-ha-ha"...

Elməddin tez varlansın deyər, dostlarının vasitəsi ilə çirkin işlərə qurşanmışdı. Bu "işlərdə" isə zarafatı, kələyi sevmirdilər. Tələb vardısı, deməli, necə olursa-olsun yerinə yetirilməli idi...

- Bu qəşəngdi! Vayy! Bu ondan da qəşəngdi ki... Rənginə bax? Dayan, geyinim yoxlayım...

Danulduzu ilə Təravət dükanları gəzirdilər. Danulduzu bütün paltarları incələyir, ora-burasına baxır, sonda hərəsində bir çatışmayan cəhət tapıb almırdı. Təravət isə onunla birlikdə olsa da, fikri tamamilə başqa yerdə idi. Çox vaxt heç Ulduzun nə dediyi də çatmırdı ona. Beləliklə... Girdikləri sonuncu mağazada Danulduzu deyəsən, nəsə bəyənmişdi. Paltar dəyişmə kabinəsinə girib bəyəndiyini geyindi və çıxıb onu Təravətə də göstərmək istədi. Təravətin isə gözləri vitrindəki yaşıl rəngli dona ilişib qalmışdı...

Təravət yaşıl don geyinəndə Yaşar həmişə onunçün qoşduğu mahnını oxuyar, yaşıl rəngin ona çox yaraşdığını söyləyərdi. Hətta Yaşar xahiş

etmişdi ki, əgər onu həqiqətən çox istəyirsə, həmişə yaşıl geyinsin. Təravət də sevgisinin qarşılığı olaraq onunla görüşə gedəndə yaşıl paltarlar geyinərdi.

- Ay qız, yenə haralara uçub getdin? Onsuz da bayaqdan özün burdasan, fikrin uzaqlarda! – Onu xəyallardan Danulduzunun səsi ayırdı.

- Heç... A-a, nə gözəldi!

- Hə, bilirsən, Uyğur mənə deyib ki, həmişə qırmızı geyinim. O bu rəngi çox bəyənir. Məni bu rəng paltarda görəndə əlini ürəyinin üstünə qoyub “nar çiçəyim” deyir.

Təravət bir anlıq özünü vitrindəki yaşıl donda gördü və Yaşarın onu görəndə necə reaksiya verəcəyini təsəvvür etməyə çalışdı. Amma Danulduzunun ondan əynindəkinə münasibət gözlədiyini xatırlayıb, “göylərdən yerə endi”:

- Əla yaraşır. Olduqca qəşəngdi!

- Doğurdan?! Onda mən bunu alıram. Xanım, zəhmət olmasa bunu bükün.

Təravət isə satıcıdan vitrindəki donun qiymətini soruşdu:

- Xanım, bəs bu neçəyədi?

- Bu, Türkiyədən gəlib. Çox orijinal maldı. Əgər götürsəniz, iki paltar aldığınız üçün mağazamızın güzəşt limitindən istifadə edib sizə ucuz - yüz otuz manata verərik.

- Hə? Onda bunu da bükün!

Gülümsəyib əlini çantasına atdı. Uyğurun ona verdiyi yüzlüyün üstünə otuz manat da qoyub, satıcıya uzatdı.

- Ay qız, belə paltar alarlar? Bir geyin bax də, bəlkə heç əyninə gəlmədi?

- Gələr-gələr, narahat olma.

- Onda mübarək olsun. Qəşəng rəngi var. Amma hər halda geyinsən yaxşı olardı...

Ulduz çaşıb qalmışdı. Təravət tez-tez haldan-hala düşürdü. Bununla belə, gələcək baldızını sorğusuala tutmadı. Fikirləşdi ki, birdən qəlbinə dəyər...

- Alo... Bəli. O-o, mənim qəşəng Xanım anam, necəsiniz? Xəlil dayım necədir? Lap yaxşı, ver-ver, qoy onunla da danışım... Salamlar olsun, Xəlil dayı. Sağ olun, çox sağ olun. Maşallah, təkəi həmişə yaxşı olun. Yaxşılıqlar. Onların da sizə salamları var. O nə sözdü, Xəlil dayı? Uyğur mənim qardaşımdı. Allah sizdən də razı olsun. Hələlik, özünüzdən muğayat olun. Gözüm üstə. Sağ olun.

Yaşar danışdıqdan sonra telefonu bağlayıb onu Azər kişinin oturduğu tərəfə qoydu. Sonra da atasının üzünə baxıb ona göz vurdu və gülümsədi. Bütün bu danışığı dinləyən, amma həm bundan, həm də ata-balanın him-cimindən bir şey başa düşməyib təəccüb içərisində qalan Cavahir arvad marağını boğa bilmədi:

- Xəlil kişi nə yaxşı zəng vurmuşdu, a bala, xeyirdimi?

- Heç ay ana, salam deyirdi.

- Onu eşitdim.

- Bu gün Uyğurun ad günüdür axı. Atamla birləşib ona bir hədiyyə almışdıq. Ona görə zəng vurub razılıq edirdilər. Hə, ata?

- Sağ olsun. Uyğur yaxşı oğlandı. Həqiqətən də buna layıqdır. Ona həsəd aparıram. Gecə-gündüz çalışır, yorulmaq bilmir. İşi də pis deyil. İnşallah, bir-iki ilə daha yuxarılara qalxar yəqin.

- Həm də yaxşı dostdur.

- Çox saf uşaqdı. Heç vaxt ondan pislik gəlməz adama. Maşına da çox ehtiyacı vardı. Elə insanlar üçün vaxtın önəmi çoxdur, hər dəqiqə harasa çağırırlar.

- Allah ürəyinizə görə versin, başınızdan töksün. Cəvahir arvad indi hər şeyi başa düşdü və oğlu ilə ərinin xeyirxah hərəkətlərinə görə qürür hissi keçirdi.

...Yaşarın telefonuna yenidən zəng gəldi. Azər kişi qeyri-ixtiyari telefona baxdı və onun ekranında "Axmaq" sözünü görüb təəccübləndi. Yaşar Elməddinin ilk zəngindən sonra onun nömrəsinin qabağına o sözü hirsindən və qəsdən yazmışdı. Atasının təəccübləndiyini görəndə həmin o məqam yadına düşdü. Gülümsünüb ayağa qalxdı:

- Dostumdu, zarafatımız var. Bağışla bir dəqiqə - deyib, yan otağa keçdi. - Nə istəyirən?

- Çox əsəbisən, e. Bu qədər hirsli olmaq sənə yaraşmır...

- Sözü de!

- Bilirsən, doğrusu əvvəlcə demək istəmirdim. Amma sonradan fikrimi dəyişdim. Bu barədə...

- Gəvəzələmə. Tez ol, nə deyəcəksən de, qurtar.

- Fikirləşdim ki, kiminsə kiməsə borcu qalmasın. Bir az pis şeydi. Həm də aramızı vurməsın bizim belə şeylər. Qıyası, həftə sonuna qədər kim ölə, kim qala. Sonra birdən hallallıq almağa vaxtımız olmaz. Ona görə də sən mənim pulumu sabaha hazırla.

- Yəni aramız elə gözlədi ki, pozulmasın da? Mənim heç kimə borcum yoxdur! Neçə dəfə deyəcəm sənə? Çox istəyirsənsə, get pulunu dənizdən al!

- Bildik də, pulun çoxdu, ona görə də on iki min manatlıq mala "heç nə" deyirsən! Noolar, tək çox olsun, eybi yox. Amma mənim də sözüm sözdü: sabah saat ikidə uşaqları göndərəcəm!

Elməddin sakit, inamlı və qəti danışığı ilə Yaşarı təbdən çıxarmışdı. Ancaq nə qədər hirsələnsə də, atasıgil eşitməsin deyə, çox ucadan danışa bilmirdi:

- Bura bax, sən hansı dildə başa düşürsən? Sənin dilində danışsam, sənə sərf etməyəcək axı... Odur ki, get işinlə məşğul ol.

- Nə isə, coşma! Yoxsa, səsin tutular. Atalar deyib ki, başqasına quyu qazma, qoy özü qazsın! Sənə də yaxşılıq edib deyirik ki, yola gəl, amma sən əksinə, quyunu daha da dərinləşdirirsən. Sonra çıxıbilməyəcəyin quyu qazırsan ha! Sənə "sabah saat iki" dedim!

- Mənə hədə-qorxu gəlmə, axmaq! Deyəsən, hələ məni yaxşı tanımırısan! Noolar, tanıdaram!

Elməddin artıq telefonu bağlamışdı. Yaşar yumruğunu divara çırpdı: "Lənətə gələsən,

axmaq! Başa düşdüm, səninlə başqa cür danışmaq lazımdır!”

Daha sonra Kənana zəng vurdu:

- Dediym məsələni danışdın? Muhafizəni deyirəm. Əla! Lap yaxşı! Bu gündən, mümkündürsə, elə indidən başlasınlar. On nəfər - hər qapının ağzında ikisi...

Danışığını bitirdikdən sonra qapının arasından otağa baxıb, telefonu səssiz rejimə keçirdi və qulağa aparıb yalandan danışa-danışa içəri girdi:

- Lap yaxşı. Elə biz də istəyirik ki, sizin rayon üzrə bir nümayəndəliyimiz - dükanımız olsun. Bax, sən də yaxşı fikirləş. Yoxsa, yenə axmaq - axmaq danışacaqsan. Sonra da deyəcəksən ki, “mənim adıma niyə axmaq qoymusan?” Yaxşı, sağ ol. Öpdüm. – Telefonu bağladıqdan sonra gülərək üzünü atasına tutdu. - Dostum istəyir öz rayonlarında dükan açsın. Məsləhət alırdı.

Azər kişi oğlunun narahatlığını sezmişdi. Bununla belə, heç bir sual vermədi, sadəcə başını yellətdi. Bilirdi ki, ciddi bir şey olsa, Yaşar yüz faiz atasından məsləhət almaq üçün dərdini ona açacaq. Odur ki, yalnız:

- Xeyirli olsun, diqqətli ol! - deməklə kifayətləndi.

Vaxtı boş keçməsin deyə, yoldan aldığı gündəlik qəzetə göz gəzdirən Uyğur maşında oturub qızları gözləyirdi. Arada hərdən öz-özünə

deyinirdi də: "vay dədə, bu gözəllikdə futbolçunun qədrini bilmədilər. Yaxşı, indi hücum kimi buraxacaqsınız? Yoxsa, keçən oyun yadınızdan çıxıb?!" Uyğur futbol həvəskarı olduğu üçün qəzətdə həmişə birinci idman xəbərlərini oxuyurdu.

Gün günortadan çoxdan keçmişdi. Başını qaldıranda uzaqdan Təravətlə Ulduzun gülə-gülə ona tərəf gəldiklərini gördü. Bu mənzərə onun ürəyinə elə bil sərin su çilədi. Və bu sərinliyin yaratdığı məmnunluq sanki onun çöhrəsinə də hopdu. Gülümsünüb maşından düşdü və qollarını açıb, ona tərəf gələn qızlara doğru getdi: - Allah sizi həmişə belə mehriban eləsin! Amma qısqandım e, bir az. Düzünü deyin, mənim qeybətimi qırırdınız?

- Yox ay qağa, o nə sözdü?! Elə-belə, öz aramızda danışırıdık.

- Yaxşı, zarafat edirdim.

- Uyğur, ad günün mübarək olsun. Bax, bu sənin hədiyyəndir. Gülə-gülə işlət! Bu da təzə maşının üçün! Bağışla də, bir az balaca oldu.

- Ay çox sağ ol. Nə balaca, bunu asacam güzgünün altından. Bir də, özün elə hədiyyəsən də... Necə keçdi bazarlığınız?

- Əla! Sən hələ görəydin Tərişə necə gözəl don aldıq.

- Lap yaxşı, mübarək olsun. Gəlin, qalan şeyləri maşında müzakirə edərik. İndi isə yüklərinizi verin, arxaya yığım.

O, maşının yük yerini açıb çantaları səliqə ilə ora yerləşdirəndən sonra sükan arxasına keçdi və üzünü Ulduza tutdu:

- Yaxşı, bəs sən özünə nə aldın? Neçə vaxtdı sabahkı günə hazırlayırdın?!
- Nə aldığıma sabah görərsən. Hələlik sə bu, sirrdi.
- Nə deyirəm ki?! Onsuz da dünyadakı bütün qadınlar başdan-ayağa sirrdilər...

Yaşarla təmkinli danışmasına baxmayaraq, Elməddin möhkəm əsəbiləşmişdi. Səbəbi danışığı ilə Yaşarı ram edə bilməməsi idi. Əlini stola döyə - döyə ayağını əsdirirdi. Həmişə yanında gəzdirdiyi və "Ziyankar" adlandırdığı Rasimi çağırırdı:

- Sabah saat ikiyə qədər gözləyirik. Əgər həmin vaxta qədər ondan bir səs çıxmasa, bir dəqiqə də o tərəfə keçmir ha! Ondan sonra mən ona gününü göstərəcəm. Ondan sonra özü tez-tez zəng edib soruşacaq ki, "puldən-zaddan lazım deyil?" Noolar, sən mənim mallarımı at dənizə, noolar?! Mən bilirəm dənizdən pulumu necə alacam...
- Bəlkə Siyoş qağanı gözləyək?
- Nə qağa ə?! Qağan da gəlib desin ki, kül başına, sənə iş tapşırıb getdim, sən isə hələ də verdiyin malın pulunu ala bilməmişən? Bir də, o boş başına sox ki, bizə sabaha on min pul

lazımdır. Çatdırmasaq, əvvəlcədən verdiyimiz beh-beş min manat da batıb gedəcək. Başa düşdün? Belə getsə, onun təkçə burnunu sındırmaqla ürəyim soyumayacaq, deyəsən...

Bir tərəfdən Elməddinin pula hərisliyi, bir tərəfdən girdiyi çirkin işə görə onu sıxışdırmaları, bir tərəfdən də Yaşardan almaq istədiyi intiqam hissi onu getdikçə vəhşiləşdirirdi. Hər an beynində yeni bir plan cızır, sonra da onu əvvəl nəzərdə tutduğu ilə əvəz edirdi. Hər yeni planda da Yaşarı əzmək səhnəsini daha təsirli və yaddaqalan təsvir etməyə çalışırdı:

- Bir nəfər də tut, özünün xəbəri olmadan onu izlətdir. Görək hələ harda ələ keçirə bilirik. Qıyası, gedib-gəldiyi bütün "toçkalı", marşrutları bilməliyik.

- Baş üstə!

Ziyankar çıxandan sonra pəncərənin qarşısına gəldi: "Qoy mənə lağ edən dostlarım görsünlər ki, Elməddin nəyə qadirdi. Imperiya quracam. Həm təzə qurduğum işlə, həm də Yaşarın sərvəti ilə. Onda qardaşım da görəcək və etiraf edəcək ki, neçə illərdi yalnız "prav" olmaq barədə fikirləşmək boşunaymış".

Bir sözlə, Elməddin artıq, necə deyərlər, insan rejimi ilə yüklənmiş proqramdan çıxmışdı.

Gecəydi. Yer yarım kürəsi qara paltarına bürünüb sakinlərinə "gecəniz xeyirə qalsın" deyərək, onları

yatmağa göndərməyə hazırlaşır. Bakının da qara, lakin çil-çiraqlarla bəzədilmiş donu əynində idi. Küçələrin, parkların, əyləncə mərkəzlərinin və əhəmiyyətli binaların işıqları hələ də yanır. Küçələrdəki insan axını da öz yerində. Bu rəngarəng küçələrdə kimi sevgilisi, kimi ailəsi, kimi də dostları ilə gəzirdi.

Hər kəs günün sonunda özünə həmin günün hesabatını verir, sabahkı gününün planını hazırlayır. Hər kəsin öz fikri, öz duyğusu gecələr daha cazibədar və daha qabarıq görünür. Bu hesabatların nəticəsindən kimlərsə razı, kimlərsə narazı qalır. Bu təbiidir və burada qəribə heç nə yoxdur. Ən pisi odur ki, nəticənin yaxşı olmadığı halda da insan özündən razı qalsın. Bu, qorxulu yuxulara, yuxular da qorxulu gerçəkliklərə çevrilə bilər. Amma bütün hallarda hər kəs gözlərini sabahın açılması ümidi ilə yumur. Deməli, bütün insanların düşüncələrinin toqquşduğu bir nöqtə var. Əslində bu nöqtə yox, nöqtələrdir. Kaş hamı bunun fərqiində olaydı. Ümidlər... Hər kəs öz xəyallarını qəlbində yandırdığı ümid çirağının işığında qurur. Ümidlər isə tükənməzdir...

Gec olmasına baxmayaraq, Yaşar hələ yatmamışdı. Yataqda o tərəf - bu tərəfə çönür, qurcalanırdı.

Özü də hiss edirdi ki, indiyə kimi sabahın açılmasını heç vaxt belə səbirsizliklə gözləməmişdi. Bəs başının bu qədər qeylü-qalda olmasına baxmayaraq onu sabaha ümidlə bağlayan nə idi? İçindəki hərarət, istilik hardandı? Təravət! O, Təravəti düşünürdü:

“Aman Allahım, bu iki ildə necə də gözəlləşib. Gözləri daha da qaralıb, çöhrəsi daha da nurlanıb, boyu bir az da qalxıb. Bir sözlə, o, tamam dəyişib. Xəyallarımın qadını... Mənim üçün dünyada sənin yerini heç kim tuta bilməz, Təravət. Heç kim! Bugünkü Təravət. Yaşardan sonra əlində stəkan otağa girən Təravət. İstəyir ki, içəri girən kimi Yaşarın boynuna sarılsın, əlindəki stəkanı ona uzadıb “su iç” desin. Və...

Yaşar içdikcə su qanı ilə bərabər bütün vücuduna yayılırdı. Bu nə hissiydi? Birdən onun bədəni od tutub yanır. Əllərindən tutmuş saçlarına qədər alov içindədir. Bu alov kimin baxışlarından saçılmışdı onun üstünə? Təravətin? Yox, Təravət kənardan qorxu içərisində ona baxırdı. Alov saçan baxışlar başqa istiqamətdən idi, özü də bir başqa cür yandırırdı nəşə. Alov saçan Uyğurun baxışlarıydı! Yaşar Təravətə baxdıqca bu alov onu daha çox yandırırdı...”

Yaşar yerindən dik atıldı. Özünə gəlib bir az toxdayandan sonra mətbəxə keçib su içdi. Artıq fikirləşə bilmirdi. Otağına qayıdanda salondakı güzgünün önündə ayaq saxladı. Əlində stəkan özünə diqqətlə baxdı. Bir az da yaxına gələrək stəkan olmayan sağ əlini ürəyinin üstünə qoyub danışmağa başladı. Amma bilmək olmurdu ki, Təravətlə danışır, yoxsa özüylə: “Düz buramdasan bax! Düz buramda! Səni necə çıxarım axı burdan? Üzünü görməməklə, səsini eşitməməklə bacarmıram bunu! ... Ax Yaşar, ax! Bu sevginin axırı necə olacaq?”

Əlinin içi ilə güzgünün bərkidildiyi divarı astadan döyəcəyəb otağına keçdi və yatağına uzandı. Aldığı paltarı düz başının üstündən asmışdı. Paltara baxaraq gözlərini yumdu və yenə də ümidli xəyallara baş vurdu...

Bu gecənin xəyalına dalan tək o deyildi. Tərəvətin də gözünə yuxu getmirdi. Sanki yerinə qor dolmuşdu. İki il bundan qabaq olan hadisələrlə bugünkü günü tutuşdurur, şəhərdə Yaşarla son görüşünü xatırlayırdı.

- Tərəvət, danışmalıyıq.

- Nəyi?

- Sənə deyəcəklərim var.

- Sənə noolub? Gözümə birtəhər dəyirsən?

...Həmin görüşdə o, Tərəvətin gözünə baxa bilmirdi, əvvəldən axıra qədər də başqa səmtə baxıb danışıdı. Özü də, göz yaşlarını ürəyinə axıda-axıda:

- Tərəvət, sən mənim hər şeyimsən. Canım, qanım, havam, suyum! Səni hamıdan və hər şeydən çox sevirəm! Bundan sonra da sevəcəm! Dəlicesinə sevəcəm. Amma... uzaqlarda! Niyəsini indi deyəcəm. Uyğur həyatımda yeganə dostum, sirdaşımdır. Onun üçün hər şeyimdən keçməyə hazırım. Hər dəfə səni düşündükcə, hər dəfə səni sevdiyimi etiraf etdikcə onun yüz qatı qədər məhv oluram! Məhv oluram, Tərəvət! Bundan sonra səni bax buramda – ürəyimdə sevəcəm.

Əlini sinəsinə - ürəyinə döyərək danışırdı Yaşar.

Artıq Tərəvətin gözlərindəki bulaq da öz işinə başlamışdı. Yaşarın niyə belə etdiyini çox gözəl bilirdi. Bir neçə dəfə onun susqun oturmasından,

uzaqlara baxıb vicdan əzabı çəkirmiş kimi içində danışmasından hər şeyi hiss eləmişdi.

- Xahiş edirəm, yalvarıram, əgər mənə qarşı həqiqətən də biganə deyilsənsə, sən də məni ürəyində sev. Bu sevgi bizim üçün qadağan olunmuş sevgidir, Təravət.

Təravətin onun əllərini sıxıb ağlamaqdan başqa çarəsi qalmamışdı:

- Yaşar, qurban olum, məni öldürmək istəyirsən?

- Əsla! Sadəcə məni başa düş Təravət, bacara bilmirəm. Bacara bilmərəm də! Bu gün səni dünənkindən daha çox sevirəm. Əmin ol ki, sabah da bugünkündən çox sevecəm. Amma... Uyğurun üzünə baxa bilmirəm, Təravət. Xəyanətkar sayıram özümü. Bağışla məni...

- Yaşar!

Yaşar isə sözünü bitirib, əllərini onun əlindən çəkərək iti addımlarla uzaqlaşmışdı. Təravət də yaxınlıqdakı oturacağa çöküb gözünün yaşını axıtmışdı. Daha sonra evə gəlib paltarlarını yığaraq elə həmin axşam rayona, evlərinə yola düşmüşdü...

Köhnə xatirələr yadına düşdükcə Təravətin gözlərinin yaşı dayanmırdı. Elə bu cür pəjmürdə halda, qarışıq düşüncələr içində də sabahkı günü onunla yenidən bir yerdə necə keçirəcəyi barədə fikirləşirdi. Üz-üzə gələcəkdilər. Hətta bir yerdə oturacaqdılar. Unutmadığı, sadəcə gizli saxlamağa məcbur olduğu sevgisi yenə qabaracaq, kükrəyəcəkdi. Sonra isə... Yəqin yenə xəyallarında yaşatmalı olacaqdı sevgisini.

Bunu fikirləşəndə əvvəlcə konsertdən ümumiyyətlə imtina etmək istədi. Amma dərhal da məxsusi məhz həmin konsert üçün aldığı yaşıl donunu xatırladı və Yaşarın ona necə baxacağını təsəvvür etməyə çalışdı. Yaşarın baxışları ona "gəl-gəl" deyirdi. Elə bu fikir-xəyalla da yastığını qucaqladı və yuxuya getdi...

Tez-tez saata baxır, yerində var-gəl edirdi. Keçən hər dəqiqə ona gün qədər uzun və üzücü gəlirdi. Daxilində qəribə və xoşagəlməyən bir gərginlik vardı. Qarşısındakı siqaret qutuları boşalmışdı, külqabı isə ağzına kimi kötüklə dolu idi. Vaxt ötdükcə "on iki saat qaldı", "on bir saat qaldı" deyib, saatları sayırdı. Artıq çox gec olduğunu görüb fikirləşdi ki, ən yaxşısı yatmaqdı. Elə paltarlı-paltarlı oturduğu divana sərələndi. Hardansa yadına qardaşı ilə söhbətləri, Seyfəddinin ona dedikləri düşdü: "Əlinə fürsət düşüb. Başını sal aşağı, işlə. Təmiz iş gör, dürüst ol". Bu sözlər Elməddinə xeyli təsir etmişdi. Lakin dostlarının dediklərini xatırlayanda beyni sanki çönürdü. Bu vaxt elə bil burnu da təzədən sızıldayırdı. Və bu sızıltı onu coşdurur, qardaşının nəinki sözlərini, hətta özünü də arxa plana keçirirdi: "düz deyirsən, qardaşım, bu mənim üçün doğrudan da fürsətdir. Həm də çox böyük fürsət. Amma bağışla, mən bu fürsəti başqa cür

dəyərləndirəcəm. Bunun nəticəsi sən fikirləşdiyindən də təsirli olacaq. Mən başı aşağı gəzə bilmərəm, bağışla”...

Onun niyyəti məlum idi. Yaşar onun göndərdiyi o gərəksiz malları qəbul etsə, Elməddin heç nədən filan qədər gəlir əldə edəcək və ikinci həmləsini hazırlayacaqdı. Əks-təqdirdə isə digər istəyinə nail olacaqdı - Yaşara gücünü göstərəcəkdə. Bunu necə edəcəyini hələ tam qətiləşdirməsə də, əla və sərt bir plan hazırlayacağına əmin idi. Ən azı Yaşarın burnunu sındıraraq, mağazasındakı bütün mallarını dənizə tökəcək və öz hərəkətindən zövq alacaqdı...

Bakı indi də əynindən qara donunu çıxarıb, səhər günəşinə əsnəyirdi. İnsanların hərəsi bu istirahət gününü bir cür dəyərləndirirdi. Kimisi tezdən durub idmanla məşğul olur, kimisi ailəsini götürüb şəhərdən kənara çıxır, kimisi dəniz kənarı ilə gəzir, kimisi də hələ yatırdı. Yaşar da adəti üzrə yatanlar sırasında idi.

Amma günəşin hər tərəfə nüfuz edən şüaları təbii funksiyasını yerinə yetirib, onun da gözlərini qıdıqladı. Elə yataqdaca əllərini yana açıb gərnəşməyə başladı. Gözləri başının üstündən asdığı təzə kostyumuna sataşanda gülümsədi və qalxb yerində dirsəkləndi.

- Yaşar! Ay Yaşar! A bala, saat ondu, qalx görək!

- Durdum, ana!
- Sabahın xeyir, tənbel. Hər bazar durub idman edirdin, nooldu bu gün, xeyirdimi? Cəvahir arvad qapını yarıya qədər aralayıb onunla danışdı.
- Yox ana, bu gün başqa işlərim var. Özümü yormağ istəmədim.
- Dünəndən bu paltarı yaman başının üstündə gəzdirirsən. Kiminlə görüşəcəksən belə, de biz də bilək də!
- Ee, dünən danışdıq axı... Yaşar anasına həqiqəti demək istəmirdi. Ehtiyat edirdi ki, hövsələsizlik edib qabağa düşmək istəyər, bununla da hər şeyi korlayar.
- Yaxşı- yaxşı, dur gəl, çayları süzürəm. İndi atan da gəlir.
- Gəldim, gəldim. Yaşar telefonu götürüb nömrə yığdı...

Uyğurla Təravət isə çoxdan durmuşdular. Uyğur həkim olduğu üçün həmişə çox yatmağın ziyanından danışdı. Təravət də ki... məlum idi, kənd həyatı tez durmağa alışdırmışdı onu. Uyğur eynəyini taxıb əlində kağız-qələm mətbəxdəki dolabları, siyirtmələri, soyuducunu yoxlayır, çatışmayan şeyləri siyahıya alırdı. O bunu ənənəvi olaraq hər bazar günü edirdi. Vaxtını itirməmək üçün həftəlik bazarlığa üstünlük verirdi. Onun aləmində bu, həm

tərəvəzin təzəsini aldığı üçün sağlamlıq demək idi, həm də israfçılığa yol verməmək üçün yaxşı qənaət variantı.

- Bir "kletka" yumurta, zeytun, kartof-soğan, dörd kiloluq yağ. Deyirəm, mən kəlləyəm e, Təriş!

- Bunu hamı bilir də. Sən əjdahasan! Yenə noolub?

- Bir həftəlik ayın-oyunu necə hesablayıramsa, düz elə başa-baş gəlib çıxır.

- Halal olsun, hələ bir gör kimin qardaşısən sən?!

- Sən də özünü araya salmasan olmaz də!

Gülüşdülər...

Tərəvət yorğan-döşəkləri yığdıqdan sonra əlində əski evin tozunu alırdı. Növbə kitab rəfinə çatmışdı. Rəfin üstünə Uyğurla Yaşarın bir neçə il bundan qabaq kənddə qol-qola girib çəkirdikləri şəkil qoyulmuşdu. Əlini saxlayıb mətbəxə tərəf boylandı, sonra şəkli götürüb diqqətlə Yaşara baxdı. Təbəssümlə şəhadət barmağını Yaşarın gülümsər üzündə saxlayıb oxşaymış kimi onu tumarlamağa başladı. Fikri o qədər uzaqlara getmişdi ki, Uyğurun qulağının dibində danışdıqlarını belə eşitmirdi.

- Təriş...

Uyğur əlini onun çiyinə qoyanda diksindi və tez özünü yığışdırıb çərçivəni silməyə başladı.

- Yuxuya getmişən?

- Bu yazığı necə gündü silmirsən? Üstünü toz basıb ki?!

- Axırını dəfə dünən silmişəm. Olar də, kitabların yanında tez tozlana bilər. Noolub sənə? Elə

diqqətlə baxırdın ki, çağırıldığını da eşitmirdin. Ölmüşəm bəyəm şəkilə belə fikirli baxırsan?

- Allah eləməsin, ay qağa. Nədənsə kənd yadıma düşdü.

- Dünən gələn kimi Yaşarı gördün, kənd yadına düşdü, birtəhər oldun, indi də şəkli. Ay qız, hələ bir yerini qızıdır də! Darıxma, üç-dörd gün döz, yazımı bitirəm, kəndə birlikdə - maşınla gedərik. Kənd üçün mənim də burnumun ucu göynəyir.

- Lap yaxşı, maşınla gedərik, düz deyirsən. Sadəcə şəkli gördüm, kənddəki günləriniz yadıma düşdü. Onu fikirləşirdim.

- Eybi yox. Yaşar da burdadı, mən də. Darıxma, axşam hamımız bir yerdə olacağıq. Mən aşağıdan bunları alım, gəlirəm. Sən də çaydanı qoy qazın üstünə, o qaynayana qədər burda olaram. Sənə bir şey lazım deyil ki?

- Yox, sağ ol. Sən narahat olma, get.

Tərəvət dərindən nəfəs alıb, "yaxşı qurtardım" deyə, sevindi, sonra da üzünü şəkilə tutub onunla danışmış kimi:

- Sənin ucbatından ilişmişdim az qala. Özün ondan qorxursan, məni də qorxaq öyrətmisən. Qorxaq, baxma mənə! – dedi və qızlara xas əda ilə çərçivəni üzüstə qoydu. Onunla "söhbətini" davam etdirmək istəyirdi ki, telefon zəngi eşidildi. "Vay səni, Uyğur telefonu burda qoyub ki?!" – deyə qardaşının arxasınca çıxmaq istəyəndə aşağıda maşın səsi eşitdi. Çölə çıxanda isə Uyğur artıq evdən aralanmışdı. Telefonun ekranında "Əziz-həkim" yazılmışdı. Götürüb cavab vermək istədi ki, bir azdan zəng etsinlər.

Amma artıq telefon susmuşdu. Onu stolun üstünə qoyub mətbəxə, çaydanı qazın üstünə qoymağa getdi. Bu vaxt telefon yenə zəng çaldı: "Yəqin nəsə vacib, təcili işi var. Qoy deyim, bir azdan zəng vursun" fikrilə zəng edənin adına, nömrəsinə baxmadan telefonu açdı:

- Qardaşım telefonunu...

- Təravət?!

Yaşar telefonda Təravətin səsini eşidəndə sanki ürəyi yerindən çıxdı. Bütün bədəni titrədi. Təravət də Yaşarın səsindən diksindi. Tez telefonu qulağından aralayıb ekrana baxdı. "Yaşar-dostum" yazılmışdı. Telefonu yenidən qulağına aparıb sözlünü tamamlamaq istədi:

- Evdə.... qoyub... on-on beş.... dəqiqəyə...

- Sabahın xeyir, Təravət!

- Salam.

- Necəsən?

Ortaya sükut çökdü. Hər ikisi telefonda quruyub qalmışdı.

- Təravət, kefini soruşuram, necəsən deyirəm?!

- Mən yaxşıyam... Cəvahir ana necədir?

- Mən də yaxşıyam, sağ ol.

- Uyğur bazara gedib...

Yaşar onun cümləsini tamamladı:

- On-on beş dəqiqəyə gələcək. Telefonu da evdə qalıb.

- Hə. Gələndə deyəcəm, zəng eləsin.

Yaşar "Təravət, nə olar, telefonu qapatma, bunu mənə rəva görmə, mənə vicdan əzabı çəkdirmə" demək istədi. Amma dərhal da son görüşlərini xatırladı və... O həmin görüşdə Təravətin qəlbini

qırdığını bilirdi. Odur ki, özünə haqq qazandırmaq istədi:

- Qəlbini qırdığımı bilirəm, amma....

- Çaydanı qazın üstünə qoymuşam.

- Başa düşdüm. Səsimi eşitmək istəmirsən. Zəng etmişdim ki, görüm hələ axşam gedirik, ya yox? Uyğurun planında dəyişiklik yoxdur ki?

- Gələndə deyərəm, zəng edər.

- Oldu, çox sağ ol!

- Buyur!

- Səsin dəyişilməyib.

- Sənin də... Şey... sağ ol!

"Sənin də" kəlməsi Təravətin ağzından qeyri-ixtiyari çıxdı və deyəsən, ən çox Yaşarın işinə yarayacaqdı. Çünki o, Təravətin bir daha onunla danışmayacağından, səsinə belə eşitmək istəməyəcəyindən ehtiyat edirdi. Amma indi bu bir kəlmə söz ona elə bil ümid bağışladı. Ona görə də elə yerindəcə çırtma vurub oynamağa başladı.

- Ay bala, atan səni gözləyir axı, harda qaldın? Çayın da soyudu.

Anasının səsinə eşidən kimi paltarını əyninə keçirib əl-üzünü yumaq üçün vanna otağına qaçdı.

Yeməyini yeyib qurtarmışdı. Üzünü qapıya tutub bağırırdı:

- Ziyankar!

- Bəli qardaş, eşidirəm.
- Dediklərimin hamısı hazırdı?
- Hə, əmrini gözləyirik.
- Əla, üç saat qalıb. Üç saatdan sonra o əclafın qanını içəcəm. Hələ bir dayan, zəng edib səsini eşidim "dostumun". Həm də yadına salım ki, vaxtı unutmasın, ha-ha-ha!

Yaşar anasıgillə yeməyini yeyib, qəzet oxuyurdu. Telefonuna zəng gəlmişdi. Yenə "Axmaq" idi. Əlini uzadıb telefonu səssiz rejimə keçirdi.

- Götür də, bu zibili götür də, bu zəhrimarı götür dəəə!

Elməddin dişlərini qıcadı: "Deməli, yadımdadır. Lap yaxşı, noolar ki?! Kor nə istər? İki göz, biri əyri, biri düz. Yaxşılıq etmək istəyirik ki, sonra gec olmasın. Peşmançılıq çəkməyini istəmirəm. Bir də səni bilmirəm, amma mənim üçün vaxt çox vacib amildi".

Yaşar isə heç nə vecinə deyilmiş kimi, öz işindəydi. Özünə söz vermişdi ki, nə olursa-olsun bu gün kefinə soğan doğranmasına imkan verməyəcək.

- Ver çayını dəyişim bala, o soyuyub.
- Eybi yox, çıxıram indi.

- Ay oğul, həmişə ora-bura qaçırsan, heç olmasa bu bir günü otur, dincəl də!

- Sağ olun, görüşərik.

Atasına da əl eləyib evdən çıxdı. Maşına oturub ofisinə tərəf sürdü.

Uyğurgil də artıq səhər yeməyini yekunlaşdırmışdılar. Təravət televizora qulaq asa-asa qardaşının paltarlarını ütüləyirdi. Televizorda axşamkı konsert haqda anons xarakterli material verirdilər. Ona baxandan sonra Təravət təəccüblə qardaşına baxdı:

- Qağa, bu ki Tarkandı! O da gələcək?

- Bəs nə bilmişdin, mən səni elə-belə yerə aparmaram ki?!

- Demişəm, deyəcəm də, sən mənim əjdaha qardaşımın!

- Yaxşı, bədi təriflədin. Yaxşısı budur, dur hazırlaş. Arvad tayfasısınız, indi bir saat bəzənib-düzənəcəksiniz. Tez çıxmalıyıq ki, basabasa düşməyək.

- Baş üstə, cənab əjdaha! Bir azdan hazır olaram.

Sonra hərəsi bir otağa keçib hazırlaşmağa başladılar. Təravət konsertdən çox Yaşarla görüşəcəyinə görə həyəcanlanırdı. Yaşarın onu yaşıl donda görəndə necə reaksiya verəcəyini düşündükcə həyəcanı daha da artırdı.

Danulduzu isə konsertə öz otağında rəfiqəsi Rəsmiyyə ilə birgə hazırlayırdı. Rəsmiyyə onu güzgünün qabağında oturdub saçlarını fenləyirdi. Danulduzu həyəcədən özünə yer tapa bilmirdi:

- Az qalır ürəyim yerindən çıxsın. Elə həyəcanlıyam ki?!

- Bədi sən Allah, elə danışsən ki, elə bil toy gecədi, konsertə gedirsən də!

- Yox e, aaz! Ona görə yox. Bilirsən, dostu da gələcək, bacısı da. Onlarla birinci dəfədir axı belə yerə çıxıram. İstər-istəmər adam həyəcanlanır də...

Yaşar bərbərinin yanından çıxıb ofisinə gedirdi. Yuxarı qalxıb Kənanı çağırırdı.

- Ooo! Bu gün yaman qəşəng görsənirsən. Şübhələndirirsən ha bizi, xeyir ola?!

- Sağ ol Kənan, qəşəng günün olsun. Bu gün mənim üçün vacib olan günlərdən biridir. Ona görə xüsusi hazırlaşmaq istədim.

- Ay maşallah! Demə ki, qaynanam bizdən xəbərsiz səni nişanlayır! Mən bir tərəfə e, sonra bacın... bilirsən də, qan salar.

- Yox, Kənan! Şey... Tərəvət... - dodağının altında nəsə deyib, günahkarmış kimi başını aşağı saldı.

- Tərəvət?!

Kənan Tərəvət haqqında hər şeyi bilirdi. Ona görə də onun adını eşidəndə təəccübləndi.

- Bu gün onunla birlikdə konsertə gedəcəm.

- Deməli, belə! Yenidən birlikdə sevgi dənizində eşq adlı gəmiyə minib üzməyə başlayırsınız.
- Yox sən də! Bilirsən ki, mənim üçün sevgi dənizinin suyu quruyub, eşq dediyin gəmi də paslanıb. Uyğur sevgilisiylə gedirdi. Mənə də iki nəfərlik bilet alıb. Mən də saxta sevgili tapmalıydım. Son anda təsadüfən Təravət kənddən gəldi. Sonrası da məlumdu...
- Saxta sevgili?
- Hə də. Mənim başqa sevgilimin olmadığını sən də bilirsən ki,.. Amma... hərdən mənə elə gəlir ki, Uyğur hər şeyi bilir. Bəzən elə cümlələr işlədir ki, məəttəl qalırım. Utanıram onunla üz-üzə gəlməyə. İndi də...
- Heç o tərəf - bu tərəf eləmə, qardaş. "Paslanmış" dediyin o gəmi artıq "qudok" verib hərəkətə gəlib...
- Yox, Kənan, çətin.
- Özünü aldatma. Sənin sevgin unudulacaq sevgi deyil. Başladığın bir işi yarımçıq qoymaq da sənlik deyil. Sadəcə ürəyindəkini müəyyən müddətə gizlətməli olmusan, vəssalam.
- Təravəti düşündükcə, elə bil Uyğur gözümün qarşısına gəlib, tərs-tərs mənə baxır.
- Bu cür düşünməyinə dəyməz mənəcə. Uyğur o qədər də qara qəlblə deyil. Ümumiyyətlə qara qəlblə deyil. Ən azı başa düşüb hər şeyi anlayışla qəbul edər.
- Doğrudan? Yəni deyirsən xəbəri olsa, məni başa düşər?

- Sevgi qəlblərin dəvətsiz qonağıdır, Yaşar. Heç kimə heç nə demədən gələr, heç nə demədən də gedər.

- Elə bil qəlbimdə bir ümid çırağı yandırdın, qardaş. Niyə mən çoxdandır səninlə oturub belə söhbət eləmirəm? Yaxşı, gedək görək də noolur. Bundan sonrasını zamanın və talenin ixtiyarına buraxmaq istəyirəm. Amma sənə bir söz deyim, heç vaxt Uyğurun bunu bilməsini istəməmişəm....

- Yaxşı-yaxşı, başlama yenə. Dediyn kimi, zamanın və talenin ixtiyarına burax.

- Sən də uşaqlardan və özündən muğayat ol. Gördüm, maşallah, artıq təhlükəsizlik işinə başlamısan. Bu əclafdan nə desən çıxar. Qoy hazırlıqlı olaq.

- Gecə səhərə kimi fikirləşmişəm ki, necə oldu sən bunlara ilişdin? Nə isə... yaxşı ki, lazımı tədbirləri gördük.

Yaşar Kənana digər zəruri tapşırıqlaqrını da verib Uyğurgilə yollandı.

- Əclaf işini bilir. Allah lənət eləsin. Gör bura nə qədər "oxrannik" qoydurub. Qorxaq köpək!

Maşında oturub uzaqdan Yaşarın obyektini izləyirdi. Düz saat iki olardı, Yaşar ofisdən çıxıb maşına tərəf getdi.

- Buna bax e, elə bil heç vecinə də deyil. Elə geyinib-keçinib ki! Ə, Ziyankar, bu elə bil harasa

gedir axı? Dayan, yeri gəlmişkən qoy zəng vuraq, görək pulu hazırlayıb? Bəlkə özü gətirəcək?

Yaşar maşının qapısını açmamış kostyumunun cibindən zəng səsi gələn telefonunu çıxartdı. Ekranı "Axmaq" adını görüb, telefonu səssiz rejimə keçirdi və yenidən cibinə qoydu.

Bununla da elə bil Elməddinə od vurdu:

- Ə, bu təmiz qudurub ki?! Telefonu da götürmədi. Deyəsən, doğrudan da bunun tək burnunu yox, həyatını da qırası olacam. Ə, sür görüm bu hara gedir belə? Sür-sür!

Onlar Yaşarı təqib etməyə başladılar. Özü oturduğundan əlavə, arxada daha iki maşın vardı, hərəsində də dörd nəfər...

Yaşar maşını "Tərgül" gül salonunun qarşısında saxladı.

- Ə, Ziyankar, bu neynir belə? Bəlkə nişana-zada gedir?

Yaşar ətrafına baxıb salona girdi.

- Salam Yaşarım, necəsən?

- Sağ ol, Məlik dayı, yaxşı olasan.

- Həmişəki kimi yenə də hansısa ünvanı gedəcək?

Bunu deyib, mənalı-mənalı gülümsündü. Çünki Yaşar burada bağlatdığı buketləri, səbətləri adətən konkret ünvanlara göndərirdi. Fikirləşdi ki, yəqin indi də elə olar. Amma Yaşarın növbəti sözlərindən sonra başa düşdü ki, bu dəfə məsələ ayırı cürdü:

- Yox, Məlik dayı. Bu dəfə iki yaxşı dəstə istəyirəm. Biri tam xüsusi. Yaşıl çiçəklərlə bəzəyərsən. Özü də hər ikisini özüm aparacam. Yaşarın yadına hər dəfə Təravətin görüşünə yaşıl çiçəklərlə getdiyi günlər düşdü.
- Sən bir çay iç, ona qədər mən də öz işimi görüm. Məlik dayın bu dəqiqə sənin üçün elə dəstə bağlasın ki, gəl görəsən! Üstünə də "tilsim" üfürəcəm, o gözəl kimdirsə, səndən əl çəkməyəcək.
- Sağ ol Məlik dayı, səndən yoxdu də!

Yaşarın gec çıxması Elməddinin hövsələsini lap daraltmışdı:

- Ə, Ziyankar, bu harda qaldı? Yoxsa, bizi görüb qaçdı?
- Yox, bizi görmədi, arxayın ol.
- Qaçsa, vay halınıza! Amma... Aha budu, çıxır. Buna bax, iki dəstə gül alıb ki?! Hara gedir belə? Vallah, mənə də maraqlı gəldi. Sür dalısınca. Yaşar maşını Uyğurgilin qapısının ağzında saxladı. Düşüb yan şüşədə özünə öteri nəzər yetirdi, üst-başını düzəltdikdən sonra dərindən nəfəs alıb yuxarı qalxmağa başladı.

- Elə bil özü-özünə elçiliyə gedir. Yaxşı, bəs gülləri niyə götürmədi bu?
- Yəqin gülləri də başqasına alıb.
- Başını işlət, axmaq. Görünür o, gülləri başqa yerdə verməyi planlaşdırıb. Bu da o deməkdir ki, kiminləsə harasa gedəcək.

Yaşar qapının ağzında dayanıb özünə ürək-dirək verdi: "Ağıllı, təmkinli ol, özünü ələ vermə. Özünü elə göstər ki, elə bil heç nə olmayıb". Sonra da "Ya Allah" deyib, qapını döydü.

- Salam, Yaşar!

- Ay salam, salam! Necəsən, doxdur?!

Özünü söz verdiyi klimi sakit, soyuqqanlı və şən aparmağa çalışırdı:

- Hələ hazırlaşmamısınız?

- Qardaş, o gün getmək istəmirdin, indi nə məsələdi belə, hamıdan tez hazırlaşmısan?! O qədər də ətir vurmusan ki, elə bil qızla görüşə-zada gedirsən.

- Yaxşı də...

- Guya utanırsan, hə?!

Yaşar onun bu zarafatından həqiqətən də utanırdı. Deyəsən, artıq qəlbindəkiləri hiss də elətdirirdi. Danışa-danışa gözləri ilə otaqları axtarırdı. Fikrindəkini tapa bilməsə də, axtarmağından qalmırdı. Yavaş-yavaş məyus olmağa başlayırdı, çünki ətrafda səs-səmir deyilən şey yox idi, tam sakitlikdi. Marağını boğa bilmədi:

- Evdə təksən?

- Hə, sənə demişdim də, Təravət dünəndən darıxırdı...

Yaşar dəhşətli dərəcədə pərişan oldu: "dedim də inciyəcək, yüz faiz mənə görə getdi. Axı mən nə dedim e? Lənət olsun, hər şey düzəlməyə doğru

getdiyi bir vaxtda... tam sevinmək istərkən!" O dərəcədə pərişandı ki, hər şeyi özü düşündüyü kimi yozub Uyğurun sözünü kəsdiyinin belə fərqi nə varmadı:

- Niyə getdi axı? Özümüz yola salardıq də. Heç olmasa, konserti yola verib gedərdi. Yəni o qədər zəhləsi gedirdi məndən?

Son cümlədən sonra sanki ayıldı: "Yaşar, sən nə danışırısan, özünə gəl"

- Dəhşətsən e! Səndən niyə zəhləsi getsin ki? Əksinə, dünən sən gəlib-gedəndən sonra elə bil sevincək olmuşdu. Səhər bu şəklimizi götürüb düz üç dəqiqə gözlərini çəkmədən ona baxdı. Deyirdi bunu görüb ürəyi qubar edib, uşaqlığımız yadına düşüb. Sən də deyirsən ki, səndən zəhləsi gedir...

Uyğurun ağızından çıxan cümlələri eşitdikcə sanki Yaşarın qolları qanada çevrildi. Uçmaq istədi. O qədər məmnun olmuşdu... Bilirdi ki, Uyğur saflığından bu cür danışır, onun heç nədən xəbəri yoxdur. Yaxşı, Təravət getməyibsə, niyə evdə deyil? Bu zaman qapının zəngi çalındı. Uyğur:

- Təravətdi. -dedi. - Saçlarını düzəltməyə getmişdi.

- Hə, sən qapını aç, mən də özümə bir çay süzüm.

Yaşar sakitləşib özünə gəlmək üçün vaxt qazanmaq istədi. Təravətin qarşısına dünənki kimi birdin-birə, qəfil çıxmaq istəmirdi

- Mənim bacım gözəldi də, gözəl! Gəl paltarını da dəyiş, çıxaq. Yaşar da bizi gözləyir.

Tərəvət Yaşarın gəldiyini maşınının küçədə olduğundan bilmədi. Ona görə də xeyli təmkinli davranaraq, heç nə demədən birbaşa öz otağına keçdi. Yaşar sakitcə mətbəxdən gəlib:

- Uyğur, sən maşını götürmə, bir halda ki, dörd nəfərik, elə mənim maşınımla gedib-gələrik.

- Lap yaxşı... – Bir - iki saniyə düşünüb zarafatla əlavə elədi. – Mən də sənə benzin pulu verərəm.

Yaşar da ondan geri qalmadı:

- Olar.

...Yaşar saata baxanda artıq beşə işləmişdi. Uyğur televizoru söndürüb telefonla Ulduza evdən çıxdıqlarını xəbər verdi.

- Mən maşındayam, siz də yavaş-yavaş düşün.

- Oldu. Qapını bağlayıb gəlirik.

- Çıx də! Gözlərimin kökü saraldı axı?!

Hövsələsi daralmış Elməddin gözlərini qıyıb əlini şüşəyə çırpırdı ki, Yaşarı gördü:

- Ə, bu niyə tək çıxdı? Maraqlıdır! Görünür, kimisə gözləyir. Aha, deyirdim axı...

Yaşar Tərəvətin yaşıl donda pilləkənlərlə düşdüyünü görəndə heyrətdən dondu: "Aman Allahım... Görəsən bunu bilə-bilə, qəsdən edib, yoxsa... özünə gəl Yaşar, özünə gəl!"

Tərəvət altdan-altdan Yaşarı süzdü. Onu ağız açıq vəziyyətdə, təəccüb içində görəndə gülümsündü. İstədiyi effekti almışdı.

- Vay səni! Telefonu yenə unutmuşam. Təriş, sən keç otur, mən gəlirəm.

Yaşar tez maşından düşüb arxa qapını açdı. Təravət oturandan sonra cəld öz yerinə - sükan arxasına keçdi. Başının üstündəki güzgüdən bir də Təravətə baxdı və ani sükutdan sonra sanki cəsarətə gəldi:

- Çox gözəl görsənirsən, həm də yaşıl geyinmişən.

- Qardaşım alıb.

- Onsuz da qardaşın iki gündür elə bil qəsdimə dayanıb. Elə sözlər deyir, elə şeylər...

- Yaxşı, yenə qardaşımın bostanını daşlama.

Araya təzədən sükut çökdü. Bu dəfə cəsarət nümunəsini Təravət göstərdi:

- "Farenqeyt" vurmusan?

Bu sualı eşidəndə Yaşar cəld arxaya qanrıldı. Sevincdən elə bil çiçəyi çırtladı:

- Hə! Sənin xoşuna gələn ətir. Bunu ad günümdə sən almışdın.

- Hələ də saxlayırsan?

- Özü də həmişə yastığımın altında. Nəinki ətir, səni xatırladan hər şey iyirmi dörd saat gözümün önündədir. Qol saatından qələmlərə qədər.

- Deməli, məni xatırlamağa əşyalar kömək edir?

- O nə sözdü? Sən həmişə qəlbimdəsən...

- Bəlkə unutmaq üçün vaxt sərf etmək istəməmişən?

- Unuda bilməzdim ki?!

- Yalançı!

- Nə?

- Qorxaq!

- Nə dedin?
- Fərari!
- Sonra?
- Yenə eşitmək istəyirsən?
- Sənin dilindən çıxan hər söz, kəlmə sinəmə məlhəm kimi yayılır!
- Xeyri yoxdu.
- Bacaracam!
- Baxarıq...

Onların ikisi də sevinc içindəydilər. İkisinin də gözləri yanırıdı. Yanaqları da qızarmışdı. Yaşar dərinədən ah çəkdi. Bu, Təravətin gözündən yayınmadı:

- Elə bilirsən ki, canın qurtardı?
- Üstümdən dağ götürüldü. Əsası bura qədərdir. Bundan sonra canımı alsan da, ölmərəm.
- Mənə çəkdiyən dağ hələ də sinəmədir.
- Danış Təravət, danış. Axıra kimi dinləməyə hazırım.
- Ömrümün axırına kimi də orda qalacaq. Zənn eləmə ki, sən nəyi isə dəyişə bilərsən.

Yaşar yenə nə isə demək istəyirdi. Amma Uyğurun yaxınlaşdığını görüb susdu. Uyğur oturan kimi:

- Hə, getdik! – dedi. – Ulduz da çıxıb evdən, bizi gözləyir.
- Gedək yox e, istəyirsən uçaq!
- Sən mənim canım, uçmaq lazım deyil, yavaş sür.

Əslində "uçmaq" sözünü Yaşar başqa mənada demişdi. Ancaq bunu yalnız arxada oturan Təravət anladı və gülümsündü...

Elməddin bütün bunları uzaqdan izləyirdi:

- Ziyankar, bunlar neynirlər? Bir şey başa düşürsən?

- Harasa gedəcəklər. Özü də adam çox olan yerə gedəcəklər. Çünki hamısı bəzənib-düzənib.

- Sən hiss elədin ki, qızı görəndə gədənin sifəti necə dəyişdi?

- Hiss elədim. Məncə, bu onun sevgilisidi.

- Ha-ha-ha! İstədiyimiz bir göz idi, indi varımızdı iki göz. Hansından başlayaq? Yaxşı, bəs bu biri gədə kimdi - indi gələn?

- Dostudu. İzləyəndə görmüşdüm. Həmişə bir yerdə olurlar. Bu qız da bu evə əlində çantalar dünən gəlib. Deyəsən, dostunun bacısıdır.

- Ziyankar, sən belə - detektiv kimi danışmağı harda öyrənmişən?

- İşimiz budur.

- Bircə vəsiqən çatışmır, ha-ha-ha! Ə, gic - gic danışma: "İşimiz budur". Yox bir... Şübhələndirmə məni, axmaq detektiv. Sür onların arxasınca, görüm hara gedirlər...

Danulduzu bayaqdan hazır vəziyyətdə oturub gözləyirdi. Anası Səriyyə arvad gəlib ona həm zarafatla sataşdı, həm də yolüstü son tövsiyyəsini verdi:

- Uyğur səni belə görüb qaçırar ha... Amma zarafat öz yerində, ehtiyatlı ol!

- Narahat olma! Atama nə dedin?

- Qrup yoldaşları ilə ad gününə gedirlər, dedim.

- Sağ ol e, qurban olaram sənə!
- Sən də dediyim kimi, ehtiyatlı ol. Saat ondan o yana qalma.
- Baş üstə! Budur, Uyğurdan mesaj gəldi, mən çıxdım...

- Aha, odur gəlir!

Uyğur Danulduzunu görən kimi maşından düşüb qapını açdı:

- Yenə də qırmızılar içindəsen. Par - par yanırısan, maşallah!
- Sən də pis deyilsən...

- Məsələ aydındı, Ziyankar! Deydiyın düz çıxdı. Bu da bunun sevgilisidi. Elə buna görə gülü iki dəstə bağlatdırıbmış. Komandanı düzəltdilər. Harasa gedəcəklər indi. Amma hara? Biz bu gədənın dalınca düşdük, amma əlimizə ondan əlavə daha üç nəfər düşdü. Gərək adının haqqını layiqincə verəsən ha, Ziyankar! Ha-ha-ha! Yoxsa sənə Xeyirxah deyərəm, onda da bu yükün altından qalxa bilməzsən! Sür, sür getdik!

- Salam, Yaşar qardaş, necəsiniz?
- Çox sağ olun bacı, siz necəsiniz?
- Sağ olun. Yaman arıqlamısınız.

- Hə, bu bir neçə gündə birdən-birə yaman arıqladım.

Uyğur onun sıxıntılarını nəzərdə tutub əlilə dostunun kürəyinə vurdu:

- Sən niyə arıqlayırsan, qoy düşmənlərin, bir də eşqə düşənlər arıqlasın. Heç nəyi vecinə alma!

Utandığından Yaşarın rəngi dəyişdi. Güzgüdən gizlicə arxaya, Təravətə baxdı. Təravət uğunub getmişdi. Danulduzu isə dediyi sözlərin hərədə bir cür effekt yaratdığını görüb çaşmışdı. Ona görə də him-cimlə Təravətdən "mən nə dedim ki" deyə soruşdu. O isə elə gülə-gülə:

- Aaz, heç nə, – dedi. – Fikir vermə!

Yaşargilin məşhur saraya yaxınlaşdıqlarını görəndə Elməddin hər şeyi başa düşdü:

- Hə! Belə de! Bu gün ayın iyirmi altısıdır axı! Burda böyük konsert olmalıdı... Neçə gündü televizorda elə bundan danışdırlar.

- Qardaş, burda adam çoxdu. Məncə, bizim üçün çətin olacaq!

- Nooldu, artist detektiv? Bayaقدan dilin ağzına sığmırdı? Səhvin var. İşini ya adam olmayan yerdə görəcəksən ki, səni heç kəs görməsin, ya da adam lap çox olan yerdə ki, səndən heç kim şübhələnməsin... Deməli, belə... Ə, bunların hansından başlayacaq? Plan qurmaq lazımdı.

Gözlərini qıyıb, dişlərini ağarda-ağarda əlini qoynuna soxdu...

Yaşar maşını "parkovka" etdikdən sonra gülləri götürmək üçün arxaya – "baqaj"a tərəf getdi. İstəyirdi ki, qızlar içəri əllərində çiçək girsinlər. Yük yerini açdı. Amma birdən nə fikirləşdisə, güllərə dəymədi və geri döndü...

Artıq hamı maşından düşmüşdü. Qabaqda qol-qola girmiş halda Uyğurla Ulduz, onlardan beş-altı addım arxada Təravət, ondan da bir-iki addım dalda Yaşar Bakının ən məşhur və böyük restoran-saraylarından birinin giriş qapısına doğru ilərləyirdilər.

- Xanım qız, bəlkə sən də mənim qoluma girəsən?

- Yavaş - yavaş ürəklənirsən deyəsən. Halbuki Uyğur arxaya dönsə, rəngin qaçar. Mənə belə də xoşdu.

- Eybi yox, sənin yanında addımlamağın özü də səadətli mənimçün ...

- Buyurun, dörd nəfərik!

- Xoş gəlmisiniz!

Uyğur biletləri çıxarıb qapıda durana göstərdikdən sonra içəri keçdilər. Sarayın başqa bir işçisi onlara harada əyləşəcəklərini göstərdi...

Yaşar Təravətlə, Uyğur isə Danulduzu ilə yan-yanə oturmuşdular. Səhnə çox geniş idi və oturduqları yerdən aydın görünürdü. Soyuğa baxmayaraq açıq havada qoyulmuş stolların hamısı tutulmuşdu. Artıq bir-iki müğənni çıxışını

eləmişdi. Süfrədə soyuq salatlarla yanaşı, çərəzlər və içkilər də var idi. Yaşar əli ilə işarə edib spirtli içkiləri götүzdürdü. Ortada içkilərdən ancaq meyvə şirələri və adi sular qaldı.

...Müğənnilər, musiqiçilər bir vurçatlasındaydılar ki... Ofisiantlar da bir yandan qabların dolusunu gətirir, boşlarını geri aparırdılar. Danulduzu ilə Təravət müğənniləri göstərərək öz aralarında nəsə pıçıl-daşır, Yaşarla Uyğur isə çərəzdən dada-dada gah səhnəyə baxıb oxuyanlara qulaq asır, gah da söhbətləşirdilər. Birdən Uyğur dostuna tərəf döndü və qızların da diqqətini çəkmək üçün ucadan:

- Yaşar, bilirsən nə fikirləşirəm? – deyər soruşdu.

- Nə, qardaş?

- Deyirəm yaxşı ki, burda qız ofisiant yoxdur. Ha-ha-ha!

- Sən mənim canım, yadıma salma, qoy oturaq oturduğumuz yerdə. Bir də, qızlar səhv başa düşərlər.

- Əşşi, zarafatdı də, burda pis başa düşməli nə var ki?!

Uyğur "qız ofisiant" məsələsini məzə üçün ortaya atmaq istədi. Yaşar isə Təravətin söhbəti səhv başa düşəcəyindən ehtiyatlandı.

- Deyirəm qardaş, bircə səni də nişanlasaydıq! Yoxsa ayağını restoranlardan yığa bilməyəcəyik. Məsələn, görəsən Təravət gəlməsəydi, onun yerində kim oturacaqdı?

Uyğurun öz kefi, necə deyərlər, ala buludda idi. Ona görə istəyirdi ki, yanındakılar da

şənlənsinlər. Yaşara da buna görə ilişirdi. Uyğurun axırncı sualından sonra Yaşar qımışib Təravətə baxdı. O isə hirsli şəkildə üzünü səhnəyə tərəf tutdu:

- Qağa, sən niyə onun fikrini çəkirsən? Yəqin kimsə oturacaqdı də!

Ortaya sakitlik çökdü. Yaşar təsəvvür edilməz dərəcədə pərt olmuşdu. Dostunun ona zarafatla dedyi sözlərin sevgilisinə necə pis təsir etdiyini görürdü. Amma nə edə bilərdi?

Uyğur isə öz aləmində idi. Arada Yaşara göz vurur, elə bil məmnunluğunu dübarə, həm də bu cür ifadə edirdi. Yaşar ağzını açıb nə isə emək istəyirdi ki, Təravət ayağa qalxdı:

- Mən əl-üzümə su vurub gəlirəm.

- Mən də səninlə gedirəm!

Danulduzu da onunla birlikdə qalxdı. Onların aralandığını gören Yaşar Uyğura öz iradını bildirdi:

- Rüsvey elədin məni qızların yanında. Təravətin sifətini görmədin e, elə ikrahla baxırdı ki, mənə?!

- Sən də şişirtmə. Zarafat elədiyimi bilirlər. Bir də, nədi, bəlkə dediklərim yalandı?!

- Düzdü e, amma indi istəmirəm də... Sən mənim canım, mənə sataşma, başqa şeydən danış.

- Baş üstə!

... Qızların qayıtdığından heç beş dəqiqə keçməmişdi ki, Təravət yenidən ayağa qalxdı:

- İndi gəlirəm.

Danulduzu da durdu. Onlar aralananda Uyğur təəccüblə çiyinlərini çəkdi:

- İndi ki, heç nə demədim?!

Qayıdandan sonra da Təravətin üzü gülmürdü. O, bir əlini mədəsinin üstünə, bir əlini də başına qoyub oturmuşdu.

- Bacı, nooldu sənə, narahatsan?

- Yox, birdən-birə mədəm göynədi. Başım hərlənir elə bil.

Daha bir neçə dəqiqə keçdi. Təravətin halsızlığı sanki yavaş-yavaş onlara da sirayət edirdi. Artıq Uyğur da bayaqkı kimi deyib-gülmürdü. Bacısının hələ də özünə gəlmədiyini görüb:

- Rəngin xoşuma gəlmir, - dedi. – Həm də belə soyuqda tərləmişən, bəlkə duraq?

- Hə, yaman pis oldum. Qalxaq, dayana bilmirəm. Amma qoy əl-üzümə bir də su vurum, yolda ürəyim bulanmasın. Siz Allah, bağışlayın... Onların hamısı Təravətə görə artıq narahat olmağa başlamışdılar. Ulduz bu dəfə də qalxmaq istəyirdi. Amma Təravət qoymadı:

- Tək gedəcəm. Çantama arğıkəsici qoymuşdum, sən onu tap, gəlirəm.

- İstəyirsən mən kömək edirəm?

Uyğur özü ayağa qalxmaq istədi. Təravət tərs-tərs onun üzünə baxdı:

- Lazım deyil!

Uyğur onun dalınca baxıb, başını buladı:

- Bu qızın halı heç xoşuma gəlmədi.

- Bəlkə....

- Gəlsin, birbaşa bizim xəstəxanaya aparaq. Zəhərlənib eləyər.

...On dəqiqədən artıq vaxt keçsə də, Təravət hələ gəlməmişdi. Yaşar onun nədən belə etdiyini bildiyindən qəlbən rahat idi. Amma o da özünü narahat göstərməliydi ki, Uyğurgil heç nədən şübhələnməsinlər. Ona görə də yerindən qalxdı:

- Mən maşını qızdırım ki, vaxt itirməyə, sizi orda gözləyirəm.

- Oldu, sən get, biz də Tərişi götürüb gəlirik... Bacısının hələ də gəlib çıxmaması onu lap təlaşa saldı:

- Bu qız harda qaldı? Dur gedək, ordan götürüb çıxarıq.

...Danulduzunun qadınlar üçün tualetə girməsi ilə çıxması bir oldu. Özü də, Təravətin boynuna saldığı yaşıl şalla birlikdə:

- İçəridə heç kim yoxdu. Bu da su kranının yanındaydı.

- Bəlkə o da maşındadı?

Yeyin addımlarla qapıya yaxınlaşıb çölə çıxdılar. Amma maşına çatanda heç nə başa düşmədilər. Nə maşın açıq idi, nə də Yaşarla Təravət gözə dəyirdilər. Gur musiqi səsinin az qala qulaq batırdığı bu soyuq axşamda Uyğur nə baş verdiyini anlamağa çalışırdı. Ulduz isə artıq suallar yağdırmağa başlamışdı:

- Hara getdi bəs bunlar? Bəlkə nəşə olub, ona görə də Yaşar təcili, bizziz apardı onu? Amma... maşını burdadı axı?

Uyğur telefonunu çıxarıb ətrafa baxa-baxa Yaşara zəng elədi. Telefon çağırırsa da, onu açan yox idi. Nömrəni təkrar yığdı. Birdən gözü onlardan xeyli aralıda, ağacların arasından gələn

rəngli işığı sezdi. Cəld telefonu söndürdü və söndürən kimi həmin işıq da söndü. Yenidən zəng edəndə işıq yenidən göründü. Uyğur nə isə pis bir hadisənin baş verdiyini təxmin etdiyindən Ulduzu restoranın giriş qapısındakı mühafizə budkasına tərəf çəkməyə başladı.

- Nooldu, Uyğur? Hara gedirik? Qolumu sındırma!

- Gəl Ulduz, sən otur burda, heç yana tərpənmə. Qardaş, bu xanım mənim nişanlımdır. Qoy beş dəqiqə burda otursun, mən indi gəlirəm.

- Uyğur hara gedirsən? Qorxudursan e, məni!

- Otur, bu saat gəlirəm!

Mühafizəçi kömək etmək istədi:

- Qardaş, bir problemmi var? Əgər lazımdısa....

- Yox, yox! Narahat olmayın!

Uyğur bunu deyib, işıq gələn tərəfə qaçdı. Ora çatıb ətrafa baxanda gözlərinə inanmadı: Tərəvət yerdə - qan içində idi. Onu gülləylə vurmuşdular. Göz yaşlarına saxlaya bilməyən Uyğur dodaqlarını dişləyib həyəcan içində ətrafı axtarmağa başladı. Sağ tərəfdə, beş-altı addım aralıda Yaşar da qan içində yığılıb qalmışdı. Sağ əlində tapança vardı. Uyğur nə baş verdiyini anlamaq istəyirdi ki, polis maşınının "sirena"sı eşidildi...

- Eşidirəm Muzdur!

- Salam, Elməddin! Sənə demişdim e, pulu çatdırmalıyıq.
 - Həmin pulu mənə çatdıracaq adam nəsə şuluq salıb, tutub "içəri" atıblar.
 - Bundan onlara nə? Onlar belə şeyləri hərləmirlər. Bu gün verməsək, üstünə faiz yükləyəcəklər, sən bunları tanımırısan.
 - Eybi yox, qoy yükləsinlər. Onsuz da, bir neçə günə yaxşı pulumuz olacaq.
 - Zarafatın yeri deyil, üç gündən sonra on beş min istəyəcəklər. Behimiz batacaq.
 - Olsun də... İndi yoxdur, neyləyim? Amma söz verirəm, üç gündən sonra həll edəcəm.
- Maşında telefon danışığını bitirib üzünü Rasimə tutdu:
- Ə, Ziyankar, gördün polis necə tez gəldi?! Elə bil hadisədən yarım saat qabaq zəng eləmişik. Halbuki maşına oturanda xəbər verdik. Budu e, daha bir maşın gedir. Amma yox, deyəsən bu, təcili yardımdı. Halal olsun! Birinci dəfədir ki, polisin hadisə yerinə belə tez gəlməsindən razı qalırım. Sən də tez sür ki, "oblavaya" düşməyək. Bir azdan yolları bağlayacaqlar yəqin... Ha-ha-ha! Yaşar gözlərini açıb özünü "damda" görəndə dəli olacaq. Başını divara döyəcək ki, "Mən niyə belə elədim? Gərək Elməddinə on iki minin üstünə iyirmi iki min də qoyub verəydim ki, o da belə etməyəydi. Çağırın, onunla görüşmək istəyirəm. Yüz min verəcəm: mənə bu cəhənnəmdən qurtasın". Camaat da ona nifrət edəcək. Hamı deyəcək ki, bu adam qatildi. Özü də, sevgilisinin qatili. Ha-ha-ha! Necə ləzzətli hissmiş ə, intiqam

almaq! Burnunu sındırdım azdı Yaşar, hələ sənin qanını da içəcəm. Bütün varidatını dəmir barmaqlıqların arasından yalvara-yalvara verəcəksən mənə...

Elməddin hazırladığı plandan və bu planın istədiyi kimi icra olunmasından məmnun qalmışdı. Kefi yerində idi. Dostlarına zəng edib şəstlə onlara Yaşarın burnunu sındırdığından, hazırda onu tutdurmaq üçün digər planını işə saldığından danışdı. Danışdıqca da coşurdu. Bir sözlə, əməlli-başlı vəhşiyə dönmüşdü...

Polis təhqiqatçısı Mayor Dadaşov həmin gün növbətçi idi. Qətl barədə məlumat alan kimi əməliyyat qrupunu götürüb hadisə yerinə yollandı. Elə yol gedə-gedə hər ehtimalla qarşı təcili tibbi yardım da çağırtdırdı.

Hadisə yerinə çatan kimi maşından düşüb səsgücləndirici qoşulmuş mikrofona götürdü. Əməliyyat qrupunun üzvləri əvvəlcədən aldıkları təlimata uyğun olaraq silahlarını onlardan bir az aralıda əlindəki tapançanı ağız- burnu qan içində yerdə uzanmış şəxsə tərəf yönəltmiş adama doğru tuşlamışdılar.

- Silahı atın, təslim olun!

- Yaxınlaşmayın! Yoxsa bunu da gəbərdəcəm! Onsuz da birini vurmuşam, yaxınlaşmayın dedim sizə!

- Hər tərəfdən muhasirəyə alınmışınız! Silahı atın və təslim olun! Unutmayın, bundan sonra atacağınız hər bir addım cəzanızı daha da ağırlaşdırmağa bilər.

Uyğur bu sözlərdən sonra tapançanı yerə atıb əllərini qaldırdı. Bütün bədənini keyləşmişdi. Donuq baxışlarla gah bacısına, gah da Yaşara baxırdı. Təcili yardımın da yaxınlaşdığını görəndə nisbətən rahatlanan kimi oldu.

Polislər üstünə cumub qollarını qandalladıqdan sonra onu maşına basdılar. Uyğurun əlləri, üst-başı qan içində idi. Nə baş verdiyini xatırlayıb yenidən hönkürdü.

- Hə, indi necədir səninçün? Cinayəti törədin, adamları vurub-öldürün, sonra da başlayın guya vicdan əzabı çəkənlər kimi hönkür-hönkür ağlamağa. Əvvəlcədən ağlınız harda olur, bilmirəm. Tez olun, bunu aparın atın "içəri", mən də gəlirəm...

Dadaşov Uyğurun ağlamağının səbəbini öz bildiyi kimi yozub, təcili yardımın həkiminə yaxınlaşdı və yaralıların vəziyyəti ilə maraqlandı.

- Xəstəxanaya çatdırma bilərik, cənab mayor. Artıq orda əməliyyat üçün hər şey hazırdır.

- Yaxşı, onda yubanmayın, tez çatdırın. Yazıqlar... iksi də cavandı...

Polislər əl-qolunu bağlayıb maşına basanda Uyğur Danulduzunun qışqırtısını eşitdi:

- Uyğur! Sən neylədin Uyğur?!

Uyğur onu bu halda görəndə lap pis oldu. İmkani olsaydı, hər şeyi, işin nə yerdə olduğunu ona

baş a salardı. Amma... Danulduzu ona inanardımı? Polis maşınının arxa tərəfindəki "səyyar məhbus kamerası"nın dəmir gözlüyündən bir də baxanda Danulduzunu ağlaya-ağlaya təcili yardım maşınına tərəf qaçan gördü. Deyəsən, orda Tərəvətlə Yaşara tibbi yardım göstərirdilər...

Gözlərini açanda başında möhkəm ağrı hiss elədi. Əlini qaldırıb alına tərəf aparmaq istədi, bacarmadı. Nə qədər çalışdısa, gözlərini də tam aç a bilmədi. Ağrılar bədənini tər pətməyə imkan vermirdi. Yaşar zəif səslə:

- Mən hardayam? Bura haradı? - deyə, inildədi. Qulağına müxtəlif səslər gəlməyə başladı. Kənanın səsinə tanısa da, nə dediyini baş a düşmədi. Narkozun təsiri hələ itmədiyi üçün Yaşar gözlərini yumub yenidən yuxuya getdi.

Artıq iyirmi altı saat idi ki, yatırdı. Həm almış olduğı zərbənin, həm də əməliyyat öncəsi vurulan narkozun təsiri Yaşarı ayılmağa qoymurdu. Burnunu əməliyyat eləmişdilər. Bədəninin qalan yerləri də göm-göy idi. Amma yaxşı ki, bəxtindən başından aldığı zərbələr beyninə ciddi xətər yetirməmişdi.

Kənan axşamdan Yaşarın yanında yadı. Əməliyyatdan sonra Azər müəllimlə Cəvahir arvadı evə göndərib özü orda qalmışdı. Başının üstündən tər pənmişdi. Yaşarın iniltisini

eşidəndə sevindiyyindən qışqıraraq tibb bacısı Lamiyə xanımı səslədi. Tibb bacısı ilə birlikdə Maarif həkim də içəri girdi və nə baş verdiyini soruşdu:

Kənan onları inandırmaq üçün:

- Həkim, vallah nə isə demək istədi, - dedi. - Əlini tərpətdi!

- Kənan bəy, bu elə belə olmalıdı də. Bir də, sizə əvvəlcədən dedim axı, Yaşarın ciddi, qorxulu heç nəyi yoxdur. Burun sümüyü sınımışdı, onu əməliyyat etdik, vəssalam. Siz isə elə hey soruşursunuz ki, haçan ayılar? Hələ narkozun təsiri altındadır, ona görə də belə ağır yatıb. Niyə and içirsiz ki? Mən sizə inanıram. Hələ bir-iki saata tamam ayılıb sizinlə söhbət də edəcək. Yaxşısı budur ki, siz də bir az yatıb dincəlin. Oyananda sualları ilə sizi onsuz da yatmağa qoymayacaq.

- Təki oyansın, həkim. Mən səhərə qədər danışmağa razıyam.

- Ayılar, inşallah, ayılar.

Maarif həkim xəstəxananın cərrahı idi. Peşəkarlığı ilə Bakıda yaxşı ad-san qazanmışdı. Otaqdan çıxmaq istəyəndə Kənan onu saxladı:

- Həkim, bəs yuxarıda vəziyyət necədir? Eşitdim ki, əməliyyat bir az çətin keçib.

- Hə, bir az çətin oldu. Dörd saat çəkdi. Bəxti varmış, güllə ürəyinə dəyməyib, yandan keçib. Min şükür Allaha, çətin olsa da, uğurlu keçdi. Düzdü, hələlik vəziyyətində bir dəyişiklik yoxdu, ancaq ümid edirik ki, yaxşı olacaq.

- Sağ olun, doxdur...

Maarif həkim çıxanda Lamiyə xanım Yaşara vurulan sistemi yoxlayırdı. Kənan həm məlumat almaq üçün, həm də məsləhət istəyirmiş kimi soruşdu:

- Görəsən, yuxarıda kimlər var? İstəyirdim gedib bir baş çəkim.

- Üç-dörd nəfər var. Görünür, valideyinləri yaxşı və çox anlayışlı insanlardır. Amma yanlarında cavan bir oğlan yaman "asıb-kəsəcəm" deyir. Dünəndən özünə yer tapmır.

- Cavan oğlan?

- Hə...

"Görəsən, kimdi bu cavan oğlan? Bəlkə qohum-zaddı?" Kənan hələlik yuxarı qalxmaq fikrindən daşındı:

- Sizdən xahiş edirəm, ordakı vəziyyət barədə mənə tez-tez xəbər verin.

- Baş üstə.

Tibb bacısı çıxdıqdan sonra oturub fikrə getdi. Amma yorğun olduğu üçün bir neçə dəqiqədən sonra yuxu onu apardı...

Üçüncü mərtəbədə - reanimasiya şöbəsində isə tamam başqa mənzərə vardı. Bir neçə nəfər şöbənin dəhlizə baxan pəncərəsindən əməliyyatdan sonra palataya köçürülmüş, ağızına boru və aparatlar qoşulmuş xəstənin nə vaxt ayılacağını gözləyirdi. Hər dəfə həkim içəridən çıxanda onlar onun üstünə qaçır və xəstənin vəziyyətini soruşurdular. Həkim də hər dəfə

başını yelləyir, Allahın köməyi ilə hər şeyin yaxşı olacağını deyirdi.

Hadisə barədə eşidən kimi rayondan gələn Xəlil kişi ilə Xanım arvad, Təravətin Bakıda yaşayan dayısı Mahmud və arvadı Yazgül, eləcə də Xəlil kişigillə birlikdə rayondan gəlmiş ikinci dayısının oğlu Namiq ümid dolu gözlərini yenə qarıya dikmişdilər. Arada eşidib-bilən digər qohumlar da gəlib baş çəkir, Xəlil kişi ilə Xanım arvada təsəlli verib gedirdilər. Xanım arvad bir azdan qardaşigili də evlərinə göndərdi...

Artıq gec idi. Palatanın qabağında cəmi üç nəfər - Xanım arvadla Xəlil kişi, bir də Namiq qalmışdı. Bayaqdan bir neçə dəfə Xəlil kişinin öz halı da pisləşmişdi. Buna görə də həkim onlara Təravətin palatasının yanında müvəqqəti balaca bir otaq ayırtmışdı. Namiq isə səhəri elə dəhlizdə açacağını, heç yerə getməyəcəyini bildirdi...

Hadisədən xəbər tutanlar çaşıb qalmışdılar: Görəsən, bu yaşına qədər heç kimi incitməyən Uyğur niyə belə bir işə əl atıb? Onu bu dərəcəyə çatdıran kim olub: Yaşar, yoxsa Təravət? Onların günahı nədir, aralarında nə varmış? Hər də bir şey fikirləşir, deyirdi. Fakt kimi isə ortalıqda olan hələlik yalnız bunlardı: Təravət reanimasiyada komada, Yaşar ondan bir mərtəbə aşağıda yuxuda, Uyğur isə polisdə - müvəqqəti təcridxanada idi...

Yaşar ayıldı. Özünü key kimi hiss edirdi. Əlini qaldırıb alnını ovuşdurmaq istəyəndə anladı ki, başı sarıqlıdır. Özü üçün nə baş verdiyini, necə baş verdiyini dəqiqləşdirməyə çalışdı. Amma bu cəhdindən bir şey çıxmadı, yadında heç nə qalmamışdı. Hələlik yalnız onu bilirdi ki, xəstəxanadadır: "Aman Allahım, bura necə düşmüşəm, Uyğur, Təravətgil hardadı?". Burnunun ağrıdığını hiss edəndə Elməddin yadına düşdü. "Əclaf, sən neyləmişən?!"

...Yavaş-yavaş bəzi detalları xatırlamağa başlayırdı. Dumanlı şəkildə olsa da yadına düşürdü ki, Təravətin gec qayıtdığını görüb, onun arxasınca getmişdi. Tualetin qabağında bir az gözləmişdi. Amma içəridən çıxan bir şalvarlı qadın orada heç kimin olmadığını, hətta kiminsə öz şalını yaddan çıxarıb orda qoyduğunu bildirmişdi. "Şal" sözünü eşidən Yaşar qapını itələyib açmış, kranın yanında Təravətin yaşıl şalını görmüş və tez çölə qaçmışdı. Restoranın həyətindən çıxdıqdan sonra isə... heç nəyi xatırlamırdı. Birdən yaddaşının itdiyini zənn edib, qorxmağa başladı. Başını güclə yana çevirib ətrafına baxmaq istədi. Kənanın yatdığını görüb onu səslədi:

- Kənan! Kənan!

Səsini qaldıra bilmədiyi üçün Kənan onu eşitmirdi. Möhkəm yatmışdı. Gözü yanında sistem asmaq üçün qoyulmuş boruya oxşar alətə sataşdı. Əlini birtəhər qaldırıb onu Kənana tərəf itələdi. Borunun ucu Kənanın düz burnunun

üstünə düşdü. Dik atılan Kənan əlini ağrıyan burnuna atıb Yaşara baxdı:

- Nooldu Yaşar, nooldu?

- Heç nə! Zalım oğlu, elə yatmısan ki, çağırıram da durmursan.

Kənan onun ayıq olduğunu görüb sevindi:

- Çox şükür ki, özünə gəldin. Nə qədər yatmısan, bilirsən?

- De görüm noolub mənə? Bura kim gətirib məni?

- Polis!

- Polis? Polis niyə? Tərəvət, Uyğur hanı? O əclaf...

- Hə, o əclafı tutdular. Ondan heç vaxt belə şey gözləməzdim.

- Tutublar? Deməli, məni vuranda görüblər. Bu yaxşı oldu, ürəyim bir az rahatlandı.

- Yox, səni burnundan vurubdu. Tapança ilə öldürmək istəyəndə isə polis gəlib.

- Deməli, məni öldürmək də istəyib?! Həqiqətən də onun bu qədər azacağını bilməzdim! Yaxşı, Tərəvətlə Uyğur hanı?

- Nə Uyğur, Yaşar?! Dəli olmusan? Bayaقدan kimdən danışırısan?

- Başın xarab olub sənin? Mənim burnumu kim qırıb, sonra da öldürmək istəyər səncə?!

- Dostun Uyğur sındırıb, indi də türmədədi!

Kənan çığırdı. Əlini alnına qoyub yerində fırlanmağa başladı.

- Ə, sarsaq-sarsaq danışma!

- Qoy mən sarsaq olum, sən isə saf ol. Əslində mən də sənin qədər saf idim. Amma Uyğur kimi birisinin nəyə görə səni vurmaq istədiyini

görəndən sonra saflığı qalmadı. Təravəti güllə ilə vurduqdan sonra səni də vurmaq istəyib. Manyak imiş o!

- Dayan, dayan! Təravəti güllə ilə vurub?! Uyğur?!

- Hə!

- Yox, yox! Hanı Təravət, sən dəli omusan nədi? Möhkəm əsəbiləşdi. Çığıрмаğa başladı. Yerindən qalxmaq istəyəndə keçirdiyi stress və ağrının şiddətindən huşunu itirdi. Kənan qorxaraq həkimi çağırmağa qaçdı. Amma həkim çıxırtını eşidib özü gəlmişdi.

- O ayıldı! Ayıldı və....

- Və siz də hər şeyi bir-bir ona başa salmağa başladınız. Nəticədə o, dəhşətə gəlib ayağa qalxmaq istəyəndə özündən getdi, hə?!

- Hə!

- Olmaz, Kənan bəy! Axı mən sizdən xahiş elədim ki, çalışıb hələlik hər şeyi ondan gizlətmək lazımdır. Burnunu qanamağa qoymaq olmaz. Ona sakitləşdirici vurun, bir az da yatsın. Qanı tam laxtalanana qədər.

- Baş üstə.

- Siz isə Kənan bəy, yenə də xahiş edirəm, oyananda yalnız bizi çağırın. Danışdıq?!

Kənan günahkar-günahkar başını yellədi. Lamiyə xanım işini bitirib, aşmış borunu düzəldərək Kənana baxdı və:

- Sizin də burnunuz qanayıb, üstündə sıyrıq var, bant vursaq pis olmaz, – dedi və xalatinin cibindən çıxardıği bantı qanamış yerə vuraraq

gülümsədi. - Deyəsən, xəstəmiz öz burnunun acığını sizdən çıxıb axı?

Kənan otaqdan çıxan Lamiyə xanımın arxasınca baxıb, onun dediyi son cümləni xatırladı və özünü qınadı: "Burnunun acığını məndən çıxıb? Dayan... Dayan... Bəlkə Yaşar bayaq danışıqda Elməddini nəzərdə tutmuş? Tfu...bəs bu mənim ağıma niyə gəlməyib? Burda yüz faiz o alçağın barmağı var. Yaxşı, onda Uyğuru niyə tutublar? Yoxsa... Bütün hallarda Yaşarın özünə gəlməsini və sağalmasını gözləmək lazımdır".

Elməddin gecə quşu kimi yenə də yatmamışdı. Sevinclə "qələbəsini" qeyd edirdi: "Mən əsl rejissoram. "Tamaşaçılar" mənim ssenarimə tamam inanıblar. Planlaşdırdığımdan da yaxşı alındı. İstədiklərim həyata keçdi. Həm burnunu sındırdım, həm də qürurunu. Düzdü, "içəri" girmədi, amma ondan da yaxşı oldu. Bəs dostu "içəri" necə düşüb? Bax, bunu heç cür başa düşə bilmirəm. Amma bu, ikinci dərəcəli məsələdir. Mənim üçün əsas o idi ki, Yaşar pis günə düşsün. İndi o pisdən də pis gündədir..."

Elməddin dünəndən dostlarına ziyafət verirdi. Fikirləşirdi ki, bununla onların qarşısında özünü tam sübut və təsdiq edib. Baş verənləri indi də Ziyankarla müzakirə edirdi:

- Məni görəndə qaçıb əlimdən öpmək istəyəcək. Hələ bu harasıdır?! Onun var-yoxunu əlindən

alacam. Hər burnu göynəyəndə mən əmisi yadına düşəcək. İndi bundan sonrasını planlaşdırmaq lazımdı, Ziyankar. Fikrində plandan-zaddan var? Varsa, de gəlsin...

Çöməlib oturmuşdu. Hər tərəf qaranlıq idi. Divarlar, qapı, tavan, döşəmə - hər şey nəmişlik iyi verirdi. İçəridə metr yarımliq dəmir "çarpayıdan" başqa heç nə yox idi. O, dizlərini qucaqlamış halda baxışlarını qapının üst tərəfində içəri nəzarət etmək üçün qoyulmuş gözlüyə zilləmişdi. Artıq neçənci dəfə idi ki, polis maşınına mindirilərkən Danulduzunun onun arxasınca təəccüblə baxıb qışqırmasını, bacısının yaralı şəkildə yerdə uzanmasını, dostunun huşunu itirib halsız vəziyyətdə qalmasını xatırlayırdı. Cəmisi bir neçə dəqiqə çəkmiş bu səhnələr reklam çarxı kimi beynində hey fırlanır, dayanmaq bilmirdi. Heç nə vaxt dayanacağı da bəlli deyildi. O qədər sarsılmış, keyləşmişdi ki, fikirlərini düz-əməlli cəmləyə də bilmirdi. Amma bütün bunlarla bərabər qəlbində qəribə bir sakiitlik vardı. Bu sakitlik onda dünən axşam yeməyini gətirən nəzarətçinin sözlərindən sonra yaranmışdı. Nəzarətçi ona bacısının əməliyyatının uğurlu keçdiyini və əsas təhlükənin artıq sovuşduğunu bildirmişdi.

Uyğur heç kimlə danışmırdı. Mayor Dadaşovun sorğularına isə eyni cümlələrlə cavab vermişdi.

Təbii ki, təcrübəli zabit onun dediklərinə inanacaq qədər sadələvh deyildi. Elə bu səbəbdən də Uyğuru dilə tuturdu ki, o, daşı ətəyindən töküb hər şeyi səmimi şəkildə və olduğu kimi etiraf etsin:

- Gəl, özün-özünə pislilik eləmə. Səninlə bağlı müəyyən araşdırma aparmışam. Bilirəm ki, yaxşı, tanınmış həkimsən, heç kiminlə də, necə deyərlər, işin olmayıb. Əsas uğurların da hələ qarşıdadır. Ona görə də, tərslik eləmə. Hadisə barədə bildiklərini danış ki, sonradan nə sən peşman olasan, nə də biz.

- Mən bildiklərimi demişəm, özü də bir neçə dəfə. Heç bir əlavəm yoxdur.

- Onsuz da, Yaşar ayıldıqdan sonra ondan da ifadə alacağıq. Bacının sağ qaldığını da unutma. Necə bilirsən, onlar da sən deyənləri deyəcəklər?

- Başqa heç nə deməyəcəm...

Yorğun və yuxusuz olsa da, yata bilmirdi. Heç Dadaşiovun tapşırığı ilə verilən adyal və döşəkcədən də istifadə etmirdi. Kürəyini soyuq divara söykəyib oturur, hey fikirləşirdi. Amma getdikcə yorğunluq, yuxusuzluq öz işini gördü və Uyğur elə oturduğu yerdə yuxuya getdi...

Məhkəmə Uyğura bir neçə il cəza kəsmiş və o gündən xeyli vaxt keçmişdi. Yaşar bu illər ərzində bir dəfə də olsun, onun yanına gəlməmişdi. Halbuki Uyğur həmişə yalnız onun barəsində fikirləşirdi. Lap elə indi olduğu kimi. Birdən nəzarətçi kameranın qapısını açıb "yanına gələn var, hazırlaş" - dedi. Uyğur onun müşayiəti

ilə görüş otağına girəndə gözlərinə inanmadı: gələn Yaşar idi. Uyğur ona tərəf getdi. Amma Yaşar geri çəkildiyi üçün ona çata bilmədi. Dayanıb onu çağırmaq, hətta qışqırmaq istədi. Lakin nə qədər cəhd eləsə də, səsi çıxmadı. Belə olanda Uyğur yerə yığılıb, diz çökdü, ağlamağa başladı. Yaşar yenə ona əhəmiyyət vermədi. Əksinə, yavaş-yavaş ondan uzaqlaşmağa başladı. Uyğur bunu görüb başını yerə çırpdı və ...ağırdan ayıldı. Bədəni suyun içində idi. Amma deyəsən, hələ gördüklərinin yuxu olduğu ona çatmamışdı. Belə olmasaydı, ayağa durub qarıya yaxınlaşmaz, ağızını gözlüyə tutub bağırmazdı:
- Yaşşaarr!!!

Həyat öz axarındaydı. Hansı hadisələrin baş verməsindən asılı olmayaraq, təbiət əbədi və əzəli funksiyalarını yerinə yetirməkdəydi. Günəş də həmçinin. O Xəzərin səthini qızılı rəngə boyamışdı artıq. Ümumiyyətlə, Günəş elə bil hər kəs üçün bir zəngsiz saatdır. Hər kəs də bu "saatı" özünə lazım olan vaxta, məqama uyğun "qurur". Düzdü, elə insanlar var ki, Günəşin harda olduğunun, yəni vaxtın onlar üçün fərqi yoxdur. Onun heç vaxt batmamasını və ya heç vaxt çıxmamasını istəyənlər də var. İnsanlar həm də buna görə müxtəlif qruplara bölünürlər. Amma... nə yaxşı ki, Günəş bütün bunların heç birinə əhəmiyyət vermədən sadəcə öz

oyandırmaq, işıqlandırmaq, isindirmək və digər funksiyalarını yerinə yetirir.

Günəş şüaları pəncərədən Yaşarın otağına-palatasına da süzülmüşdü. Gözlərini açıb Kənanı axtardı. Elə bu vaxt qapı açıldı və yeznəsi içəri girdi:

- Sabahın xeyir, deyəsən oyanmısan?

- Kənan, Təravət....

- Burdadı, – onun sözünü yarımçıq kəsdi, – sən özünü yorma. İndi həkimlə də görüşdüm, hər şey qaydasındadır.

- Çox şükür... Of-of! Lənət olsun! – birdən qəzəbləndi. – Hamısı mənim üzümdən oldu. Bilsəydim, o əclafa istədiyini verərdim, bunlar da başıma gəlməzdi.

- Qardaş, sənə əsəbiləşmək olmaz! Sən uzan.....

- Nə olmaz Kənan? Nə danışırısan sən? – ucadan bağırırdı – Mən camaatın üzünə necə baxacam? Allah bilir, indi haqqımda nə danışirlar? Ölsəm, bundan yaxşıydı...

- Ölməklə heç nəyi dəyişmək olmaz, oğul. – Xəlil kişi içəri girdi. – Öldürmək, ya da özünə ölüm arzulamaq aciz insanların işidir.

- Xəlil dayı...

- Sənə əmanət verilmiş bir can var. Bu canın haqqını verməlisən. Əmanət verilən işdirsə, onu da axıra çatdırmaq, tamamlamaq lazımdır. – Öskürəyini boğmağa çalışaraq, gəlib Yaşarın çarpayısının qırağında oturdu. – Allah heç vaxt insana qaldıra bilməyəcəyi qədər yük vermir. Yetər ki, insan özü qaldıra bilməyəcəyi yükün altına girməsin. Mən aranızda nələrin olduğunu

bilmirəm. Amma səni də, Uyğuru da otuz ildir ki, tanıyıram. Bütün baş verənlərin sizin adınıza sadəcə şər olduğundan əminəm. Ola bilsin, hardasa ciddiyyə almadığınız bir səhv buraxmışınız, indi də altını çəkirsiniz. Ona görə də çalışmaq lazımdır ki, səhvinizi bundan sonra böyütməyəsiz. Yoxsa, onun cəzası daha böyük olar.

- Mən belə olacağımı...

- Yaşar! – Xəlil kişi onun sözünü yarımçıq kəsdi.

– Heç nə eşitmək istəmirəm. Bura da yalnız bir şeyi deməyə gəldim. Həmişə insanın tək-cə hərəkətinə yox, həm də niyyətinə baxmaq lazımdır. İnsanın niyyəti yaxşı, hərəkəti isə pis ola bilər. Niyyətinin yaxşı, dürüst olduğuna əminəm. Indiki reallıqlarla barışıb, gələcək planlarını düzgün qur. Bir şeyi unutma oğlum, beş dəqiqənin “kişiliyi” insanı ömürlük kişilikdən salar. Demək istədiyim odur ki, peşmançılıq çəkəcəyiniz bir iş görmə. Əks halda sevdiklərinizi də peşman etmiş olarsınız.

- Xəlil dayı, mən özümü çox günahkar hesab edirəm!

- Bu heç nəyi dəyişmir və sənə də heç nə qazandırmayacaq! – Çıxmaqda olan Xəlil kişi Yaşarın bu etirafını eşidib tərs-tərs onun üzünə baxdı. Sonra da əlilə pəncərəyə işarə elədi. – Bax, təzə günəş çıxıb! Yastığın yüngül olsun. Diqqətli və özündən muğayat ol!

Xəlil kişi gedəndən sonra Yaşar üzünü Kənanaya tutdu:

- Mənim ucbatımdan başlarına bu qədər iş gəlib, amma hələ də mənə olan etimadları itməyib.

- Qardaş, sənə dincəlmək lazımdır. Uzan, bir az istirahət elə.

- Xəlil dayı dünyagörmüş kişidir, Kənan. Oğlu mənə görə "içəridədir", qızı da ölümə əlləşir. O isə hələ də mənə inandığını deyir. Bir şey bilməsə, bura gəlməzdi. Nə isə...İndi sən gəl otur, hər şeyi mənə başdan danış.

Kənan eşitdiyi hər şeyi təfərrüatı ilə yeznəsinə danışdı. Diqqətlə qulaq asdıqdan sonra Yaşar dedi:

- Yəqin ki, gəlib məndən də ifadə alacaqlar.

- Dünəndən iki dəfə gəliblər. Amma yatdığını görüb, qayıdıblar.

- Mən gərək Uyğurun nə dediyini biləm, sonra danışam. Yanlış şeylər deyib, onun işini daha da qəlizləşdirə bilmərəm. Tərəvəti onun vurduğuna inanmıram. Heç nə fikirləşə bilmirəm, Kənan, heç nə.... Uyğur nəinki Tərəvəti, heç kimi vura bilməz. Özü də, tapançayla, e! Hardandı onda tapança? Ömründə silah görüb o? Əli qələmdən başqa heç nə tutmayan adama silahlı cinayət işlətdiyini necə geyindirə bilərlər axı? Bu işə bir çarə tapmalıyıq! Hadisə yerinə getməliyəm, Kənan.

- Sən nə danışırısan? Sənə heç bu cür danışıb, həyəcanlanmaq da olmaz! Burnun qanamamalıdır sənin. Uyğurun nə ifadə verdiyini mən də bilmirəm. Amma düz deyirsən, bunu mütləq öyrənməliyik, özü də təcili!

Elə bu vaxt Azər kişi ilə Cəvahir arvad içəri girdilər...

- Bacı qurban, sənin nə günahın vardı?
Danulduzu ağlaya-ağlaya başını pəncərəyə söykəyib, içəridə hələ də özünə gəlməmiş Təravətə baxırdı. Dəhlizdəki stulda oturmuş Xanım arvad əlindəki dəsmalı qatlayırdı:

- A bala, bu iş başımıza gəlibsə, çəkməliyik, - dedi. - Ağlama, inşallah, hər şey yaxşı olacaq. Heç kim başqasının əvəzinə bədəl ödəmir. Allah bundan betərindən qorusun.

- Gül kimi oturmuşduq... Mən bilirdim, hiss edirdim ki, Yaşarla Təravətin arasında nə isə var. Amma bunun Uyğurun onlara silah çəkməsinə gətirib çıxara biləcəyi qədər ciddi olduğu ağılıma da gəlməzdi.

- Bir şeyə tam əmin olmadan heç vaxt belə danışma, qızım. - Xanım arvad əlini saxlayıb, qınayıcı nəzərlərlə onun üzünə baxdı. - Özün demirsən ki, Uyğur adam vuran deyil?!

- Axı hamı belə deyir?!

- Hamı... - istədi "qələt eləyir" desin, amma gələcək gəlininin xətrinə dəyəcəyindən ehtiyat edib, nisbətən yumşaq ifadə seçdi - hamı ayrı, sən ayrı. Sən hamı deyilsən, hamı da sən. Səbr eləmək lazımdır. İnşallah, tezliklə hər şey aşkar olar.

- İnşallah.

Başını aşağı salıb, çarəsizcəsinə razılaşdı Xanım ana ilə...

- Can, can. Anan ölsün, bala! Özünə gəlmisən?
- Salam, ana! Noolmuşdu ki, mənə? Hər şey qaydasındadır. Narahat jlma.
- Təki elə olsun.
- Dünəndən həkimdən də əlli dəfə soruşub. Inandıra bilirik ki? – Azər kişi təmkinini saxlamağa çalışaraq, oğlunun sözüne qüvvət verdi. – İndi sən başla, görək inandıra biləcəksən?
- Gördüm yaxşıdır, inandım. Burnun ağrımır ki?!
- Yox ana, ağrımır. Yaxşıyam, narahat olma.
- Bəs yaxşı, bu Uyğur niyə belə elədi? Vallah, deyilənlərə inanmağım gəlmir, amma...
- Inanmasan yaxşıdır. Evimizin içində böyümüş uşaqdır.
- Nə deyirəm ki? Allah mərdiməzarın, ara vuranların bəlasını versin. Bıy, Kənan... sənin burnuna nooldu?
- Heç nə. Axşam Yaşarla zarafatlaşırıdığ.
- Ana, sən qurtardınsa çəkil dur qıraqda, indi də mən öz məhkəməmə başlayım. – Atasığıllə birlikdə gələn və ağlamaqdan gözləri şişmiş bacısı Zöhrə bayaqdan anasının danışib qurtarmasını gözləyirdi. Ona da növbə çatdığını görüb, irəli durdu. – Siz uşaqsınız? Belə də şey olar? İndi qız üstündə adam vururlar bəyəm?! Burda nəyə ayrı

şey var. Amma demirlər. Dünəndən Kənanı məhkəməyə çəkmişəm telefonda! Nədənsə o da danışmaq istəmir.

- Ay bacı! Bir az səbr eləyin, hər şey yaxşı olacaq. Bax, onda sən də bütün suallarına cavab alacaqsan.

- İnşallah. Bilirsən ki, mən onsuz da səbirli adamam. Bayaقدan heç nə demədiyimi də görürdün. Amma qardaş, nə qədər dostun varsa, o qədər də düşmənin ola bilər. Çünki sən elə-belə, adi adam deyilsən. Pulun var, mövqeyin var, "kruqun" var... Deməli, kimlərsə səni həzm etməyə bilər, ya sən özün ox olub kimlərinə gözünə girə bilərsiniz. Qıssası, dediyim odur ki, bir az ehtiyatlı ol də, noolar ki?!

Yaşar əlini uzadıb, Zöhrəni qucaqladı:

- Sən mənim ağıllı bacımsan – deyib, alnından öpdü və yanında oturdu. Qulağına nəse pıçıldayıb, üzünə baxdı. Bacısı da cavabında eyni hərəkəti təkrar elədi. Deyəsən, söhbət Təravətlə bağlıydı. Hər halda onların mimikalarından belə təxmin etmək olardı. Lap aydın görünən isə o idi ki, qardaş da, bacı da bu "gizli söhbət"dən məmnun qalmışdılar.

Zöhrə xanım "məhkəməsinə" təzəcə yekunlaşdırmışdı ki, Maarif həkimlə tibb bacısı Lamiyə xanım içəri girdilər.

- Sabahınız xeyir! Sizə demişdim axı oğlunuzun heç nəyi yoxdur!

- Allah sizdən razı olsun, doxdur.

- Sağ olun. Indi isə icazə verin, sarğısını dəyişək.
 - Həkimin bu sözündən sonra hamısı ayağa durdu. Yaşar üzünü həkimə tutdu:
 - Həkim, olar atam qalsın? Vacib sözüm var.
 - Yaşar, qoy həkim işini görsün. Biz yuxarı - Təravətin yanına baş çəkib gələnə qədər qurtarar yəqin.
 - Ata, bu çox vacibdir.
 - Həkimə maneçilik etmək olmaz.
 - Yaxşı, onda gözləyirəm.
- Başındakı sarğını tam açıqdən sonra yaranı yudular. Hər şeyin yaxşı olduğunu deyib, yaranın üstünə dərman qoymaqla və lent yapışdırmaqla kifayətləndilər.

- Sən özün Zöhrə ilə qalx, mən getmirəm, burda gözləyirəm.
- Yaxşı deyil, Cəvahir. Qırx illik dostlarımızdı. Sən bu işlərə hələ də şübhə ilə yanaşıran. Boş-boş şeyləri beynindən çıxart. Getdik!
- Çox safsan e, Azər. Həddindən artıq. Oğlunun halını görə-görə hələ də onlara haqq qazandırmaq istəyirsən.
- Cəvahir, Təravət ölümdən qayıdıb, Uyğur da "içəridə". Hələ məlum deyil ki, sonra nələr olacaq. Bəlkə günahın hamısı elə Yaşardadır? Sən isə gedib onlara təskinlik vermək əvəzinə, burda mənimlə söz güləşdirirsən. Bu nə sənə, nə də mənə yaraşır. Gəl!

- Gözlərin bağlanıb sənin. Get, özün tək baş çək!
Bu dəfə Cəvahir arvad qətiyyətli idi. Əslində onun bu cür danışması başadüşüləndi. Çünki hamı kimi o da qəlbindəki suallara cavab tapa bilmirdi.

Azər kişi arvadının tərs damarının tutduğunu görüb, pilləkənləri özü tək qalxmağa başladı...

... Azər kişi aşağı düşüb yenidən oğlunun yatdığı palataya girdi. Kənan Zöhrəylə Cəvahir arvadın qolundan tutub onlarla birlikdə çölə çıxdı ki, Yaşar atası ilə tək qalsın. Dəhlizlə onlara tərəf gələn polisləri də onda gördü. İki nəfər idilər. Kənanı görəndə ayaq saxladılar:

- Eşitdik xəstəmiz ayılıb?! Ona bir neçə sual verməliyik.

- Lap yaxşı. Amma zəhmət olmasa, bir-iki dəqiqə gözləyin, atası yanındadır, indi çıxar.

- Noolar, bir-iki dəqiqə gözləyərik...

İçəridə Yaşar atasını dilə tutmağa çalışırdı:

- Mən sənə hər şeyi danışdım. İndi bütün gücündən, əlaqələrimdən istifadə etməlisən. Mən dindirilməmişdən əvvəl Uyğurun ifadəsini mütləq oxumalıyam. Bu, olduqca vacibdir. – Yaşar telefonunun signalını eşidib ötəri ekrana baxdı. Onu açanda Kənanın qısa mesaj gəldiyini gördü: "polislər burdadır". – Budur, artıq gəliblər, koridordadırlar. Bildin də, mənim bir səhvim var, o da ki.....

- Başa düşdüm. Sənin bu məsələdə səhvin yoxdur. Ymumiyyətlə isə başlıca səhvin odur ki, o adamlarla müqavilə bağlamamısan. Sənin

şirkətin balaca şirkət deyil. Özümü zə haqq qazandırmaq üçün əlimizdə mütləq müqavilə olmalıdır. Görürsən, bəzilərinin "lazımsız kağız" dedikləri formal müqaviləyə indi nə qədər ehtiyacımız var? Qoy bu sənə daha bir dərs olsun. Nə isə... Hüquqi müstəvidə bir şey edə bilməyəcəyik. Güclü cərimə ödəməli olacağıq.

- Olsun. Cərimə üçün nə qədər lazım olsa, ödəyərəm.

- Sən hər şeyi danışdığımız kimi elə. Onlara de ki, heç nə xatırlamırsan. Beləliklə, həm hələlik heç kimə zərər gəlməz, həm də Uyğurun ifadələrini əldə etmək üçün vaxt qazanırıq. Mən bu barədə öz dostlarımla danışaram.

- Sağ ol, ata!

- Bir şey deyil. Diqqətli və təmkinli olmağa çalış. İndiki halda ən çox məhz buna ehtiyacın var. Bu günlük Elməddin məsələsini də saxla, polislə dediyim kimi danış...

Azər kişi çıxan kimi polislər içəri girdilər. Yaşarla bir az danışib yenidən dəhlizə çıxdılar və getməmişdən Azər kişiyyə xəbərdarlıq etdilər:

- Biz yenə gələcəyik. Xəstəmiz hələ heç nəyi xatırlamır...

Aradan bir neçə saat keçmişdi. Əqrəblər artıq gecə saat onu göstərirdi. Yaşarın baş ağrıları dayanmışdı. Özünü nisbətən babat hiss edirdi. Yatağında balışa dirsəklənib nə barədəsə düşünürdü. Birdən Kənan əlində zərf içəri girdi:

- Bunu Azər dayı göndərib.

Zərfin içində kağıza bükülmüş bir CD-audio disk vardı. Onun üstünə yapışdırılmış sarı kağıza "Salam, qulaq asdıqdan sonra məhv edərsən. M.T" yazılmışdı. Yaşar imzanı görüb gülümsündü. Çayını götürüb təkrar çarpayısına oturdu və üzünü Kənanə tutdu:

- Atam işin əsas hissəsini görüb. Amma bir məsələ var ki, buna harda qulaq asacağım?

- Sən gözlə, mən uzağı on beş dəqiqəyə gəlirəm.

- Kənan! Şey... gələndə bir dənə ağ qızılığın alarsan.

- Baş üstə. Yanında "şampanski" də olsun?

- Zarafat eləmə. Gözləyirəm, tez ol. Buna mütləq və təcili qulaq asmalıyam.

Kənan onunla qəsdən zarafat edirdi. Bilirdi ki, ayıldığı andan Təravəti görmək istəyir. Onu da bilirdi ki, həmin gülü onun yanına aparacaq.

Həqiqətən də, on beş dəqiqənin tamamında Kənan əlində noutbuk Yaşarın yanına qayıtdı:

- Uşaqlara dedim, xəstəxananın qabağına gətirdilər. Ofisdə istifadə elədiyimdi. Səhər qaytararam.

- Olar.

Əlindəki CD – ni komputərə salıb, bütün diqqətini ora yönəltdi. Diskdə müstətiqlə Uyğurun danışmaları əks olunmuşdu.

" - Deməli belə, Uyğur həkim. Siz Yaşarı nə qədər müddətdə tanıyırsınız?

- O mənim uşaqlıq dostum idi. İndi də qardaşımdır.

- "Qardaşım" dediyiniz insana silah tuşlamış, bacınıza isə atəş açmısınız.

-

- Bunu anlaya bilmirik.

- Birdən-birə oldu hər şey. Hər şey bacım Bakıya gəldikdən sonra başladı. Gizlicə danışdırlar, pıçıladaşırdılar. Hətta mənə elə gəlirdi ki, məndən xəlvət görüşürlər də. "Qardaşım" dediyim insanın mənə qarşı bu cür xəyanət edəcəyi ağılıma belə gəlmirdi. Amma müəyyən araşdırmalardan sonra artıq onun münasibətlərimizdən sui-istifadəsinə tam əmin olmuşdum və içimdə intiqam hissi oyanmağa başlamışdı. Həmin intiqam hissini söndürmək üçün "konsert planı"nı da əvvəlcədən mən qurmuşdum".

Bunları dinlədikcə, Yaşar özünə yer tapa bilmir, dəli kimi var-gəl edirdi: "Aman Allahım! Bu nə danışır? Deməli, Uyğur Tərəvətlə bir-birimizi həqiqətən də sevdiyimizi bilsə, bizi öldürərmiş? Necə də inandırıcı danışır!"

Yaşar diski təzədən işə saldı.

"- Silahı hardan almışdınız?

- Dedim axı, hər şeyi planlaşdırmışdım. Silahı da həmin yerdə əvvəlcədən gizlətmışdim. Yaşarı ora çağıranda bacım da gəldi. Birinci bacımı vurdum. Sonra Yaşar üstümə tullandı, əlbəyaxa bir az didişdik. Daha sonra onu yerə yıxıb vurmaq istəyəndə... Sonrasını bilirsiniz".

Eşitdikləri Yaşarı əməlli-başlı çaşdırmışdı: "İnana bilmirəm ki, Uyğur bütün bunları əvvəlcədən planlaşdırıbmiş. Amma birdən onun dediklərinin

həqiqət olduğu üzə çıxsə, onda necə?" Uyğurun ona ünvanladığı atmacalı sözləri xatırladı. Hər şey üst-üstə düşürdü.

"- Hmm. Bəs onda niyə birinci Yaşarı vurmadınız?

- Elə onu vurmaq istəyirdim də! Amma Təravət özünü qabağa verdi, güllə ona dəydi. Təravət yerə yığılıandan sonra Yaşarın üstünə cumdum. O da mənim üstümə atılanda əlimə taxta parçası keçdi, onunla burnundan vurdum. O da huşunu itirib yerə sərildi.

- Bundan başqa Yaşarla aranızda bir şey olmayıb ki?

- Xeyr.

- Qanunsuz silah gəzdirdiyinizə, ondan istifadə etdiyinizə və sui-qəsdə cəhd göstərdiyinizə görə sizi necə ağır cəza gözlədiyini bilirsiniz?

- Savadım var.

- Sizə səmimi bir şey deyəcəm. Özü də, bu cür səmimiyyəti indiyədək təqsirli bilinən heç bir şəxsə göstərməmişəm. Amma nədənsə istəyirəm ki, siz bunu biləsiniz. On yeddi illik təcrübəmə əsasən deyə bilərəm ki, siz qətiyyənlə qatilə oxşamırsınız. Dediklərinizdə də nə isə çatışmayan bir sıra şeylər var. Elə danışarkən simanızdakı cizgilər də dediklərinizi təkzib edir. Amma biz yalnız sübutlara söykəndiyimiz üçün sizə əlavə heç nə demirəm. Sadəcə istəyirəm ki, bizə və özünüzə kömək etmək barədə də düşünəsiniz. Bir daha vurğulayıram: Xüsusən də özünüzə!

-

- Hələlik bu qədər. Amma biz yenə də görüşüb, söhbətimizi davam etdirməli olacağıq”...

Yaşar özünə yer tapa bilmirdi. Qəlbini didən suallar qarşısında çıxılmaz vəziyyətdə qalmışdı.

Adətən bu cür dar macalda Uyğurun yanına qaçar, dərđini ona deyib, ondan məsləhət alardı.

İndi isə dərđ yoldaşı, can sirdaşı nəinki yanında yox idi, hətta özünü ona – dostuna görə fəda

eləmək fikrinə düşmüşdü. Artıq Yaşarın buna heç bir şübhəsi qalmamışdı. O birdən özünü olduqca

yalqız hiss elədi. Dərhal onu da başa düşdü ki, indiki məqamda dostunun taleyi onun əlindədir

və Uyğura yalnız o kömək edə bilər. Başqa sözlə, fədakarlıq növbəsi indi Yaşarın idi. O elə etməli

idi ki, nə dostluqlarına, nə də dostuna ziyan vurmasın. Çətin məsələ idi. Amma o, bunun

öhdəsindən mütləq gəlməliydi...

Yaşar ilk öncə hadisənin necə baş verdiyini və ona apara biləcək ehtimalları dəqiqləşdirməyə,

analiz etməyə çalışdı. Bütün bunların Elməddinin qurğusu - planı olduğuna əmin idi. Konsertdən

bir gün əvvəlki danışıqları da yadıındaydı. Elməddin sonda “Elə etmə ki, tək burnun yox,

həyatın da qırılsın” - demişdi. İndi Yaşar elə etməli idi ki, bunu onun etdiyini sübuta yetirsin.

Həm də sübutları, dəlilləri məntiqli, inandırıcı olmalıydı. Əks-təqdirdə işləri daha da

dolaşdırardı. Və nəticədə Uyğuru ən azı elə dediklərini əsas götürüb bir neçə illiyə gedər-

gəlməzə göndərə bilərdilər: “Onların saraya qədər gəlmələri və hadisəni orda törətmələri

göstərir ki, məni bütün günü izləyiblər.

Muhafizəçilərin dediklərinə görə, iş yerində sakitlik olub, müşahidə zonasında şübhəli heç nə qeydə alınmayıb. Başqa sözlə, onlar orda özlərini "vısovıvat" etdirməyiblər. Deməli, fikirləri məni təkləkdə tumaq olub. Amma Tərəvətgili götürməyim onlara mane olub. Ona görə də dalımızca düşüb saraya qədər gəliblər. Və burda onlar üçün əla şərait yaranıb... Əlimizdə daha nə var? Tərəvət! Onun tez-tez əl-üzünü yumağa getməsi... Lənət şeytana! Axı, eyni yeməkdən biz də yedik, eyni şirə və sulardan biz də içdik. Bəs niyə bizə heç nə olmadı? Bəlkə Elməddinin adamları Tərəvətin yeməyinə, ya da içkisinə dərman qatıblar, yaxud da qatdırıblar? Görünür, iki dəfə Danulduzu ilə getdiyi üçün ona nəşə etməyə risk etməyiblər. Amma sonra - tək gedəndə onu qaçırıblar. Mən də... Hə, mən də arxasınca çıxdım. Amma özünü görə bilmədim. Şalını kranın yanında görəndə isə çölə qaçdım. Maşının yanına qədər gəldiyim yadımdadı. Amma sonrası... Lənət olsun, ondan sonrasını xatırlamıram. Belə çıxır ki, onlar polisə özləri xəbər veriblər və istəyiblər ki, mən ayılana qədər polis gəlsin və Tərəvətlə məni bir yerdə tapsın, həm də bu qənaətə gəlsin ki, onu mən vurmuşam?! Yaxşı, bu axmağın ağı kəsməyib ki, polis mənim onu vurduğuma niyə inanmalıdı?! Bir də qız uşağı mənim burnumu necə sındıra bilərdi? Axx Uyğur, axx... Bəlkə də Uyğur ora gəlməsəydi, məsələ bu cür qəlizləşməyəcəkdi. Amma... Artıq gecdir. Uyğur silahı ya yerdən, ya da mənim əlimdən götürüb. İkinci variant daha

real görünür. Yəqin elə ən böyük fədakarlığı da bununla edib. Ona görə silahı götürüb təslim olub ki, üstündə onun barmaq izləri olsun... Əclaf Elməddin! Bütün bunların heyfini səndə qoymayacam. Öncə intiqamımı alacam, sonra elə öz əllərimlə də polisə verəcəm. Hələlik sə kef elə. "Qələbənin" dadını çıxar. Sonra gec olacaq. Çünki burnundan gətirəcəm hamısını".

Bunları fikrindən keçirib əlini telefona atdı, Elməddinə zəng etmək istədi. Lakin dərhal da fikrindən daşındı: "zəng edəcəm, diş pişik kimi üzümə hırıldayacaq. Başlayıb məni qıcıqlandırmaq istəyəcək... Birinci Təravəti görməliyəm. Onunla sonra danışaram".

Qalxıb Kənanı səsləmək istəyirdi ki, o özü içəri girdi:

- Kənan, mənə qulaq asırdın?

- Bağışla, maraqlı məna güc gəldi. Yəni deyirsən, bütün bunlar onun işidi?

- Hə, işimiz bir az mürəkkəbdir. Nə edəcəyimi bilmirəm. İndi isə gedək, Təravəti görmək istəyirəm.

- Gedək.

Yaşar durub geyinməyə başladı.

"Görəsən, Təravət necədir? Dediklərinə görə pis deyil, bircə onu görə bilsəydim. O, yaxşı olmalı, sağalmalıdır. Mən həmin an fikir verdim. Güllə ürəyinin yanından keçmişdi. Ciyərinə heç nə edə bilməzdi. Çünki çox soldan dəymişdi. Kaş

qaldırıb kürəyinə baxaydım. Onurğasını da görsəydim, ürəyim tam rahat olardı. Əgər əməliyyat deyilən kimi, uğurlu keçibsə, onda iki günə ayılmalıdır. Belə xəstələrdə ağrılar şiddətli olur və qan gec laxtalanır. Bu səbəbdən onları adətən müəyyən müddətə yuxuda saxlayırlar. Bəs Yaşar? O, indi ayılmış olar. Bəlkə artıq sərbəst gəzir də. Əgər təcili yardımın həkimləri qanaxmanın qarşısını vaxtında ala biliblərsə, deməli, təhlükə sovuşub. Yaşarın bəxti həm də onda gətirib ki, başından zərbəni boyu balaca adam vurub. Yaşarın boyu və çiyinləri imkan verməyib ki, zərbə daha tutarlı olsun. Yoxsa, həmin yerdən vurulan zərbə nəticəsində beyninə mütləq qan sızardı... Ayıldıqdan sonra nə fikirləşib görəsən? Onu mənim vurduğuma inanıbmı? İnanmaz, bilirəm. Onun çöldə olması daha yaxşıdır. Ailəmizin, bacımın, hətta Danulduzunun da qayğısına qalar. Yəqin indi Ulduz ağlamaqdan birtəhər olub. Yazıq qız. Dərslərindən geri qalmasa yaxşıdır. İmtahanların yaxınlaşan vaxtıdır. Aman Allah, atam bacıma görə Bakıdadır. Halbuki özü də xəstəxanada müalicə olunmalıdı. Yəqin öskürək onu əldən salıb indi. Yaşarı görsəydim deyərdim ki, kişidən muğayat olsun. Anam səbrli və dözümlüdür. Amma yazıq arvad da qalacaq iki xəstə arasında”...

Gözlərini bir nöqtəyə zilləmiş Uyğur fikrində bir-bir hamı ilə danışırdı. Gah qəzəblənir, gah kövrəlir, gah da acı-acı gülümsünürdü. Ona ən çox və pis təsir edən bacısının yaralı olması idi.

Bu dəqiqə bacısının başı üstündə ağ xalatda özü olmaq, şəfqətli əlləri ilə özü ona şəfa vermək istəyirdi. Amma... əli-qolu bağlıydı. Gücü yalnız düşünməyə çatırdı. Onu sıxan da elə bu idi. Yoxsa dostuna görə burda belə oturması onun vecinə də deyildi. Əksinə, dostunun naminə atdığı bu addımdan qürur duyur, özüylə fəxr edirdi: "Bəs dost-dosta nə gündə lazımdır?"

- Nə fikirləşirsən, Dadaşov? Bir qərar verə bilmisən?

- Yox, rəis. On yeddi illik praktikamda heç vaxt belə çətinliklə üzləşməmişdim. Uyğur Həsənzadənin belə bir iş gördüyünə heç cür inanmıram. Burda nəşə başqa şey var. Bilirsiniz, mən onun həyatını şəxsən araşdırdım. Çox gözəl insan və çox savadlı da həkimdir.

- Dadaşov! – Ayaqüstə, üzü pəncərəyə tərəf dayanmış polis rəisi, polkovnik Salmanov çevrilib tərs-tərs onun üzünə baxdı. – Duyğularınla işini bir-birinə qarışdırma. Cinayət, əksi sübut olunmayana qədər cinayətdir! Bu bir aksiomadır. Bir də, bəyəm savadı çox olan az qatil görmüşük?!

- Rəis, adam ömrünün on dörd ilini elmə, təhsilə sərf edib. Bu səviyyəyə çatmaq üçün min bir əziyyətə qatlaşıb. Ömrü boyu da insanlara yalnız şəfa verib və bundan zövq alıb. İndi elə bir insan

birdən-birə bu cür cinayəti necə törədə, güllə ilə necə adam vura bilər? Özü də bacısını?!

- Səni başa düşməyə çalışıram, Dadaşov. Amma yuxarıdan "rezultat" istəyirlər. Bir də bu adam üç gündür ki, bizdədir. Hər şeyi də boynuna alıb, daha nə istəyirik? Bir az da saxlasaq, elə biləcəklər ki, nə isə umuruq onlardan. Bizimkiləri bilmirsən? Getdikcə təzyiqli çoxaldacaqlar. Mən vəzifəmi və karyeramı heç nədən təhlükə altında qoya bilmərəm!

- Başa düşürəm, amma mən də işi yalandan bağlaya bilmərəm. Tələb, qanun öz yerində, axı bu həm də insan taleyidi?!

- Yaxşı, filosofluq eləmə, de görüm fikrin nədi?

- Sizdən iki gün də vaxt istəyirəm!

- Olmaz! Sabah günortaya verməliyik!

- Cənab polkovnik, vaxtı təhqiqat başa çatana qədər uzada bilərik.

- Amma istədiyimiz qədər yox də! Yaxşı, mən bizim istintaq idarəsi ilə danışaram. İş hansı müstəntiqə versələr, onunla danışib prosesə kömək edərsən.

- Çox yaxşı olar.

- Düzdü, o qədər də asan iş deyil, amma çalışacam.

- Çox sağ olun, etimadınızı doğruldacam!

- Bir də xəbərdarlıq edirəm: duyğularınla işi qarışdırma! Yoxsa özünə bərabər məni də yandırarsan.

- Arxayın olun!

- Yaxşı, get!

Dadaşov rəisin kabinetindən çıxdı. İstədiyinə nail olmuşdu. İndi bu fürsətdən istifadə edib şübhələrinə son qoya, əsl həqiqəti üzə çıxara bilərdi. Əmin idi ki, bu işin içində doğrudan da nəşə var.

Öz kabinetinə keçib rəfdən üstünə Uyğur Həsənzadənin adı yazılmış qovluğu götürdü. Kresloda oturub qovluğu qarşısına qoydu. Ucadan öz-özünə "İndi işə təzədən başlamaq lazımdır!" – deyib, əlləri ilə başını ovuşdurduqdan sonra şəhər telefonu ilə dostu Yusifə zəng vurdu:

- Alo, salam qardaşım, necəsən?

- Ooo, salam Firudin. Sağ ol, sağlıqdır. Sizdə vəziyyət necədir?

- Sağlıqdır. İşləyirik də, yavaş - yavaş. Qardaş, səndən bir söz soruşmaq istəyirdim. Qızını əməliyyat edən cərrah vardı e....

- Hə, Uyğur həkim! Uyğur Həsənzadə!

- Ay sağ ol. Necə adamdır, necə həkimdir?

- Dəhşət insandı. Eşitmişdin də məktəbdə soba partlayanda Gülnarın nə günə düşdüyünü?! Hamımız əlimizi üzümüsdük ondan. Haralara aparmadıq? Çox şükür Allaha ki, Uyğur həkimi bizim qabağımıza çıxartdı. Uşağı elə müalicə elədi ki, elə bil heç nə olmayıbmiş.

Dostu telefonda Uyğurun insani keyfiyyətlərindən, səmimiyyətindən, ürəyinin genişliyindən və təmizliyindən danışdıqca, Dadaşov razılıqla başını tərpədirdi.

- Sənə də məsləhət görürəm, həkim lazımsa, onu tap.

- Yox, elə-belə, başqa bir məsələylə bağlı bəzi detalları dəqiqləşdirmək istəyirdim. Sağ ol qardaş, uşaqların üzündən öp, Mələhət bacıya salam de.

Dəstəyi yerinə qoyduqdan sonra Dadaşov başını buladı: "Gəl indi duyğularını qarışdırma". Sonra mobil telefonu ilə başqa bir nömrə yığdı...

- Yaşar, təhqiqatçı gəlir, səni görmək istəyir.

- Indi – axşam vaxtı? Allah xeyir eləsin. Qoy gəlsin.

- Bir saata gələcək.

- Maraqlıdır. Görmüşük ki, təhqiqatçı gələr, şəstlə qapını açıb içəri girər, "mən təhqiqat aparıram" deyər. Bu isə bizdən icazə istəyir, niyə? Nə qədər ki, gəlməyib, gedək mən Tərəvəti görüm. Yoxsa, ürəyim partlayacaq.

Kənan Yaşara kömək etmək istədi. Amma onun tərs-tərs baxdığını görüb əlini geri çəkdi və onlar birlikdə yuxarı mərtəbəyə qalxdılar.

Tərəvətin yatdığı palatanın qarşısında heç kim yox idi. Yaşar təəccüblə Kənanın üzünə baxdı. O isə:

- Yəqin bufetə düşüblər, - dedi. – Neçə vaxtdı ac-susuz, ayaqüstədilər.

Qapıya yaxınlaşdıqca Yaşarın ürəyi daha sürətlə vururdu. Pəncərənin önündən keçəndə içəri baxmağa cəsəret eləmədi. Qapıya çatanda isə əvvəlcə başını qaldırıb bir anlığa göyə baxdı.

Yalnız dodağının altında nə isə deyəndən sonra – deyəsən, dua edirdi - içəri girdi. Tərəvət hələ ayılmamışdı. Onun başında yaşıl rəngli nazik tibbi sellofan papaq vardı. Üstünə də yaşıl adyal salınmışdı. Yaşar göz yaşlarını saxlaya bilmədi. Onu bu vəziyyətdə görəndə Kənan da doluxsundu. Amma tez özünü ələ aldı:

- Sən işində ol, mən burdayam – deyib, dəhlizə çıxdı.

Baş açmaq olmurdu, Yaşar özüylə danışır, yoxsa Tərəvətlə: “Yaşıl mələyim, bağışla məni... And içirəm ki, bunun qisasını onda qoymayacam. İnan, səni bu vəziyyətdə görmək mənim üçün ölümdən də betərdi!”

Dəhlizdə ayaq səsləri eşidildi. Kənan dönüb baxanda Namiq Xanım arvadın qoluna girərək onu Xəlil dayının dincəldiyi otağa tərəf gətirirdi. Tərəvət yatan palatanın önünə çatanda birdən içəridə Yaşarı gördü. Və gördüyü ilə onun üstünə cumması bir oldu :

- Sən nə üzlə bura gəlmisən, əclaf? Rədd ol burdan!

Yumruğunu düyünləyib Yaşarı vurmaq istəyəndə Kənan özünü yetirib, onu kənara itələdi. Namiqin zərbəsi boşa çıxdı. Xanım arvad araya girdi:

- A bala, qurban olum, sakit olun. Namiq utanmırsan? Əl-qolunu yığışdır!

- O burda bu əclafa görə yatır! O olmasaydı...

- Salam, necəsiniz? – Yaşar ona məhəl qoymayaraq Xanım arvadla əl tutdu. Xanım arvad da onu qucaqlayaraq üzündən öpdü:

- Sağ ol, oğlum. Dua edirik. Bıy, burnun nə yaman gündədi, a bala?! Həkim icazə verib ki, gəzirsən? Bəlkə olmaz? Gəl otur burda.

Xanım arvad Yaşarın qolundan tutub stulda oturtdu. Sonra özü üçün də stul çəkdi. Ona məhəl qoyulmadığını görən Namiq dişlərini qıcaıyb, heç nə demədən Yaşara tərəf barmağını silkələdi və əsəbi şəkildə pilləkənlərlə aşağı düşdü. Onun yekəxanalığı və ədəbsizliyi Kənana yer eləmişdi. Ona görə də arxasınca gedib, ona qulaqburması vermək istədi. Amma Yaşar imkan vermədi:

- Kənan dəymə, qoy getsin. Nə deyir, düz deyir. Tərəvət həqiqətən də mənim ucbatımdan burdadır.

- Ona fikir vermə, oğlum. Tərişi çox istədiyindəndi. İki gündür ki, nə yemək yeyir, nə də yuxu yatır. Onun Bakıya gəlməsini istəmirdi. Odur ki, bizi günahkar sayır. "Siz niyə qoydunuz Bakıya getsin ki, indi də belə oldu?" – deyir.

Namiqin hərəkətlərindən, Xanım ananın dediklərindən Yaşar bu qənaətə gəldi ki, onun Tərəvətdə gözü var: "Yəqin elə üstümə də buna görə cumurdu". Əslində isə Namiqi cinləndirib özündən çıxaran Tərəvətin Yaşarı sevdiyini bilməsi idi. Tərəvət onun evlənmək təklifinə hər dəfə məhz Yaşara görə razılıq vermirdi. Namiq bunu öz araşdırmaları nəticəsində sonradan öyrənmişdi və o vaxtdan da ona rəqib kimi nifrət edir, kin bəsləyirdi. Bu hadisə də elə bil onun bəxtindən baş vermişdi. Ona elə gəlirdi ki, bundan sonra Tərəvət Yaşara nifrət edəcək və

onun evlənmək təklifinə "yox" deməyəcək. Namiq bu hadisənin həm də Yaşargillə Uyğurgilin ümumi ailə münasibətlərinə son qoyacağına da şübhə etmirdi. Amma indi başa düşdü ki, heç də elə deyilmiş. Ona görə də, necə deyərlər, hirsindən zəncir çeynəyirdi...

Yaşarın fikri başqa yerdə olduğu üçün onu o qədər də ciddiyyə almadı. Xanım arvad onun gözlərinin dolduğunu görəndə özü də kövrəldi:

- Belə eləmə oğlum, içimizdə ən qüvvətli səni bilirik. Sən də belə edib bizi ümitsilzəşdirmə.

- Bağışla, Xanım ana! Birdən-birə...

- Yaxşı, bəsd. Yadında saxla, gecənin ən qaranlıq vaxtı, səhərə ən yaxın olan vaxtıdır. Az qalıb, günəş çıxar, bütün bu qaranlıq başımızdan çəkilər, inşallah.

Xanım arvad başa düşürdü ki, Yaşar acizliyindən ağlamır. Onu ağladan sevdiklərinin qarşısında bu qədər utanc vəziyyətdə düşməsiydi.

- Xəlil dayı hardadı?

- Yatıb, yorğun idi. Sağ olsun həkim, o otağı onunçün o ayırdırıb.

- İstəyirsiz Kənan otursun burda, gedib bir az siz də yatın.

- Yox, yox. Allah razı olsun, bala. Siz gedin, işinizdə olun. Mən yatmışdım, təzə durmuşam...

Yaşar ayağa durdu:

- Yaxşı! Əgər bir şey lazım olsa...

- Sağ ol, Allah köməyin olsun.

- Tez-tez gəlib baş çəkəcəm. İndi polis gələcək, ona görə gedirəm.

Onlar pillələrə tərəf gedəndə arxadan Namiqin səsi eşidildi:

- Dua elə ki, ona bir şey olmasın. Yoxsa nə edəcəyimi özüm də bilmirəm.

- Əllərim göylərdədi, Namiq. Narahat olma, inşallah, heç nə olmaz.

Kənan isə hirsələ başını buladı: "Dərədə qurd az idi, biri də bu yandan çıxdı"...

Palataya qayıdıb təzəcə oturmuşdular ki, polis mayoru formasında bir nəfər qapını döyüb, cavab gəzləmədən içəri girdi:

- Axşamınız xeyir! Allah şəfa versin, qardaş!

- Salam, xoş gördük, buyurun keçin!

İçəri girən kimi onun rəsmiyyəti bir kənara qoyub "qardaş" deməsi onlara təəccüblü gəldi. Bunu təcrübəli təhqiqatçı da hiss elədi. Ona görə də aradakı gərginliyi daha da yumşaltmaq istədi:

- Təəccüblənməyin. Mən bura həqiqətən də, qardaş kimi gəlmişəm. Özüm də axşam, yəni işdən sonra. İlk öncə narahat elədiyimə görə üzr istəyirəm. İkincisi, icazə versəydiniz, bir neçə dəqiqə vaxtınız alardım.

- Özünüz dediniz axı, qardaş kimi gəlmisiniz. Buyurun, əyləşin burda. – Yaşar onun üçün stul çəkdi. - Əlimizdən nə gəlir, etməyə hazırıq.

- Çox sağ olun. – Dadaşov yerini rahatlayıb sözlünə davam etdi. – Yaşar bəy, sizi demək olar, bütün Bakı tanıyır. Sayılıb-seçilən iş adamlarından birisiniz. Sizə bizim də böyük hörmətimiz var. Necə halallıqla işlədiyiniz də hamıya məlumdur. Bu sözləri eynilə Uyğur həkimə də aid etmək olar. O, mənim dostumun

qızını ölümdən qurtarıb. Bəlkə də bunların məsələyə dəxli yoxdur. Amma onları deməyim də təsadüfi deyil. Mən Uyğurun işini aparan təhqiqatçıyam. Telefonda demişdim: mayor Firudin Dadaşov. Məsələ ondadır ki, mən bu cinayəti Uyğurun törətdiyinə inanmıram. Siz ifadənizdə heç nəyin yadınıza gəlmədiyini demisiniz. Məni səhv başa düşməyin, Yaşar bəy, bura sizdən ifadə almaq üçün gəlməmişəm. Uyğurla aranızdakı münasibəti çox gözəl bilirəm. Sadəcə xahiş edirəm ki, müəyyən məsələlərdə mənə kömək edəsiniz. Mənə elə gəlir ki, burda ya Uyğur tərəfdən, ya da siz tərəfdən üçüncü adamın iştirakı var. Yəni demək istədiyim odur ki, əgər biz indi Uyğura kömək etməsək, sonra gec olacaq, artıq “yuxarıdan” da işi yekunlaşdırmağı tələb edirlər. Mən başa düşürəm, arada elə şəxsi məsələlər ola bilər ki, – və mən əminəm ki, var – onu açıqlamaq məqsədəuyğun deyil. Amma yəqin nələrisə açıqlamaq da olar. İnanın, bu həm dostunuzun, həm də sizin xeyrinizə işləyəcək faktor olacaq. Uyğur tərslik edib heç nədən kiminsə güdazına getməməlidir. Bir də ona çöldə - azadlıqda daha çox ehtiyac var. Amma “içəri” düşsə, orda həmişəlik məhv olub gedəcək... Sizə demək istədiklərim bunlardı.

Yaşar onun dediklərinə təəccüb qarışıq heyranlıqla qulaq asırdı: “Bax, professionallıq budur! Gör necə incə məqamdan tutub?! Elə bil arada üçüncü adamın olduğuna yüz faiz əmindir. Halal olsun! Həm də hiss olunur ki, obyektiv,

insan adamdır və bizə doğrudan da kömək etmək istəyir. Lap yaxşı, elə bizə də bu lazımdı də!”

- Təşəkkür edirəm, cənab mayor...

- Firudin...

- Firudin bəy, nəyə əsasən bu qədər əmin danışırınsınız?

Dadaşov gülümsündü:

- Müəyyən qənaətlərim və təxminlərim vardı. Sizin aldığınız zərbənin izini görməyim isə onları bir az da möhkəmləndirdi.

- Anlamadım?

- Alnınızdakı iz. Hündürboy adamın vurduğu zərbəyə oxşamır. Uyğur isə uzunboyludur.

- Səmimiyyətinizə inandım. Təcrübənizə və peşəkarlığınıza da şübhəm yoxdur. Uyğura kömək etmək üçün əlimdən gələni edəcəm. Amma sizdən bir xahişim var. Əvvəlcə mənə Uyğurla görüşdürün...

- ...

Yaşargil təcridxananın qarşısına çatanda gündüz saat on idi. Darvazadan içəri girib həyəətə daxil olduqdan sonra yolun qalan hissəsinə o, tək davam etməli idi. İçəri keçdiyi iki dəqiqə deyildi, amma artıq buranın aurası onu sıxırdı: “Görəsən, Uyğur buranın havasına necə dözür?” Təbii ki, o “hava” deyəndə təkcə atmosfer hadisəsini nəzərdə tutmurdu.

Görüş üçün ayrılmış otağa çatanda onu içəri dəvət edib "gözləyin!" dedilər. Dəmir döşəməyə bərkidilmiş stullardan birində oturdu. Saniyələr, dəqiqələr elə ağır-ağır keçirdi ki, elə bil çoxdan burdaydı. Bir yandan da həyəcan. Uyğuru görəndə nə edəcəyini, nə deyəcəyini fikirləşirdi. Birdən ayaq səsləri eşidildi. Özünü toplayıb, ayağa durdu: "Gətirirlər!" Nəzarətçi Uyğuru içəri ötürüb qapını bağladı. Bir anlığa ikisi də çaşdı. Hərəkətsiz dayanıb sual dolu baxışlarla bir-birilərinə baxdılar. Sanki neçə gün həsrətlə görüşmək arzusuyla alışıb-yanan bunlar deyildi. Nəhayət, Yaşar dözməyib, irəli yeridi. Onlar göz yaşlarını gizlətməyə çalışaraq bir-birilərinə sarıldılar.

Oturanda da sükutu Yaşar pozdu:

- Niyə belə elədin?
- Belə lazım idi!
- Özünü mənə görə...
- Heç nə demə. Sən mənim yerimdə olsaydın, eyni şeyi etməzdin?
- Bizi necə tapdın?
- Arxanca çıxdım. Danulduzu ayaqyolunda Təravətin şalından başqa heç nəyin və heç kimin olmadığını deyəndə şübhələndim. Maşının yanına gəldim, orda da yox idiniz. Zəng elədim, ağacların arasından telefonunun işığı görsəndi. Yaxınlaşanda birinci Təravəti gördüm... – Uyğur bu dəfə göz yaşlarını saxlaya bilmədi. Son sözləri deyəndə səsi də titrədi. – Əclaf onu düz sinəsindən vurmuşdu. Əvvəlcə elə bildim, keçinib. Amma yaxınlaşanda gördüm ki, nəbzi

vurur. Çənəsinə yaş pambıq lifləri yapışmışdı. Görünür, bihuşarıdan istifadə etmişdilər. Ondan beş-altı addım sağda da sən yığılıb qalmışdın. Silah da əlində.... Sağ əlində. Burnunu sındırmışdılar... – yenə qəzəblə dodaqlarını dişlədi. – Bütün bədən qan içindəydi....

- Bəs polis...

- Deyəsən, özləri xəbər vermişdilər. Çox tez gəldilər.

- Kaş bu addımı atmayaydın!

- O zaman gözlərimlə uzaqdan sənə "gəminin" batdığını izləyəcəkdim, Yaşar. O əclaf da məqsədinə çatdığını düşünüb nəşələnəcəkdi.

Yaşar qaşlarını düyünləyib Uyğuru dinləyirdi. Əzələləri elə gərilməmişdi ki, elə bil bu qəziqə boğaz damarları partlayacaqdı. Qınayan olmasa, hönkürüb içini boşaldardı. Amma daxilində belə dostu olduğuna görə qərribə bir qürur hissi də baş qaldırmışdı: "Deməli, Uyğur özünü həqiqətən də mənə görə fəda etmək istəyir! Elə belə də bilirdim!"

- İstədiklərinə nail ola bilmədilər, sən eşikdə - azadlıqdasan. Bilirəm ki, lazım gəlsə valideynlərimə, Tərəvətə, hətta Ulduza belə dayaq dura bilərsən.

- Uyğur...

- Sözümlə kəsmə, Yaşar. Sən bu işin altından qalxacaqsan, buna əminəm. Amma mənim əlimdən heç nə gəlməzdi. Olsa-olsa, hər şeyi kənardan seyr edəcək və əzabdan qovrulacaqdım. Mən həkiməm. Bir xalatım və iki-üç dənə alətimlə hər yerdə eyni işi görə bilərəm.

Lap nə qədər "yatsam" da, çıxanda yenə eyni işi görəcəm. Amma sən fərqlisən. Sən bura düşsən, tikdiyin bütün "saraylar" çökər. Bunları eşitdikcə burda sən özün də çökərsən. Çıxanda da hər şeyi gərək təzədən, sıfırdan başlayasan. Onların planlarının ana xətti elə bu deyildimi? Məqsədləri sənin kürəyini yerə gətirmək deyildimi? Amma qoy indi şahid olsunlar ki, sənin arxan yerə gəlməzdir! Sən isə... Heç olmasa, bundan sonra diqqətli ol!

- Uyğur, sən...sən əsl dostsan... – Yaşar onu qucaqladı və artıq o da özünü saxlaya bilməyib hönküdü. Uyğur onu sakitləşdirmək istədi:

- Yaxşı, bədi. Çöldə belə sentimentallıq eləmə. – Sonra mövzunu dəyişdi. - Tərvət necədir? Ayılıbmı?

- Hələ yox. Amma yaxşıdır. Narahat olma, təhlükə geridə qaldı.

- Bilirdim ki, yaxşı olacaq.

- Ona günün görsədəcəm, qardaş! Bunların əvəzini yerdə qoymayacam!

- Qətiyyə, Yaşar! Qaş qayırdığın yerdə vurub göz çıxartma! Məndən ötrü də qətiyyə narahat olma. Nə qədər verirlər-versinlər "yatmağa" hazırım. Yenə deyirəm, qisas söhbətini saxla. Əsəblə qalxan, zərərlə oturur deyiblər. Allah eləməsin, sən də bura düşsən, hamımız batırıq... Növbətçi qapını araladı və Yaşara saatı göstərdi. Yəni, "vaxt bitdi!"

Onlar ayağa qalxıb yenidən qucaqlaşdılar. Qapıdan çıxarkən Uyğur geri çevrildi:

- Səndən bir xahişim də vardı: Atamın dərmanları...

- Özünü eşikdə bil, Uyğur!

...Çöldə Yaşarı Dadaşov və təcridxananın rəisi gözləyirdilər. Onlar göstərdiyi köməyə görə rəisə təşəkkür edib, Kənanın maşınına tərəf getdilər. Kənan Yaşara görə narahat idi:

- Qardaş, sən keç arxada uzan. Bayaقدan ayaq üstəsən.

Yaşar arxada yarıuzanmış halda oturdu. Əslində həkim onu buraxmırdı, amma Yaşar bunun vacib olduğunu bildirib, təkidlə bir saatlıq icazə almışdı...

Dadaşov qabaqda oturub yerini rahatlayandan sonra Yaşar köynəyinin altından çıxardığı səsyazma cihazını ona uzatdı. Amma dərhal da əlini geri çəkdi:

- Bunu sizə indi verməyəcəyəm, Firudin bəy. Sizdən üç gün möhlət istəyirəm.

- Baxın, vaxtımız çox azdır.

- Üç gün! Sonra əsl cinayətkar da üstündə, sizə qaytaracam!

- Yaşar, onsuz da sən bilirsən ki, mən bundan sübut kimi istifadə edə bilmərəm. Əksinə, bilsələr, içəri gizli cihaz keçirdiyim üçün məni cəzalandırırlar. Bu mənə nə edəcəyimi planlaşdırmaqda bir növ yol göstərəcək, vəssalam.

- Əvvəlcə mənə, sonra sizə! Narahat olmayın, üç gün. – Barmaqları ilə üç rəqəmini göstərib, başını oturağa dayadı.

Dadaşov xəbərdarlıq edirmiş kimi dedi:

- Məndən xəbərsiz heç nə etmə. Çox təhlükəli, xoşagəlməz şeylər ola bilər.

- Sənsiz heç nə etməyəcəm. Qərarları bir yerdə verəcəyik!

Daha sonra əlindəki cihaza baxıb, Uyğurla danışmış kimi: "Əziz qardaşım, nəyin bahasına olursa-olsun, hətta yerimizi dəyişmək hesabına olsa belə, qoymaram orda çox qalasan. Sadəcə, bir az döz!" – dedi...

Yaşar palatada təkcə uzanıb, səhər Uyğurla olan görüşü barədə düşünürdü. İndiyə qədər birbirlərinə çox "canım sənə qurban olsun" demişdilər. Amma indi Uyğur bilə-bilə gedib "içəridə" oturmaqla bunu faktiki olaraq əməli ilə də sübuta yetirirdi. İndi növbə Yaşarda idi. O, Uyğuru ordan çəkib çıxarmalıydı. Bunu indiki halda özü üçün bir nömrəli borc-vəzifə hesab edirdi.

Amma...Bilmirdi nə etsin, birinci nədən başlasın? Əsas planı, Elməddini polisə düzgün ifadə verməyə məcbur etmək idi. Amma bunu necə edəcəkdə? Təbii ki, ya zorla, ya da ki, xoşluqla. Başqa çıxış yolu da yox idi. Bəs hansı variantdan istifadə etməli? Bunların hansını bacarar? İstənilən pulu ortaya qoymağa da hazır idi. Təki istədiyi nəticə alınsın. Elməddin istənilən halda cəza çəkəcək. Ancaq xoşluqla heç kim gedib təslim olmaz. Elməddin isə bunu qətiyyənlə

eləməzdi. Cihaza yazdıqları da işinə yaramazdı. Əsas məsələ odur ki, Elməddinin günahını sübut edə biləcək başqa bir dəlil tapsın. Hazırda əldə nə vardısı, hamısı Uyğurun əleyhinə idi...

Səhər açıldandan isə Dadaşovun məsləhətlərini götür-qoy etməyə başlamışdı. İstəmirdi polislə əlaqəli bir şey eləsin. Amma onu da başa düşürdü ki, hara fırlatsa, nəticədə yenə onların köməyinə ehtiyacı olacaq. Bir sözlə, suallarla baş-baş qalmışdı. Artıq bu suallar ona ağırlıq etməyə başlayırdı. Vəziyyətdən çıxmaq üçün digər yollar, vasitələr axtarmaq istəyirdi ki, telefonu zəng çaldı. Ekranı "Axmaq" sözünü görəndə yerindən dik atıldı. Və telefonu açmağı ilə bağıрмаğı bir oldu:

- Şərəfsiz, səni gəbərdəcəm!
- Ay salamməleykum! O dəqiqə əsəbiləşmə də...
- Sənin ləyaqətin, şəxsiyyətin yoxdur, bir qram da yoxdur!
- Yaxşı deyinmə, yekə oğlansan. Bax, burnunu qırdıq, bundan sonra sənə "boksyor" deyəcəm. Ha-ha-ha! Necədi burnun?
- Sənin adamlığın yoxdur heç. Bundan sonra da çətin ki, olsun.
- Pahoo... Deyəsən, hələ ayılmamısan, narkozun çox olub?
- Başqasını bu işə qarışdırmamalıydın!
- Başqası bu işə qarışmayaydı də! Ya da sən tək gəzəydin. Tək qorxursansa, gəl, mənimlə gəl! Şərik deyilik? Ha-ha-ha!
- Səni gəbərdəcəm, əclaf!

- Olar, olar. Haçan ürəyin istəsə. Problem yoxdu. Amma mənəcə, necə deyərlər, "buruna burunla" işi bitirdik. Bəlkə indi dost olaq?!

- Yox, əclaf, heç nə bitməyib! Səni...

Artıq gec idi. Elməddin telefonu bağlamışdı.

Yaşar hirsindən nə edəcəyini bilmirdi. Telefonu yerə çırpmaq istəyirdi ki, qapı açıldı. Tibb bacısı ona günortaya yeməyi gətirmişdi:

- Gözlədim, gələn olmadı. Ona görə də özüm gətirdim.

- Sağ olun, amma mənim heç iştaham yoxdur.

- Yeməlisiniz. Bir azdan sistem vurulacaq sizə. Bu gün yeyin, sabah isə... sabah özünüz bilərsiniz.

- Necə yəni?!

- Necəsi odu ki, sabah çıxırsınız. Deməli, artıq yaxşısiniz...

- Doğrudan? Ay sizi xoşxəbər olarsınız! Bir az da burda qalsaydım, dəli olardım yəqin. – Bunları deyib, əlini qaşığa uzatdı. - Bax, indi sizin xətrinizə yeyərəm...

Yaşar "bir az da burda qalsaydım, dəli olardım" sözlərini təsadüfən demirdi. Çünki burda qaldığı müddətdə heç nə edə bilməyəcəyini yaxşı bilirdi. Ona görə də səhhətinin artıq xəstəxanadan çıxmasına imkan verdiyini eşidəndə həqiqətən də sevindi...

Yeməkdən sonra Tərəvətin yatdığı palataya qalxdı. Xanım arvad oturduğu yerdə fikrə getmişdi. Hiss olunurdu ki, yuxusuzluq onu əldən salıb. Yəqin içəri girən olduğunu da buna görə

hiss eləmədi. Yaşar əlini ehtiyatla onun çiyinə toxundurub:

- Gedin, bir az istirahət eləyin, yorulmusunuz - dedi. - Mən burdayam.

Xanım arvad diksinən kimi oldu:

- Bıy... Bağışla, sən Allah. Amma yuxsuzluqdan deyil, deyəsən, yenə təzyiqim yenib. Doğrudan, bir az uzansam, pis olmaz. Amma sənə əziyyət olar...

- Heç bir əziyyəti-zadı yoxdu. Mən yaxşıyam artıq. Səhər də çıxıram, inşallah.

- Eləmi?! Nə yaxşı?! Dayan görüm, eşitdim Uyğurun yanına...

- Hə, yaxşıdı. Sizə salamı var. İnşallah, lap yaxın günlərdə o da sizin yanınızda olacaq. Narahat olmayın.

- Allah köməyin olsun, bala. Xəstələnib eləməyib ki?

- Yox-yox, lap yaxşıdır...

- Sağ ol, bala. Şükür Yaradanın kəramətinə, min şükür...

Xanım arvadı yola salandan sonra Yaşar pəncərənin qabağında, Təravətin çarpayısının baş tərəfində oturdu. Düzdü, ona sabah çıxacağını demişdilər. Amma hələ də burnunda şiddətli arğı hiss edirdi. Bununla belə, özündən çox Təravət barədə düşünür, onunla bağlı hər anı yaddaşında canlandırmağa çalışırdı. Lakin dəhlizdən gələn ayaq səsləri onu düşüncələrindən ayırdı. Dönüb qapıya tərəf baxdı. Maarif həkim idi. Bu dəfə yanında başqa tibb bacısı vardı. Həkim zəruri prosedurları yerinə yetirəndən sonra başının

işarəsi ilə Yaşarı çölə çağırdı. Yaşar təəccübləndi, bir anda ürəyinə yüz cür fikir gəldi: "Görəsən noolub? Bəlkə..." Onun əhvalının qəfil dəyişməsi həkimin gözündən qaçmadı:

- Gəl, gəl, - dedi. - Qorxma! Otur burda. Ümumiyyətlə, hələlik gəzməyib, otursan yaxşıdır.

- Sağ olun, həkim. Amma mən özümdən çox, Tərəvətdən nigaranam.

- Ondan nigaran olma, yaxşıdır. İynə də vurduq. Yəqin bir azdan aylar. Ayılan kimi tez bizə xəbər ver. İstəsən, o düyməni də basa bilərsən. – Əli ilə çarpayının baş tərəfində, divarda yerləşdirilmiş qırmızı düyməni göstərdi. – İçəri də səndən başqa heç kim girməsin.

- Oldu həkim, oldu.

- Nişanlın qüvvətli qızıdır. Həyatda da belədir?

"Nişanlın" sözünü eşidəndə elə bil ürəyindən hərərət qarışıq bir üşütmə keçdi. Amma tez də özünü toplayıb:

- Hə, hə! Çox iradəli qızıdır, – dedi.

Maarif həkim gülümsəyib getdi. Yaşarın öz palatasında özünü inamlı və hər şeyə qadir şəxsiyyət kimi aparması, burda isə əksinə, utancaq aşiq kimi nə edəcəyini bilməməsini biruzə verməsi ona ləzzət eləmişdi...

İynəni vurduqdan sonra tibb bacısı da palatadan çıxdı. Artıq Yaşar Tərəvətlə tək qalmışdı. Stulu çəkib oturandan sonra Tərəvətin əlini əllərinə aldı: "Bağışla məni, yaşıl mələyim! Sənə layiq olduğun sevgini yaşada bilmədim. Sənə istədiyini kimi sevgili ola bilmədim. Saf, təmiz sevgini mənə xərclədin, mənə qarşılığını verə bilmədim.

Ümumiyyətlə, sənə cəfadan, zülümdən başqa heç nə yaşatmadım. Bu olanlardan sonra sənin üzünə necə çıxacağımı da bilmirəm... Sevdinin adama "səni sevirəm" deyə bilməməyin, onun səsini eşitməkdən belə məhrum olmağın nə demək olduğunu mən yaxşı bilirəm. Bütün bunların alov şamı əridən kimi insan ömrünü əridib yox etdiyini də həmçinin. İki il idi ki, mən də şam kimi əriyirdim. Axırınıcı dəfə səni görəndə mənə elə gəldi ki, artıq həsrət bitdi. Amma... mən özüm bitdim, Təravət! Bilirəm, mənim üzümdən burda - bu gündəsən. Elə ona görə də "bağışla məni" demək istəyirəm, amma deyə bilmirəm! Bacarmıram! Haqqım da yoxdur! Bilirəm ki, günahlarım bağışlanılmayacaq dərəcədə böyükdür"...

Birdən hiss elədi ki, Təravət onun əlini sıxdı. Cəld ayağa qalxdı. Özünü toplayıb həkimin göstərdiyi düyməni basmaq istədi. Amma Təravətin nə isə demək istədiyini görüb dayandı. Qızın dodaqları titrəyirdi. Yaşar əyilib onun nə demək istədiyini soruşdu. Təravət "Yaşar! Yaşar!" deyirdi. Birdən o, Təravətin həm də ağladığını gördü və dərhal da həmin düyməni basdı...

Maarif həkim içəri keçib aparatlara diqqət yetirdi. Sonra əli ilə Təravətin nəbzini tutub Yaşara işarə ilə:

- Gözün aydın, - dedi. - Hər şey qaydasındadır, nişanlın beş-on dəqiqəyə tam özünə gələr.

Tibb bacısı əlindəki salfetka ilə Təravətin göz yaşlarını silirdi. Maarif həkim salfetkanı onun əlindən alıb Yaşara uzatdı:

- Sən davam elə. Amma onu çox yorma. Çalış ki, olub-keçənləri yadına salmasın. Yaxşı şeylərdən danış, məsələn, evlənəcəyiniz gündən, gələcək uşaqlarınızdan... Oldu? Əlavə bir şey də lazım olsa, düymə burdadı...

Yaşar sanki donub qalmışdı. Həkimin "evlənəcəyiniz gündən, gələcək uşaqlarınızdan" kəlmələri qulaqlarından getmirdi. Bu sözlərdən həm də utanmışdı elə bil... Özünü toplayıb həkimin verdiyi salfetkanı dörd бүkdü və ehtiyatla Təravətin gözünün altını silməyə başladı...

Bir neçə dəqiqədən sonra həkimin dediyi kimi, Təravət gözlərini tam açdı:

- Yaşar?!

- Təravət!

- Mən...

- Danışma, sənə danışmaq olmaz. Gərək bir müddət özünü qoruyasan. Sənə yorulmaq olmaz!

- Yorulmaram, dayan...sənə sözüm var, birdən... sonra... deyə... bilmərəm.

- Yaxşı, ürəyin nə istəyir, de. Bəlkə könlündən bir şey keçir? Çəkinmə! De, bu saat tapım gətirim!

- Sənin günahın yoxdu, Yaşar... hər şeyi gördüm... səni vurduqlarını da gördüm.. Mən... mən... onda huşumu tam itirməmişdim...

- Sus, qurban olum. İndi bunların yeri deyil. Yaxşısı budu de görüm, özün necəsən?

- Yaşar!

- Can, Yaşar!

- Onlar səndən nə istəyirlər?!

- Həyatım, dedim axı, indi bu barədə danışmağın yeri və vaxtı deyil.

- Sənə bir şey olsa... Mən... mən yaşaya bilmərəm, Yaşar... – bu sözlərdən sonra Təravətin gözləri sözünə baxmadı. Onun ağlaması Yaşarı da kövrəltdi. Özünə toxtaxlıq verib sevgilisini sakitləşdirməyə çalışsa da, səsində açıq-aydın titrəyiş hiss olunurdu.

- Canım, ürəyim! – deyib, onun əllərini öpməyə başladı. – Qorxma həyatım, bizə heç nə olmayacaq. Görürsən ki, burda - sənin yanındayam.

Təravət güclə də olsa, əlini qaldırıb onun göz yaşlarını silmək istədi. Amma Yaşar qıymadı. Onun əlini tutub öpdü, sonra da sinəsinin üstə qoyub razılıqla gülümsədi. Təravət yan-yörəyə boylandı:

- Bəs anam hanı, səhər elə bil burdaydı axı?!

- Sən çoxdan ayılmışsan ki?!

- Səhər bir anlığa ayılmışdım deyəsən, anam pəncərənin qabağındaydı.

- Hmm... Bütün gecəni oyaq qalmışdılar. Mən xahiş elədim ki, gedib bir az dincəlsinlər.

- Deməli, atam da burdadı... Sənin dediklərini eşidirdim....

Yaşar əvvəlcə Təravətin nə dediyini anlamadı. Amma birdən yadına nə düşdüsə, utanaraq başını aşağı saldı. Ona yalnız indi çatdı ki, bayaqdan ürəyində danışmış. Amma özünü o yerə qoymadı :

- Yaxşı, sən uzan, mən gedib Xanım anaya xəbər verim. Neçə gündü sənin ayılmağın gözləyirlər.

- Yaşar!
- Eşidirəm.
- Bayaq dediklərin nəyə görə idi?
- Hansılar, gülüm?
- Niyə "məni bağışla" deyirdin? İtirdiyimiz o iki ilə görə, yoxsa... Yoxsa, bu hadisəyə görə?
- Elə hər ikisinə görə.
- Birincini yox, amma ikincini bağışladım...

Təravətin burda da, bu vəziyyətdə də şıltaqlığından qalmaması Yaşara xoş gəldi. Bir də sevinirdi ki, Təravət aylar-ayılmaz sorğu-suala başlamadı. Özünü toxtaq tutmağı bacardı. Bir anlığa sevgilisi ilə fəxr elədi və qəfildən əyilib onun yanağından öpdü. Amma dərhal da peşman olubmuş kimi geri çəkildi, elə bildi ki, yersiz hərəkət elədi, Təravətin xətrinə dəydi. Ona görə də günahkar-günahkar sevgilisinə baxdı: "Bağışla, özümü saxlaya bilmədim".

Təravət isə... İncimək nədi, əksinə, deyəsən, Yaşarın cəsarətə gəlməsi onun ürəyindən olmuşdu. Gözlərini yumsa da çöhrəsində elə bir məmnunluq vardı ki, sanardın bütün dünyanı ona bağışlayıblar. Elə xoşbəxt idi ki...

Yaşar onu o aləmdən ayırmağın günah olduğunu düşünüb, Xanım arvada xəbərə getdi...

Təxminən bir saat keçmiş bu xəbəri eşidən bütün qohumlar, tanışlar da ora yığılmışdılar. Xanım arvadla Xəlil kişinin sevincini bölüşürdülər. Onların arasında Yaşarı uzaqdan tərs-tərs süzənlər də vardı, yaxınlaşıb onunla görüşənlər, şəfa diləyənlər də...

Maarif həkim xəstəni bir daha yoxlayıb palatadan çıxdı. Qohumlar, tanışlar Təravətin özü ilə də hal-əhval tutmaq üçün içəri doluşdular. Çəkdikləri əziyyətə görə onların hamısına təşəkkürünü bildirən Təravət birdən elə bil nəyisə xatırlayıb, ətrafına təzədən göz gəzdirdi:

- Hamı burdadı, Uyğurdan başqa. O hardadı bəs? Hamı bir-birinə baxdı. Ortalığa bir anlıq sükut çökdü. Təravət heç nə başa düşmədi:

- Niyə susdunuz? Çətin sual verdim?

Yaşar özünü qabağa verdi:

- Yox, niyə ki?! Neçə gündü başının üstündəydi. Dünən də sağollaşmaq istəyirdi, amma sən hələ ayılmamışdın. Axşam təcili İsveçrəyə uçdu. Orda bizim səfirin qohumunun əməliyyat olunmasında iştirak edəcək. Bir az əvvəl zəng eləmişdi. Dedi ki, Allah qoysa uzağı üç günə burda olacaq.

- Nə yaxşı! Burda nə var ki, bayaqdan demək istəmərdiniz?!

- Elə bildilər hirsələnəcəksən ki, nəyə görə səni bu vəziyyətdə qoyub...

- Yox, niyə hirsələnirəm ki?! Əksinə sevinirəm ki, qardaşım kiməsə şəfa verir. Özü də harda-harda, İsveçrədə!

Palatadakı qohumların üstündən elə bil dağ götürüldü. Hamısı rahat nəfəs aldı və razılıqla Yaşara baxdı.

Təbii ki, Yaşar Təravətə həqiqəti deyə bilməzdi. Həkim qətiyyətlə tapşırırmışdı ki, onu həyəcanlandırmaq olmaz. Əməliyyat ürək nayihəsinin ətrafında aparıldığı üçün hər şey birbaşa ürəyə təsir edə bilərdi.

Amma nədən məhz "üç gün" dediyini özü də başa düşmədi: "Birdən üç günə Uyğuru ordan qurtara bilmədik, onda Təravətə nə cavab verəcəm?!"

İçəridəkilər çölə çıxanda Yaşar onlardan xahiş elədi:

- Uyğur barədə hələlik heç nə bilməsin. Ona qətiyyənlə həyəcanlanmaq olmaz...

Gələnləri yola salandan sonra isə Xanım arvad Yaşarı bir kənara çəkdi:

- O nə "üç gün" idi a bala, dedin?

- Ana, narahat olma. Uyğur üç günün içində burda olacaq.

- Çox şükür, bala. Ürəyim rahatladı nə qədər. Allah sənə də şad xəbərlər qismət eləsin həmişə..

...Yaşar öz palatasında uzanıb fikirləşirdi: "Çox böyük bir məsuliyyətin altına girdim. İndi nəyin bahasına olursa-olsun, Uyğuru üç gün ərzində ordan çıxarmalıyam. Amma... necə?! Özün mənə kömək ol, ya Rəbbim!"

Sonra özü-özünə sanki ürək-dirək verdi: "Darıxma, hər şey yaxşı olar, inşallah! Hələ qabaqda bütöv üç gün var!"

Elməddinin söz verdiyi üç gün isə artıq bitmək üzrə idi. Nə olur-olsun, sabah pulu çatdırmalıydı. Əks-təqdirdə malı-pulu ilə bərabər, iş gördüyü adamların yanında birdəfəlik etibarını da

itirəcəkdi. Əlində isə nağd pul yox idi. Ona görə də potensial "bank" olaraq Yaşarı görürdü. Onun fikrincə, Yaşar, necə deyərlər, başı daşa dəydiyi üçün bu dəfə tərslik etməyib tələb olunan məbləği fikirləşmədən verəcəkdi. Üstəlik onu da fikirləşirdi ki, Yaşarın imkanlarının müqabilində "on iki min" heç nədir. Həm buna, həm də "ilk müqaviləni pozduğuna" görə imkan düşən kimi Yaşarı "cəzalandırıb" "summanı" iyirmi min manata qaldırmaq olar. Bir də, ilk həmləsi uğurla nəticələnmişdi axı! Bu isə onun aləmində o demək idi ki, Yaşar onun idarəçiliyinə tabe olmalıdır.

Xəyallarında artıq Yaşarın bütün mülkünə sahib idi. Ona elə gəlirdi ki, bu qədər pulun içərisində istədiyi kimi yaşaya, insanlara istədiyi kimi hökm edə bilər:

- Ə, Ziyankar! Saat doqquz oldu, amma bu gədədən bir xəbər çıxmadı. Bəlkə zəng vurum, necə fikirdi?

- Əla! – Ziyankar əlindəki telefonu ona uzatdı...

Kənan içəri girəndə Yaşar yatmışdı. Özü də, üstüaçıq. Əlləri dolu olduğu üçün qapını ayağı ilə astaca itələyib örtdü. Gətirdiklərinin bəzilərini stolun üstünə, bəzilərini isə dolabın siyirtmələrinə qoydu. Yaxınlaşıb adyalı qaynının üstünə saldı. Elə bu vaxt Yaşarın telefonunun işığının yandığını gördü. Yaşar Təravətin yanında olarkən onu

səssiz rejimə keçirmiş, sonra da açmağı unutmuşdu. Kənan Yaşarın şirin-şirin yatdığıını görüb onu oyatmaq istəmadi. Telefonu əlinə götürəndə ekranda "Axmaq" sözünü görüb, hirsle başını buladı: "Nə həyasız, utanmaz adamdı ə, bu?! Görəsən, indi nə istəyəcək?" Əvvəlcə telefonu açmaq istəsə də, sonradan "birdən Yaşarın acığına gələr" deyib, fikrindən daşındı. Telefon bir az da titrəyib dayandı. Amma heç iki dəqiqə keçməmiş yenə titrəməyə başladı. Bu dəfə də "Axmaq" idi. İndi SMS göndərmişdi. Kənan özündən asılı olmayaraq, onu oxumağa başladı: "Bir dəfə telefonu götürmədin, başına bir belə oyun gəldi. Eybi yox, indi də götürmə, noolar, amma dənizə atdığıın malların pulunu ver. Bir saat vaxtın var." Kənan qaşlarını düyünlədi. Bu vaxt yadına Yaşarın ona verdiyi tapşırıq düşdü: "Kazıma denən, bunları yığsın maşına, aparıb tullasın dənizə". Kənan isə hər ehtimala qarşı həmin malları şəhər kənarındaki anbarlarına yığdırmışdı. İndi o cür tədbirli iş gördüyü üçün öz-özünə qürrələndi sankii: "Deməli, ayının min oyunu bu bir armudun başındadır. Noolar, sənin mallarını qaytararıq özünə, təkii sən də bütün bu hoqqalarına son qoy". Tez yarı sevincək, yarı da əsəbi halda ona cavab yazmağa başladı: "Bir saatdan sonra səni şəhər kənarındaki "Ovoşnoy" bazada gözləyirəm". Sonra da səbirsizliklə telefona baxaraq cavab gözləməyə başladı. "Axmaq" da cavabı çox gözlətmədi: "Bax belə. Axır ki, yola gəldin. Düz deyirmişlər ki, üzüyola adamsan. Gözləyəcəm, amma gələndə artıq-əskik

hərəkətlərə yol vermə. Yoxsa yenə peşman olarsan. Yəqin başa düşürsən də, nə demək istəyirəm?!” Kənan sevindi. Üzünü şirin yuxuda olan Yaşara tutub: “Sən yat qardaş, ayılında görəcəksən ki, hər şey bitib. İndi mən bilirəm neyləyəcəm!”- dedi və palatadan çıxdı...

- Ə, Ziyankar! Bu gədə neyləmək istəyir belə? Bizi ora niyə çağırdı?

- Nə bilim, vallah?! Zəng elədin, götürmədi. Amma SMS-inə cavab yazdı. Yanında polis-molis olmasın?!

- Gic-gic danışma ə! Polis olsaydı elə açardı ki, onlar da qulaq assınlar də. Başından yekə hoppanmaq istəyir bu. Yüz faiz! Bizə tələ-zad hazırlamaq istəyir yəqin. Amma biz bu tələyə düşməməliyik. Sən onlardan qabaq ora bir-iki uşaq göndər ki, hər şeyi yoxlasınlar. Qoy hər ehtimala qarşı sənin maşınınla getsinlər. Polis-molis gəlsə, əvvəlcədən xəbərimiz olsun...

- Oldu! Bu dəqiqə göndərirəm İsmayılıgılı.

Elməddin əllərini arxasına qoyub otaqda gəzişə-gəzişə öz-özünə danışmağa başladı: “Ya bu biznən əylənmək istəyir, ya da qurd ürəyi yeyib. Ola bilər ki, polislə gəlsin? Nə isə... uşaqlar ordadı. Polis gəlsə, xəbərimiz olacaq”.

Hər şeydən görünürdü ki, Elməddinin onunla görüşə kimin gələcəyindən xəbəri yoxdur. Görəsən, Yaşarın yerinə Kənanın gəldiyini görəndə neyləyəcəkdi?!

Kənan maşına oturduqdan sonra sürətlə xəstəxənadən uzaqlaşdı. İndi beynində birçə fikir vardı: bu situasiyadan necə çıxmalı: "Yaşar mənim təkçə qaynım deyil, həm də dostum, sirdaşımdır. Şirkətin bütün işlərini birlikdə aparırıq. Nə edirsə, mənim də xəbərim olur... Malları tullayacam üstlərinə, canları çıxsın, götürüb rədd olsunlar və Yaşarı sakit buraxsınlar. Bu zibil mallardan ötrü başımıza daha nə iş qaldı gəlməsin?! İndi yəqin elə fikirləşir ki, onun mallarını həqiqətən də tullamışıq. Bəlkə bütün bu hoqqaları da ona görə törədib? Amma baxıb görsə ki, hər şey yerli-yerindədir, onda ürəyi yerinə gələr yəqin. Bununla da hər şey bitər, qara buludlar da başımızdan yox olar".

Kənan anbara çatdıqdan sonra malları necə verəcəyi və Elməddindən qurtulduqları xəbərini Yaşara necə çatdıracağı barədə düşünməyə başladı.

Yaşar oyananda otaqda heç kim yox idi. Saat ona iyirmi dəqiqə qalırdı. "Deyəsən, çox yatmışam" düşünüb, ayağa qalxdı. Ətrafına göz gəzdirəndə stolun üstündə onun tapşırığı ilə Kənanın aldığı şeyləri gördü: "Yaxşı, bəs özü hanı? Görəsən, hara əkilib yenə?!" Başını yelləyib, güldü. Fikirləşdi ki, Kənan yəqin uşaqlara baş çəkmək üçün evə gedib. Çünki son söhbətlərində də imkan düşən kimi evə baş

çəkəcəyini demişdi. Əl-üzünü yuduqdan sonra çantaları eşib, nə isə axtarmağa başladı. Sellofana bükülmüş tək ağ qızılgülü götürüb diqqətlə baxdı. Sonra geyinib, əynini səliqəyə saldı. Otaqdan çıxıb Təravətənin yanına, yuxarı mərtəbəyə qalxdı. Dəhlizə çatanda gülü arxasında gizlətmək istədi ki, görənlər olmasın. Amma ətrafda heç kim olmadığından buna ehtiyac qalmadı. Yaşar asta-asta pəncərəyə yaxınlaşdı. İçəri boylananda... gördüklərinə inanmadı: birinci dəfə eşqini elan edəndə Təravətə bağışladığı, üstündə ürək təsviri olan saç sancağı onun əlindəydi. Təravət sancağa baxa-baxa öz-özünə nəsə danışdı. Kim bilir, bəlkə də özüllə yox, elə Yaşarla danışdı? "Deməli o, xatirələrimizi silməyib. Sevgimizi unutmayıb. Onu həmişə yaşadıb". Yaşar məmnun görkəm alıb, astadan öskürdü və içəri girdi. Təravət tez əlindəkini yastığın altında gizlətdi.

- Axşamın xeyir!

- Salam, nə qəşəng güldü bu?!

- Sənin qədər qəşəng olmasa da, gərək bağışlayasan. Bunu bura qoyuram ki, baxıb sənin gözəlliyindən nümunə götürsün...Yaxşı, zarafat bir kənara. De görüm, necəsən? Ağrımırısan ki?

- Yox, yaxşıyam. Amma hündürdən danışanda, bir də tərپənəndə elə bil sinəm sancır.

- Sən də nə tərپən, nə də ucadan danış. Məcbur ələmlər ki?!

- Baş üstə! Amma... elə bilmə ki, səninlə barışmışam... Belə danışmağıma baxma.

- Yüz faiz?

- Beş yüz faiz!

- Yaxşı, bəs onda yastığın altındakı nədir?

- Hansı yastığın? – Təravət qızaran kimi oldu. Əmin idi ki, Yaşar onu görməyib, demə, yanılibmiş.

- Başının altındakı yastığın. Orda elə bil ürək döyünür. Aşağıdan da onun guppultusuna gəlmişəm.

- Məni izləyiirsən? – Təravət özünü guya incimış kimi göstərib, sözü dəyişmək istədi.

- Dedim axı guppultusu qulağımı deşirdi, onun səsinə gəlmişəm.

- Hə, noolsun ki?! Onu mənə əvvəlki Yaşar verib, sən yox!

- İstəyiirsən, indi mən də öz ürəyimi çıxarıb verim?!

- Pah?!

Onlar xoşbəxtcəsinə gülüşdülər. Münasib vaxtda və yerdə olmasa da, yenidən birlikdə olmalarına sevinirdilər... bu, onları xoşbəxt edirdi.

Birdən Namiq içəri girdi. Əlində üstünə qırmızı rəngli, ürək şəkilli yastıq tikilmiş yumşaq ayı oyuncağı vardı. Yaşarın burda olduğunu görəndə əhvalı pozulsa da, bibisi qızının yanında özünü o yerə qoymadı:

- Salam Təravət, necəsən? Ayıldığını eşidən kimi gəldim.

- Sağ ol, yaxşı eləmişən, - desə də, Təravətin səsinə bir ironiya vardı. Və əlini atıb Yaşarın

əlindən tutdu. O bunu Namiqə nəyisə sübut edirmiş kimi qəsdən elədi.

- Sənə görə yaman qorxdum.

- Niyə? Bir həftə əvvəl özün məni öldürəcəyini deyirdin ki?! Qorxdun ki, özüm ölərəm? – Artıq bayaqkı ironiyadan əsər-əlamət qalmadı və Təravət əməlli-başlı hirsləndi.

Yaşar təəccüblə onlara qulaq asır və sakit olmağa çalışırdı. Təravətin qəfil əsəbiləşməsi onu çaşdırmışdı. Artıq Yaşar başa düşürdü ki, Namiq Təravətə nəyə görə, nə vaxtsa, hansı formadasa əzab verib, onun xətrinə dəyib. Amma nəyə görə? Bunun bircə səbəbi ola bilərdi: Təravətdən onu qane edən cavab almayıb, məhəbbətində uğursuzluğa düçar olub. Əslində Yaşar haqlıydı. Amma ən qəribəsi və maraqlısı o idi ki, Namiq bunun günahını təkcə Təravətdə yox, həm də Yaşarda görürdü. Yəni elə fikirləşirdi ki, Yaşar arada olmasaydı, bibisi qızı ona “yox” deməzdi. Namiq indiyədək Təravətin xətrinə həqiqətən də çox dəymişdi. Xüsusən də yersiz atmacaları ilə. Təravət də heç vaxt, necə deyərlər, borclu qalmamış, onun cavabını artıqlaması ilə vermişdi. Amma bütün bunlar öz aralarında olmuşdu. Ona görə də Namiq indi qulaqlarına inana bilmirdi. Heç vaxt ağılına gəlməzdi ki, Təravət belə xəstə halı ilə, özü də Yaşarın yanında onunla belə davranar. Bununla belə, özünü yenə təmkinli apardı:

- O bir həftə qabaq idi, Təravət.

- Yaxşı, bəs ondan bir həftə, bir ay qabaqkı?!

- Başqasının yanında ayıb...

- Xeyr, Namiq! – Onun sözünü yarımçıq kəsdi. – Birincisi, ayıb-mayıb deyil. İkincisi də, Yaşar başqası deyil. Dəfələrlə demişəm, bir daha təkrarlayıram: səni bir dayı oğlu kimi çox istəyir və hörmət edirəm. Elə eləmə ki, aramızdakı o xətir-hörmət də itsin.

- Sənə indiki halda bu haqda düşünmək, əsəbiləşmək olmaz, Təravət.

- İndi, ya sonra - fərqi yoxdur. Dediklərimi yaddan çıxarma, yerini bil və məni də rahat burax!

- Yaxşı. – O, sakitcə razılaşdı və nədənsə əvvəlcə Yaşarın, sonra isə Təravətin üzünə baxdı. Hiss olunurdu ki, əsəbini güclə cilovlayıb. – Onda yastığın yüngül olsun.

- Sağ ol ki, əziyyət çəkib gəldin. Hədiyyəyə görə də təşəkkür edirəm.

Namiq sakitcə qapıya tərəf getdi. Arada bir anlığa dayanıb, geri döndü, nə isə demək istədi, amma ... heç nə demədən çıxdı. Qəribəydi, Təravət onu heç vaxt bu qədər sakit və soyuqqanlı görməmişdi...

- Niyə o cür danışdın onunla, biçarəyə lap yazığım gəldi, az qaldı yeyəsən onu?!

- Yaxşı, nə deyirəm ki?! Hələ uzaqlaşmayıb, çağır gəlsin, onunla evlənməyə razılıq verim. O, xoşbəxt olsun, sən də ürəyin rahatlansın.

- Məni düz başa düşmədin. Demək istəyirəm ki, sənə belə əsəbiləşmək olmaz, bir də, yazıq üç gündü ki, burda ac - susuz "perejivat" eləyirdi səninçün.

- Noolsun ki?! Bezdirib məni. Deyirəm istəmirəm, əl çək, elə bil dəliyə dönür. Başlayır özündən çıxmağa ki, "özümü də öldürəcəm, səni də". Burda belə quzu kimi sakit durmağına baxma.

- Uyğurun bundan xəbəri var? O, nə deyir?

- O bu işlərə qarışmır. Belə işlərdə mənə sərbəstlik verib. Üç - dörd ay bundan qabaq kəndə gələndə məsələni eşitmişdi. Birinci dəfə idi ki, mənimlə açıq danışırdı. "Ürəyin necə istəyir, elə də elə, təki xoşbəxt ol", - dedi. Amma bu...Qonşu kənddən mənə iki dəfə elçi gəlmişdi. Bu "Remboluq" eləyib onlarla da savaşırdı. Nə isə... Əsası onun istəməyi yox, mənim istəməməyimdir.

- Deməli, sənə elçilər...

- Hə, elçilər. Bəzi adamlar isə burda elə bil fil qulağında yatıblar. Qorxularından bilmirlər neyləsinlər. Uyğurdan çəkinirlər. Guya Uyğur əjdaha – zaddı, yeyəcək onları...

- Bəsdi, Tərəvət! Hər şeyi öz bildiyin kimi yozmağa başlama.

- Düz deyirsən, bəsdi, başım ağrıdı...

Söhbətin bu yerində Xəlil kişi ilə Xanım arvad içəri girdilər. Yaşar onları görəndə kimi ayağa durdu:

- Gəlmişdim Tərəvətrin kefini soruşam.

- Sağ ol, bala. Allah razı olsun, - Xəlil kişi razılıq elədi. - Biz də təzə çıxmışdıq. Dedik, bir çay içək. Yaşar birdən elə bil nəyisə xatırlayıb, əlini cibinə atdı. Kağıza bükülmüş bir şey çıxarıb Xəlil kişiye uzatdı:

- Dərmanlarınızdı, Uyğur tapşırırmışdı ki, sizə çatdırım.

- Yaşar, oğlum...

Xəlil kişi razılıq eləmək istəyirdi. Amma Yaşar onun nə demək istədiyini başa düşüb, sözünü tamamlamağa imkan vermədi:

- Mən qaçdım, gecəniz xeyirə qalsın...

Onlardan ayrıldıktan sonra Yaşar sevincindən uçmaq istəyirdi. Əvvəla, Təravətlə bağlı təhlükə tam sovuşmuşdu, sürətlə sağalırdı. İkincisi, aralarındakı sevgi münasibətləri əməlli-başlı bərpa olunmaqdaydı. Üçüncüsü, Uyğurun Təravətə sərbəstlik verməsi o demək idi ki, məsələ açılanda o da etiraz etməyəcək və Yaşarı qınamayacaqdı.

Kənan görüş yerinə çatmışdı. Maşından düşüb qapının qılını açdı. İçəri keçib böyük dəmir qapıların üstündəki işığı yandırdı. Malları yığırdığı küncə doğru üç-dörd addım atmışdı ki, qapıdan içəri kölgə düşdü. "Yəqin gəldilər" deyə düşünüb, geri qanrıldı. Və dərhal da qarşısında üç nəfərin dayandığını gördü. O, Elməddini tanıyırdı, onu heç görməmişdi də. Amma qırımından ortada və bir az öndə olanın Elməddin olduğunu başa düşdü. Bununla belə, hər ehtimala qarşı soruşdu:

- Nəsə lazımdır?

- Sən kimsən ə? – Elməddin güman etdiyi şəxs suala sualla cavab verdi.

- Mən Kənanam, bu anbarın sahibi, Yaşarın da yeznəsi. Yəqin sən də Elməddinsən?!

- Kim? – onlar təəccüblə bir - birlərinə baxdılar.

- A kişi, bizimlə məzələnmə. Yaşar hanı?

- Sən doğrudan Elməddinsən? – Kənan çox sakit, soyuqqanlı və etika çərçivəsində davranmağa çalışırdı. Amma qarşısındakının necə qaba tip olduğunu bildikdən sonra canına bir qorxu hissi doldu.

- Səndən söz soruşduq, Yaşar hanı?

- Sizə Yaşar lazımdı, yoxsa mallar? – Kənan artıq qarşısındakının Elməddin olmadığına əmin olmuşdu: "Amma bunlar da onun tayıdılar. Sir-sifətlərindən oğraşlıq yağır. Görəsən indi neyləyəcəklər?"

Bayaqdan özünü "lotu" kimi aparan "dəstəbaşı" qaşlarını düyünləyib bütün zəhmینی sifətinə yığıbmış kimi daha ciddi görkəm aldı və kiməsə zəng vurdu:

- Alo?! Yaşar yoxdu, yeznəsi gəlib. Neyniyək?

- Yaşar niyə gəlməyib ki?

- Yeznəsi deyir ki, Yaşarın əvəzinə haqq - hesabı o çəkəcək!

- Ha-ha-ha! Ə, bu Yaşarın bu qədər qorxaq olduğunu bilmirdim e. Yaxşı, gözləyin gəlirəm...

Telefonu bağladıqdan sonra Elməddin elə bil şübhəyə düşdü: "Yaxşı, bu niyə özü gəlməyib, başqasını göndərib?! Bəlkə pulu göndərib, ona görə? Demişdim də, nə desəm, onu da edəcək. Görünür, gözünün odunu pis almamışam!" Özündən razı halda kürəyini maşının oturacağına

dayayıb gülümsədi. Pulu alacağına tam əmin olub, Muzdura zəng vurdu:

- Sənə demişdim axı, üç günə hər şeyi həll edəcəm. Kişi kimi sözümlün üstündə dururam. İndi yoldayam, banka pulu çəkməyə gedirəm, ha-ha-ha! Sən mallardan muğayət ol. Siftədi də, elə elə ki, düz-əməlli mal olsun. Əsas birinci partiyadı. Sonra problemimiz olmayacaq. İsmayıl artıq müştəriləri tapıb. Hamısı dörd gözlə mal gözləyir. Qardaşlara sağ ol de ki, bizə inanıb on minə qarşılıq qırx minlik mal verirlər. Qoy narahat olmasınlar, etimadlarını doğruldacağıq. Sağ ol!..

Kefi düzəlmişdi. Birdən Seyfəddini xatırladı: "Belə-belə işlər qardaşım! Sən gələnə qədər mən öz pulumu yığdım. Artıq sənin puluna, malına ehtiyacım yoxdur. Hətta gələndə məni varlı-hallı görüb məəttəl qalacaqsan. Bir sözlə, özünü sürprizlərə hazırla, ha-ha-ha!"

...Anbarın yanına çatmışdılar. Elməddin ətrafa göz gəzdirib maşından düşdü. "Bura nə gözəl yermiş ə, belə?! Əsl mənim malımdı ki: kənar, gizli və böyük. Heç kimin ağına gəlməz bura. Otur, nə edirsən elə özünçün". İrəli keçib qapının ağzında durdu. Əllərini arxasına qoyub içəri baxdı, sonra yavaş-yavaş anbarın ortasında dayanmış Kənana yaxınlaşdı.

Kənan birinci dəfə idi ki, bu cür işin içinə girirdi. Elə fikirləşirdi ki, sakitcə gələcək, Elməddinlə danışib mallarını qaytaracaq, sonra da geri qayıdacaq. Amma artıq məsələnin o qədər də sadə olmadığını başa düşmüşdü. Elə bu səbəbdən

də canına əməlli-başlı qorxu hissi dolmuşdu. Saflığı, ürəyinin təmizliyi və genişliyi onu bu dəfə də "zibilə" salmışdı.

Elməddin yaxınlaşanda bir-iki addım atıb, əlini ona tərəf uzatdı:

- Axşamın xeyir.

- Özü niyə gəlmədi? – Elməddin Kənanın əlinə baxmadan, salamını ağızucu belə almadan fırlanıb onun arxasına keçdi. – Qorxusundan nə vaxta qədər qaçıb, onu-bunu irəli verəcək?!

Kənan əlinin havada qaldığını görüb pərt oldu və daha çox qorxmağa başladı. Elməddin bunu dərhal sezdi və qarşısındakının acizliyi ona ləzzət elədi. İndi o, onunla istədiyi kimi - vəhşi canavarın cılız dovşanla oynadığı kimi oynaya, məzələnə bilərdi.

- Gələ bilmədi... Daha doğrusu, onun mənim gəldiyimdən xəbəri yoxdu. Mən... mən...

- Arı kimi vızıldama. Mən onu çağırırdım. Təzə variantdı bu da?! "Xəbəri yoxdu", "gələ bilmədi" nə bilim, nə? Pullar hanı?!

- Mən...mən.. gəldim, sizin mallarınızı özünüzə qaytarım...

- Nəə?! – Elməddin elə bil, cin atına mindi. Əlini qaldırıb havada yellədi. – Ə, bu nə danışır? Ə, sənin başına hava gəlib? Məzələnirsən ə, mənimlə?

- Yox... Allah eləməsin... sizin mallarınız...

- Nə gəvəzələyirsən, ə? Nə mal?

- Biz malları atmamışdıq. Əslində Yaşar elə bilir ki, mən onları atmışam, amma atmamışam, hamısı burdadır. – Əlini anbarın küncündəki

mallara tərəf uzatdı. Lakin Elməddin onlara heç gözünün ucu ilə də baxmadı. Kənan lap, necə deyərlər, sarısını uddu. Amma yenə özünü ələ almağa çalışdı:

- Bilirəm, sizə bunlar lazımdı. Gəldim qaytarım ki, başqasına satıb pulunuzu alasınız. İstəsəniz, maşınla özüm də göndərərəm.

- Ə, sarsaq - sarsaq danışib, nə vaxtımı alırsan? Mən pulları soruşuram, sənsə burda mənə zayılzayıllı nağıl danışırısan?!

- Dedim axı, pul yoxdu, öz mallarınızı qaytaracam.

- Mən də sənə başqa şey qaytaracam indi...

Zəng səsi onun sözünü yarımçıq qoydu. Kənan gözücu telefonunun ekranına baxdı. Yaşar zəng vururdu. Tərəddüd içində bir neçə saniyə dayandıqdan sonra "otboy" düyməsini basdı. Amma telefon yenidən çağırmağa başladı. Elməddin Kənanın özünü aparmasından zəng edənin Yaşar olduğunu bilib, telefonu onun əlindən aldı və açdı. Açıq kimi də qışqırmağa başladı:

- Səni bu qədər qorxaq bilməzdim ə. Amma sən təkə qorxaq yox, həm də tülkü kimi bicsənmiş.

- Kənan?! – Yaşar duruxub qaldı. Amma birdən Elməddinin səsinə tanıyıb dəli kimi oldu. Elə bil Elməddin onun nə hala düşdüyünü görürdü:

- Nooldu?! Dilini uddun?!

Yaşar nə baş verdiyini anlamasa da, özünü ələ almağa çalışdı:

- Kənan hanı? Onun telefonu səndə neynir?!

Elməddin kinayə ilə:

- Bay! Bilmirdin? Kənan mənim ən yaxın dostumdu də! Əsgərlikdə bir yerdə olmuşuq! – deyib, səsinin tonunu dəyişdi. – Özünü artistliyə qoyma ə! Mən səni çağırmışdım. Sən isə özünü “Vandamlığa” qoyan bu yeznəni göndərib-sən. Özün gələ bilmirdin? Mənimlə oyun oynayırısan?

- Nə çağırmaq? Nə gəlmək? Nə danışırsan? Kənan hardadı? – Yaşar artıq işlərin pis olduğunu anladı.

- Bura bax, sevimli yeznən indi əlimdədi. Sənə pulları gətirmək üçün bir saat vaxt verirəm. Gətirməsən, yeznənin burnu ilə bərabər qabırğalarını da sındıracam. Sonra da başlayacağıq “qabırğa oyununa”. Başa düşdün?!

- Özünü əməlli - başlı alçaqlığa qoymusan! Burax onu!

- Bir saat! Amma axmaqlıq eləmə haa! Polis-molis! Başa düşdün də?! – deyib, telefonu anbarın küncünə tulladı.

Kənan çıxılmaz vəziyyətə düşmüşdü. Atdığı addıma görə peşman olsa da, artıq gec idi. Yaşarın bütün planlarını alt - üst elədiyini də bilirdi. Amma onu ən çox sıxan əlindən heç nə gəlməməsi idi. O tək, onlar isə çox idilər: Elməddinin sürücüsü ilə birlikdə yeddi nəfər. Çarəsi Yaşarı gözləmək idi...

Yaşar maşınına oturub, ofisə yollandı. Özünü qəfəsə salınmış aslan kimi hiss edirdi. Əsəbi

halda əllərini sükana çırpa-çırpa gah yeznəsinin qarəsınca deyir, gah da öz-özünü danlayırdı: "Axx, Kənan, Kənan! Sənin nə işinə qalıb axı?! Qoy oturduğumuz yerdə oturaq də. Bu əclafın hər şeydən sui - istifadə edəcəyini bilmirdin?! Yaxşı, bəs Kənan onun nömrəsini hardan bilib? – Tez əlini telefonuna atıb elə gedə-gedə onun yaddaşını incələməyə başladı. Gələn və gedən mesajlardan hər şey ona aydın oldu.- Vay dədə! Kənan, sən neyləmişən? Aman Allahım, mən indi nə edim? İt aparın olsun, bəlkə istədiyini aparıb atım ağzına, Kənanı buraxsın?! Qalanını sonra - səhər həll edərəm".

İşlərin getdikcə daha da dolaşığa düşməsi Yaşarı heç açmırdı. Ofisə çatan kimi "oxrannik"lə salamlayıb, birbaşa öz kabinetinə qalxdı. Seyfdən on iki min manat pul götürüb pencəyinin cibinə qoydu. Təzədən maşına oturub anbara tərəf sürdü. Yolda qara bir maşının onu təqib etdiyini gördü. İçərisində iki nəfər vardı. Elməddinin adamları idi. Yaşarı güdürdülər ki, polisə müraciət-zad eləsə, dərhal ona xəbər versinlər. Amma Yaşar heç kimə müraciət etməməklə onların işini, necə deyərlər, xeyli yüngülləşdirdi. Yaşar anbarın qabağında maşını saxlayıb düşdü. Ətrafa göz gəzdirib içəri girmək istəyəndə onu saxlayıb, üst - başını yoxlamağa başladılar. Nə qədər əsəbi olsa da, bu üst-baş yoxlaması ona gülməli gəldi. Elməddin gözə dəymirdi. Yaşar "yəqin içəridədir" deyə düşündü. İçəri girəndə Elməddinin həqiqətən də anbarın ortasında oturduğunu, Kənanın isə ayaqüstə durduğunu

gördü. Anbarın küncünə yığılmış avtohissələr də gözündən yayınmadı və... Yaşar onları tanıdı.

- Oho, axır ki, özün də gəlib çıxdın. Əvvəlcədən gəl də, bəs bimirсэн ki, darıxmışam səndən ötrü?!

Yaşar əvvəlcə diqqətlə Kənanın üzünə baxdı. Onun sağ-salamat olduğunu görəndə ürəyi bir az yerinə gəldi. Kənan utandığından və xəcalətindən başını aşağı saldı. Elməddin bu səhnənin çox uzanmasına imkan vermədi:

- Yaxşı, yaxşı! Baxışlarınla onu elə yemə. Öz aramızdı, o səndən ürəkli çıxdı. Bayaقدan söhbət edirik, əjdaha ürəyi yeyib elə bil. Xoşum gəldi ondan. Səni də yaman çox istəyir. Amma mən də başa saldım ki, səni bu qədər çox istəməyinə dəyməz.

- Ağına və ağzına gələnə danışma! Pul istəmərdin?! Al, bu da pul! – Yaşar cibindən yüzlük dəstəsini çıxarıb ona uzatdı. – İndi işə adamlarını da götürüb, aralan burdan!

- Bunu elə əvvəlcədən belə eləsəydin olmazdı?! Gərək başına bu qədər iş açaydın?! Amma bu cür də pis deyil. Görünür, ağılının başına gəlməsi üçün onlar da lazım imiş. Atalar düz deyirlərmiş: "qılinc müsəlman ki, qılinc müsəlman". Nə işə... Ancaq onu da nəzərə al ki, bunu borcunun bir hissəsi kimi qəbul edirəm.

- Nə borc, nə hissə ə?! Başın xarab olub?! – Yaşar lap əsəbiləşdi. Amma Kənan kimi o da onların çox olduqlarını xatırlayıb, "siyasət" işlətmək istədi ki, burdan sağ - salamat çıxıb gedə bilsinlər. – pulunu aldın, çıx get də!

- Düz deyirsən, pulumu aldımsa, getməliyəm. Amma bilirsən bunu nə vaxt deyə bilərdin? Pulu birinci dəfə, yəni üç gün bundan qabaq deyəndə gətirsəydin. İndi isə cərimə ödəməlisən. Çünki sənin ucbatından mən hər gün bu pulun üç qatı qədər "geri" düşmüşəm. Yəni, yüz neçə min... Mən hesabdən o qədər də güclü deyiləm. Ona görə "quyruğunu kəsib" elə yüz min deyirəm. On iki mini çıxsaq, deməli, qalır səksən səkkiz min borcun.

- Ə, deyəsən nə danışdığını bilmirsən sən?! Ümumiyyətlə, heç nə bilmirsən! Sənin o dəyərsiz malların üçün hələ bu pul da çoxdu.

- Onu da düz deyirsən, mən sənənlə razıyam. – Yaşar çox əsəbi idi. Özü də, onu hövsələdən çıxaran, əsəbiləşdirən Elməddinin sakit – sakit, heç nə olmayıbmiş kimi danışması idi. Bunu Elməddin də "tutmuşdu". Odur ki, onu daha da qıcıqladırmaq istəyirdi. – Amma sənənin bu dediklərin mənə heç nə vermir. Mənə isə sənənin bu boş sözlərin, yəni "heç nə" yox, pul lazımdır. Başa düşürsən, pul?! Deməli, belə! Bu "Vandamı" buraxırıq. Çünki o səndən mərd oğlandı. Dediğini eliyər. Gedəcək, bizə səksən səkkiz mini də gətirəcək!

- Sən dəli olmusan?!

- Sözümlü kəsmə! Sən hörmətli, imkanlı adamsan. "Səksən səkkiz" deyəndə adamın dili dolaşır, ona görə də bunu birbaşa doxsan eləyirəm. Doxsan mini nə vaxt gətirsə, sən də o vaxt gedəcəksən. İndi "hardan, necə?" məsləhət özünüzdündü, mən sözümlü dedim. – Elməddin

bunları deyəndən sonra həyasızcasına hırıldadı və deyəsən, onlardan aralanmaq istədi. Amma Yaşarın dedikləri onu saxladı:

- Sənin ağılın çasıb, nədir? Nə deyirsən sən?

Elməddin özünü bu dəfə də təmkinli göstərmək istədi:

- Vallah, mən öz dilimizdə danışırım. Yəqin hamı da başa düşür məni. Yox, əgər başa düşməyən varsa, onunçün təkrar da edə bilərəm: doxsan min!

Yaşar hövsələdən tam çıxdı:

- Şərəfsiz! Sən nəinki kişi, heç adam da deyilsən!!!

- Ə, deyəsən bu heç nə başa düşmür, yumun bunun ağızını!

Elməddin sözünü qurtarmamış Yaşara ən yaxın məsafədə dayanan İsmayıl əlindəki butulkanı onun başına endirdi. Yaşar huşunu itirib yerə sərildi. Kənanın gücü yalnız "Yaşar!" deyə qışqırmağa çatdı.

Elməddin üzünü ona tutdu:

- Əşşi, qorxma, ona heç nə olmaz. Özün gördün də, o adam dilində başa düşmədi, ona görə də getdi. Amma sən... Sən yəqin başa düşdün məni?! – Kənanın başını aşağı salıb susmasını razılıq əlaməti kimi qəbul edib, sözünə davam etdi. – Ay sağ ol! Düzdü, mən kitab-zad oxuyan deyiləm, dərslərimdən də o söz... Amma eşitmişəm ki, birindən soruşurlar: dərsi kimdən öyrəndin? Deyir başına butulka dəymiş qardaşımdan. Ha-ha-ha! Yenə deyim, ya bədi?

Yaxşı... bəsdi, di dur, get! Özü də tez qayıt, gözləyirəm!

Kənan özünü itirmişdi. Əlləri titrəyirdi. Ayağa durub Yaşara bir də baxdı. Onun burnundan yenə qan gəldiyini gördü.

- Yaşar, Yaşar özünə gəl! – deyib, onu silkələməyə başladı.

Elməddin müdaxilə elədi:

- Dur – dur, ona heç nə olmaz. Qaynına yaxşılıq eləmək istəyirsənsə, tez gəl. Qanaxmadan ölməsin, yazıqdı. Qanaxmadan ölən kişiyyə yaxşı baxmırlar də, bilirsən... Ha-ha-ha! Sənə bir də deyirəm ha, tanış oldun da mənimlə?! Yəqin artıq xasiyyətimi də bildin. Polissiz-molissiz! Anladın? Yoxsa, bunun meyдини də tapa bilməzsən, səni də tutub “xırt” kəsərəm!

Kənanın qollarından tutub, qapıya tərəf apardılar. Çölə çıxarıb, itələdilər. Elməddin arxadan bir də bağırdı:

- Qaynından ötrü də narahat olma, sən gələne kimi gözüüm kimi baxacam ona. – Kənanın maşını gözədən itəndə isə Yaşarı göstərüb üzünü İsmayıla tutdu. – Bunu da götürüb, bir şeyə bağlayın. Sonra bir-iki nəfər qalsın, qalanlarınız gedək. Səs-məs çıxar birdən. Yeznəsi gələndə mənə xəbər verin. Ziyankar, pulları da götür!

...Kənan anbardan xeyli aralanmışdı. Amma hələ də nə edəcəyini bilmirdi: “Allahım, sən özün bir yol göstər, mən nə edim? Mən nə qədər də axmağam?! Can Yaşar, indi bildim, sən nələr çəkirsənmiş! Bu, adam deyil, manyakdı! Adamyeyəndən də betərdir!.. İndi mən nə

edəcəm?! Polisə gedim, yoxsa yox? Bilsə ki, polisə getmişəm, Yaşarı öldürə bilər. Yox, bu axmaq fikirdi. Ən yaxşısı pulu verib, Yaşarı onun əlindən qurtarmaqdı. Bu, ən yaxşı variantdı. Ondan sonrasını Yaşarla birlikdə düşünərik. Hələlik onu qurtarmaq lazımdı. Özünün də burnu qanamışdı. Səhərə qədər onu qurtarmasam, qanaxma axırına çıxacaq. Anbar da soyuqdur. Aman Allahım, sən özün kömək elə! İndi gecdir, o qədər pulu indi tapa bilmərəm. Səhəri gözləmək lazımdır. Xəstəxanaya gedə bilmərəm. Evə də onu kimi. Ən yaxşısı, səhərə qədər başqa bir yerdə qalım. Səhər açılan kimi, banka gedərəm”.

Kənan bu fikirlər içində maşını düz dənizin qırağına sürdü. Elə maşında otura-otura səhərin açılmasını gözlədi...

Qaranlıq gecəni hərə, necə deyərlər, bir cür yola verirdi. Türmədə də həmçinin. Özü də burada gecənin zəhmi, vahiməsi elə bil başqa cürdü. Elə gecə həyatının özü də.

Saatın əqrəbləri ikini göstərirdi. “Otboy” komandası çoxdan verilsə də, yatan az idi. Çoxu yerində qurcalanır, kimisi də başqalarının xəbəri olmasın deyə, məhz gecənin bu qaranlıq vədəsini gözləyərək adyalın altında xısın-xısın ağlayırdı. Uyğur həmin gün verilmiş qərara əsasən ümumi - iyirmi dörd nəfərlik kameraya köçürülmüşdü.

Günortadan sonra nəzarətçi onu birnəfərlik kameradan götürüb bura gətirmişdi. İçəri girəndə hamı gözünü ona zilləmişdi. Uyğur da onları nəzərdən keçirə bilməmişdi. Görmüşdü ki, içlərində hər cür tip və sima var. Bütövlükdə "ümumi tanışlıq" pis keçməmişdi. Adi qaydada salam verib, salam almışdı. Sonra hər kəs yenə öz işi ilə məşğul olmağa başlamışdı. Kimi nərd oynayır, kimi paltar tikir, kimi də küncdəki güzgünün qabağında üzünü qırxırdı. Uyğur özü üçün bir növ təsnifat aparmaq istədi. Başqa sözlə, "Görəsən kim, niyə burdadı" sualına cavab axtarmağa başladı: "Bu saqqallının sifətindən adam qorxur. Elə bil öküzdü. Yüz faiz adam öldürüb düşüb bura. Bu qara yekəpər, ən azı iki nəfəri bıçaqlayana oxşayır, baxışları da bıçaq kimi itidir. Bu biri balacaboy, cılız çay daşıyır. Yəqin oğurluq-moğurluq edib. Aman Allah, necə çətinmiş belə yerə alışmaq". Onların arasında Uyğurun diqqətini pəncərənin yanındakı yatağın alt qatında oturub yastığı qucaqlayaraq bir nöqtətəyə baxan, bədənini dala-qabağa tərpedən bir nəfər xüsusi cəlb elədi. Ağlamaqdandı, ya nə idisə, gözləri şişib qızarmışdı. Yaşarın ona yazığı gəlməyə başladı.

- Xoş gördük, həkim! Düşmən ömrü olsun! Deyəsən gördüklərin sənə qəribə gəlir?! – Kimsə əlini onun çiyinə qoydu. Dönüb baxanda başının üstündə təxminən əlli yaşında ağ saçlı bir kişinin dayandığını gördü. Kişi keçib onun yanında oturdu. – Sən ki, bunlardan çox görmüsən.

- Yox... qəribə gəlmir, sadəcə...

- Bilirəm, maraqlıdır. İki ildir burdadı. Üç gün əvvəl eşidib ki, nişanlısını zornan ərə vermək istəyəndə özünü asıb. Eşidən kimi də stress keçirib və bu günə düşüb.

Kişinin dediklərini eşidəndə Uyğurun tükləri ürpəşdi. Bir anda Danulduzu düşdü yadına. Az qaldı gözlərindən alov çıxsın. Etdiyi fədakarlığın həm özünə, həm də sevgilisinə heç də asan başa gəlməyəcəyini yavaş-yavaş anlayırdı artıq. Amma Yaşarı xatırlayanda olan və olacaq bütün çətinliklər, mərhumiyyətlər yenə də arxa plana keçirdi...

Onu fikrindən bu dəfə də həmin kişi ayırdı:

- Eşitdik sən də namusunu təmizləmişən. Deyilənə görə, özün də həkimsən, düzdü?!

- Hə, həkiməm.

- Amma öz aramızdı, heç adam öldürənə oxşamırsan ha! Nə isə... Otur dincəl. İçəri alış. Unutma ki, bura düşmək nə qədər asandırsa, buranı çəkmək ondan qat-qat çətinidir.

Uyğur başa düşdü ki, xəbəri bura özündən qabaq gəlib. Namus üstündə tutulduğunu eşidəndə nədənsə özünü birtəhər hiss elədi: "İlahi, adi kəlmələrdə nə qədər ağırlıq olarmış?!"... O, bacısından həmişə razı olmuşdu. Heç indi də narazılığı yox idi. Fikirləşdi ki, eybi yox, bir az vaxt keçər, burdakılara nəyə görə tutulduğunun əsl səbəbini deyər. Ya da bu sirri axıra qədər açmaz, yalnız öz içində yaşadar.

...Daha sonra kamera yoldaşları ona sobanın yanında üst qatdakı boş yeri göstərib, orda yatacağını dedilər. Uyğur təzə yerinə qalxıb,

əllərini başının altında çarpazladı. Gözlərini yumub, olub-keçənləri təzədən xatırlamaq istədi. Amma elə bu vaxt kamerada səs-küy qopdu. Məhbuslar bir-birilərinə qarışmışdılar. Ağız deyəni qulaq eşitmirdi:

- Reyhan! Reyhan! Buraxın məni... Reyhan?!
- Tez olun, "nadzoru" çağırın!
- Həkimə xəbər verdilər?
- Vay dədə! Ə, bu qanaxmadan öləcək!
- Əski tapın!

Hamı gündüz Uyğurun diqqətlə izlədiyi oğlanın başına yığışmışdı. Deyəsən oğlanın səbr kasası dolmuşdu. Ona görə də pəncərəni qırıb şüşənin qırığı ilə qolunu doğramışdı. Uyğur nə baş verdiyini bilən kimi tez yerindən sıçrayıb özünü onların arasına atdı:

- Mən həkiməm, cərraham! Kənara çəkilin! – Hamı kənara çəkilib ona yol verdi. Oğlan isə var gücü ilə bağırir, yerində çabalayırdı. – Tez tutun onu! Tərpənməsinə imkan verməyin! – O biri məhbuslar Uyğurun dediyini elədilər. Oğlanı tutub tərpənməsinə imkan vermədilər. Uyğur əllərilə onun qan axan qolunu dirsəkdən yuxarı möhkəm sıxaraq yanında durana işarə elədi. – Dayı, tez onun köynəyinin qolunu cır. Ay sağ ol. İndi onu bərk-bərk mənim əllərimin yerinə bağla...

Sonra üzünü qaplın yaxınlığındakı digər məhbuslara tutdu:

- Nooldu, həkim gəlmədi?
- Deyirlər qonşu kamerada ağır xəstə varmış, onu hospitala aparıb. Saat yarımına ancaq gələr,

zəng elətdirmişdik. - Onların əvəzinə saqqıltı ilə qapını açıb içəri girən nəzartəçi dilləndi. Sonra özünü doğrayan məhbusa baxıb əlavə elədi. - Onu bu vəziyyətdə saxlamaq olmaz. Sürətlə qan itirir. Hospitala aparmaq da risklidir. Heç ora çatmaya da bilər.

- Nə edək indi? – Məhbuslardan kimsə soruşdu.

Uyğur bu dəfə üzünü növbətçiyə tutdu:

- Mən həkiməm, cərrahəm. "Sançast"a aparaq, həkim gələnə qədər ordakı avadanlıq və alətlərin köməyi ilə bir şey edərik.

- Belə şey olar? Bura haradı ki? Edirsən, elə burda kömək elə! – Növbətçi razılaşmadı. Amma məhbusların etiraz elədiyini görəndə "ratsiya"sını çıxarıb, kiminləsə əlaqə saxladı. – Burda həkim var. Bizimki gələnə qədər onun otağında kömək etməyə icazə istəyir... Bəli, vəziyyəti çox ağırdır. Çoxlu qan itirib. Hələ də qabağını almaq olmur...Yaxşı, baş üstə!

Növbətçi rəisinin razılığından sonra intihara cəhd edən məhbusu "sançast"a götürməyə icazə verdi.

Həkimin otağına girən kimi Uyğur tez içəri göz gəzdərək, küncdəki dolaba yaxınlaşdı. Siyirtməni çəkəndə gördü ki, orda ona lazım olan alət və ləvazimatların hamısı var. O, həkimin gəlməsini gözləmədən əvvəlcə iynə vurub xəstəni yatırdı. Sonra da kəsilmiş qolu "obrabotka" eləməyə başladı...

"Sançast"ın həkimi gələndə o işini çoxdan qurtarmışdı. Amma içəri girəndə həkimi təəccübləndirən ayrı şey oldu: Uyğuru burda

görməsi. Gözlərinə inana bilmirdi. Heç Uyğur da tələbə yoldaşı Salmanla burda rastlaşacağını ağına gətirməzdi. Amma yəqin bu da bir tale yazısı idi ki, onları məhz burda görüşdürürdü. Tələbəlilər dostları mehribancasına qucaqlaşdılar.

- Uyğur?! Qardaş, sən burda neynirsən?!

- Salman?! Sən burdasanmı?!

- Üç ildi "zondayam" də! – Zarafatla güldü.

Dərhal da nəyisə xatırlayıbmış kimi əlavə etdi. - Dayan görüm, mənə dedilər məhkumlardan hansısa həkimdi. Yəqin çaşıb səni də məhkum biliblər. Olan şeydi, fikir vermə!

- Yox, Salman! Çaşmayıblar, mən həqiqətən də məhkumam.

- Necə yəni? Sən nə danışırısan?! – Bu vaxt qapıda duran nəzarətçi Uyğura bildirdi ki, artıq getmək vaxtıdır. Uyğur qalxmaq istəyəndə Salman ona "otur" işarəsi verib, nəzarətçini kənara çəkdi:

- O mənim tələbə yoldaşım və dostumdur. Qoy bir az qalsın, dərdləşək, çoxdandı görüşmürdük.

Nəzarətçi ani tərəddüddən sonra razılaşdı:

- Yaxşı, onda söhbətinizi qurtaran kimi mənə xəbər verin.

Nəzarətçi gedəndən sonra Salman bayaqkı söhbətə qayıtdı:

- Nəyə görə, neyləmişən ki?!

Uyğur indiyədək hamıya dediklərini sakitcə ona da danışdı. Amma deyəsən, Salman onun söylədiklərinə inanmadı:

- Boşla sən Allah, nağil danışma! Ömründə inanmaram! Burda nəyə ayrı bir şey var.

- Heç nə yoxdu, nə var onu dedim. Day, inanıb-
inanmamaq öz işindi...

Aralığa ağır sükut çökdü. Salman şübhələrində
haqlı olduğuna qəti əmin idi. Amma Uyğurun
nəyə görə belə elədiyini heç cür anlaya bilmirdi.
Xeyli fikirləşəndən, götür-qoy edəndən sonra axır
ki, dilləndi:

- Nahaq belə tərslik edirsən. Bütün həyatını
korlayacaqsan! Düzdü, əvvəl-axır hər şey
bilinəcək, onsuz da heç nə əbədi gizli qalmır.
Amma onda gec olacaq. Nə isə... Yenə özün bilən
məsləhətdir. Allah köməyin olsun! Mən də həmişə
əlimdən gələni eləməyə hazırım! Bir şey-zad
lazım olsa, çəkinmə, qardaşın burdadır!

- Sağ ol, hələlik heç nə lazım deyil. Elə hərdən
arada baş çək, darıxmayım, bəsd!

- Allah tezliklə qapını açar və sevənlərinə
qovuşdurar səni, inşaallah! – Sonra dönüb hələ də
özünə gəlməmiş yaralı məhbusa baxdı. - Bunu da
əla eləmişən. Day mənlük heç nə qalmayıb,
maşallah!

Uyğur gülümsünüb, ayağa durdu:

- Vəzifəmizdir, qardaş. Harda olsaq, bunu
etməliyik. Mən də əlimdən gələni eləməyə
çalışdım.

- Ürəyini sıxma. Sən hər yerdə birinci olmusan.
İnşaallah, tezliklə hər şey yerini tutar və sən
buranı da birincilər sırasında tərk edərsən...

Uyğuru apardılar. Salman həkim hələ də onun
barəsində düşünürdü: "İntuisiyam məni heç vaxt
aldatmayıb. Burda doğrudan da nəsə bir
müəmma var. Uyğur Tibb Universitetində ən

aktiv və ən əlaçı tələbələrdən idi. O cür savad sahibi, ağıllı, tərbiyəli bir oğlan indi belə bir cinayət törətsin? Mümkün deyil!”

... Uyğur qayıdıb kameraya girəndə yerində dondu. Məhbuslar çarpayılarında yayxanıb ona baxırdılar. Sanki bayaqdan elə onun yolunu gözləyirdilər. Əslində elə o cürdü. Uyğurun bayaqkı canfəşanlıığı, tədbirli hərəkəti onlara xoş gəlmişdi. İstəyirdilər ki, qayıdıb gələndə ona “sağ ol!” desinlər. Amma Uyğur bütün bunlardan xəbərsiz idi. Bu səbəbdən də hamının eyni vaxtda ona baxdığını görəndə çaşan kimi oldu. Amma nə qədər qəribə olsa da, qorxmadı. Bu da təsadüfi deyildi. Çünki həmin baxışlarda ənənəvi – kinolarda gördüyü məhbəs və məhbus aqressivliyi hiss olunmurdu. Kameradakı ən yaşlı məhbus onu bu çaşqınlıqdan qurtarmaq üçün oturduğu yerdə dikəldi:

- Allah səndən razı olsun, bala. O yazığın həyatını qurtardın. İnşallah, Rəbbimiz də sənin işlərini yoluna qoyar.

- Çox sağ olun. Bu biz həkimlərin vəzifə borcudur, dayı.

Sonra o biri məhbuslar da “dustaq həkim”ə minnətdarlıqlarını bildirdilər. Uyğur onlara bunun qarşılığını verdikdən sonra qalxıb yerində uzandı. Artıq gecə saat dörd idi. Bütün günü gərginlik içində keçdiyindən yuxuya tez getdi...

Yaşar özünə gəlib gözlərini açmağa çalışdı. Amma bədənindəki şiddətli ağrı, gizilti ona imkan vermədi. Bu ağrı, gizilti ona tanış idi. Bir anda yenə də xəstəxanada olduğunu zənn etdi. Amma gözlərini tam açıb ayıldığında anbarda olduğunu xatırladı. Üşüyürdü. Əlini qaldırıb başının ağrıyan yerinə aparmaq istədi. Amma... Əlləri arxadan stula bağlanmışdı. Birdən gülüş səsləri eşitdi. İçərinin işığı söndürülmüşdü. Ona görə də qapı tərəf aydın görünürdü. Qapının ağzında iki nəfər yeşik taxtasının üstündə kart oynaya-oynaya deyib-gülürdü. Başına gələnləri, daha doğrusu, gətirilənləri tam olaraq xatırladı. Saatin neçə olduğunu bilmək istədi. Kənanın indi nə etdiyini təsəvvürünə gətirməyə çalışdı: "Elməddin! Səni... Kənan, hardasan? Gərək getməyəydin... razılaşmayaydın... qayıtma Kənan, pul – zad gətirmə..." Qapının ağzındakılar ayağa qalxmışdılar. Yaşar onların anbarın ortasında ocaq qaladıqlarını da gördü. Ocaq sönsə də, hələ közərirdi. Qapının ağzındakılar keçib maşında oturdular. Onların kart oynadıqları yerdə bir neçə boş araq və pivə butulkası da gözə dəyirdi. Bu da o demək idi ki, yaxşıca "vurublar". Maşına oturduqdan sonra onların yatacağını güman edən Yaşar stulu yavaş-yavaş ocağa tərəf sürüdü. Yaxınlaşanda fikirləşdi ki, birinci əllərini açmalıdır. Onu da başa düşdü ki, bunun yalnız bir variantı var: stulla birlikdə yıxılmaq və əllərinə bağlanmış qalın ipl yandırmaq. Lakin bu çox riskli idi. Çünki közün üstünə yıxılıb özü də

yana bilərdi. Bir daha başqa çıxış yolunun olmadığını yəqin edib stulu ehtiyatla aşdı və onunla birlikdə ocağın lap qırağına doğru sürünməyə başladı. Çatanda dayanıb az da olsa, nəfəsini dərdi. Sonra arxasını ocağa tərəf çevirib bağlı əllərini közün üstünə tutdu. İstinin hərərətini hiss edəndə bir daha anladı ki, iplə bərabər əlləri də yanacaq. Elə də oldu. Ip alışan kimi, alov onun pencəyinin qolunu da götürdü. Qışqırmaq istədi. Amma dərhal da bu fikrindən daşındı. Çünki elə etsə, maşındakılar gəlib onu yenidən bağlayacaqdılar. Çəkdiyi bütün əziyyət də heçə gedəcəkdə. Ona görə də dişlərini birbirinə sıxıb ipin tam yanını, açılmasını gözlədi. Axır ki, ip yanını açıldı. Ağrıdan özünü o qədər sıxmışdı ki, artıq tər pənməyə heyi də qalmamışdı. Bununla belə, özünü birtəhər ələ alıb pencəyini çıxardı, alovun ətrafa yayılmaması üçün onu yerə atıb taptaladı. Sol qolu əməlli-başlı yanmışdı. Əlinin dərisi qap-qara idi. Köynəyi yanını qolunun ətinə qarışmışdı. Əlini tər pədə bilmirdi. Az qalırdı ki, arğıdan başı gicəllənsin. Yavaş-yavaş qapının ağzına gəlib, maşının içinə boylandı. Maşındakılar gözləri yumulu halda öz aralarında nədənsə danışırdılar. Yaşara elə gəldi ki, onlar "vot-vot" uyuyacaqlar. Aşağı əyilib səndələ-səndələyə ağacların arasına tərəf qaçdı. Ordan bir az uzaqlaşınıb qışqırmaq istəyirdi. Ancaq... bədəninin ağrısı getdikcə daha da şiddətlənir və onu əldən salırdı. Artıq gözləri qaralır, taqəti tükənirdi. İndi addımlarını da güclə atırdı. Buna baxmayaraq, bütün gücünü

toplayıb, özünü heç olmasa, yola qədər çatdırmaq istəyirdi. Amma... bacarmadı. Anbardan qırx-əlli addım aralıda huşunu itirib yerə sərildi...

Səhər açılmışdı artıq. Qəribədir, bu səhərlər insanların həsrətlərini ya bitirir, ya da onlara yeni həsrətlər başladır. Ən maraqlısı da odur ki, əgər bir həsrətin bitməsini istəyirsənsə, ilk olaraq o həsrəti başlamalısan. Həsrətin bitməsi həmişə nə isə gözəl bir hadisə ilə yadda qalır. Həsrətin sona yetməsi xoşbəxtliyin başlaması deməkdir. Elə həsrətin başlaması da digər bir xoşbəxtliyin başlayacağından xəbər verir.

Həsrətin bitib, xoşbəxtliyin başlamasını istəyən Kənan da səhər açılar-açılmaz tez işə başladı. Banka getdi. Amma hələ tez olduğu üçün bank açılmamışdı. Həsrəti başlamışdı artıq. Ancaq düşünürdü ki, bank açılanda bu həsrəti bitəcək. Kənana görə, bu həsrətin bitməsi ona digər həsrətini bitirməsi üçün yol açacaq işarə olacaq. Bu işarə də onun dadacağı xoşbəxtlik idi...

Bankdakı işlərini bitirdikdən sonra maşınına oturub, onu maksimum sürətlə şəhərin kənarına – anbara tərəf qovdu: “Gəlirəm qardaş, gəlirəm. Bir az da döz. Uzağı iyirmi dəqiqəyə səni o canavarın cəngindən qurtaracam!..”

Əlində pul çantası qapıdan içəri girəndə Yaşarı anbarın dirəyinə bağlanmış vəziyyətdə gördü. Üst - başı didik-didik, cırıq - cırıqdı. Əlinin biri qap-qara qaralmış, hərəkətsiz halda yanından sallanmışdı. Elə bil kösöv parçası idi. O biri əlini isə arxadan dirəyə sarımışdılar. Qanı laxtalanıb donmuş, burnunun deşiklərini tutmuşdu. Xırıltıyla, güclə nəfəs alırdı. Bir sözlə, onu elə günə salmışdılar ki...Nə qədər çalışsaydı, müxtəlif makiyajlardan istifadə etsəydi belə, heç bir peşəkar kosmetoloq ona o cür ürək göynədən görkəm verə bilməzdi. Kənan gördüklərindən sanki şoka düşmüşdü. Nə edəcəyini bilmirdi. Onu bu "şokdan" Elməddinin səsi çıxardı:

- Sənin bu qorxaq qaynın tülkülüyünü bir də sübut eləməyə çalışırdı. qaçmaq istəyirdi kişinin oğlu. Ə, mənim əlimdən quş uça bilmir e, sən hara qaçırsan?

- Yaşsaarr?! – Kənan indi ayılıbmış kimi birdən qışqırdı və onun yanına qaçdı. – Yaşar, mən burdayam. Gəldim, aparacam səni indi! Yaşar, məni eşidirsən?!

- Yox "Vandam"! Bu özünə görə deyil, gecə qaçmaq istəyirmiş. Guya ki, bu da "Remboluq" eləyirmiş də. Özünü yandırıb ki, əlinin ipi açılınsın. Sonra da qaçmaq istəyib. Ona görə də heç yana getməyəcək.

- Allahın olsun! Pul dedin gətirdim, al, burda doxsan min manat var, daha nə istəyirsən?

- "Vandam"! Elə təsəvvür elə ki, bu "Rembo" axşam həqiqətən də qaçmışdı. Sən bu pulu gətirəcəkdin, ya yox?! Amma düzünü de ha!

- ...

- Görürsən, bilmirsən. Sən saf, təmiz adamsan. Bu işlərdən başın çıxmaz!

- Mən safam, təmizəm? – Kənan ayağa qalxdı və hikkəli şəkildə əl-qolunu ölçərək onun üstünə yeridi. – Sən də kişi ol də! Dediynin üstündə dur. Niyə şərəfsizlik edirsən ki?

Axırncı sözlər Kənanın ağzından çıxar-çıxmaz İsmayıl yenə “canfəşanlıq” elədi və yerdən götürdüyü dəmirle onun boynunun ardından güclü bir zərbə endirdi. Kənan tir kimi yerə sərilirdi. Elməddin başını buladı:

- Bu da kişiləşdi e! Bir “udarlıq” heyi yoxdu, amma gör necə xoruzlanırdı? Bunu da bağlayın, onun yanına. Qoy daha da mehriban olsunlar. Hər necə olmasa, qohumdular axı! – Sonra Kənanın gətirdiyi çantanı göstərdi. - O pulları gətirin bura görüm.

Elməddin çantanı açıb hərisliklə pullara baxdı, sonra dilini yalaya-yalaya əlini onların üstündə gəzdirdi. Sanki pullara sığal çəkirdi. Nəhayət, pulun bir paçkasını götürüb əshabələrindən bu “əməliyyatda” ən çox fərqlənənə - İsmayıla tərəf tulladı:

- Ala ə, dünəndən başımın ətini yemişdin! Ala, indi get, nişanlığa nə alırsan al. – Sonra çantanın “zamokunu” bağlayıb, ayağı ilə kənara itələdi. – Bunu da təcili at mənim maşınıma!

Maşına minmək istəyəndə birdən geri döndü. Başı ilə dirəyə bağlatdığı Yaşarla Kənanı göstərdi:

- Onları da qoyun baqaja, burdan aralanaq. Qıraq-bucağı da silin-süpürün ki, heç nə bilinməsin. Axşama kimi qonağımız olacaqlar. – Sonra nə fikirləşdisə, qayıdıb, Yaşarın saçlarından yapışdı. Başını qaldırıb gözlərinə baxdı. - Görürsən, vaxtında adam olmaq lazım idi! On iki mini deyəndə vermədin, ona görə də indi bütün var-yoxunu verəcəksən!

Daha sonra üzünü yeni gələn Ziyankara tutdu:

- Ə, heç bilirsən yuxuda nə görmüşəm? Görmüşəm ki, Yaşar "dostluğumuzun" əlaməti olaraq bu anbarı mənə hədiyyə edir. Özü də sənəd-sübutla. Başa düşdün də?! – Ziyankara göz vurub, dişlərini ağartdı.

- Axşama kimi bu ölər e?!

- Ölməz, ölməz! Axşama kimi ölməz. Axşam isə Kənanı buraxacağıq. Amma həmişəlik yox, müvəqqəti. Qoy gedib müqavilə-zad hazırlasın ki, əlimizdə anbarı bizə hədiyyə verməsi barədə sübut olsun. Ha-ha-ha!..

Həqiqətən də düz deyirlərmiş ki, tamahkarın qarnı doyar, gözü doymaz. Gör özünü dostlarına göstərməkdən, onların yanında qürrələnməkdən ötrü hansı hoqqalara əl atırdı. Yeri gəlmişkən, elə dostları da ondan geri qalan deyildilər. Hamısı, necə deyərlər, bir bezin qırağıydı. Ömürlərində bir dəfə də olsun savab iş görməmişdilər. İşləri-peşələri ona-buna ilişmək, onun-bunun hesabına yeyib-içib şeşələnməkdə...

Tərəvətin gözü qapıda qalmışdı. Saatin əqrəbləri on biri göstərsə də, Yaşarın hələ onun yanına gəlməməsindən narahat idi: "Görəsən, niyə gəlmədi? Bəlkə məni görməmiş çıxıb xəstəxanadan? Yox, elə iş tutmaz. Amma bu vaxta da qalmazdı axı?!" Narahatlığı getdikcə artırdı. Əlində dəftərçə onun yanına gəlib lazımı qeydlər aparən tibb bacısına yaxınlaşdı:

- Lamiyə xanım, sizdən bir xahiş edə bilərəm?
- Əlbəttə, buyurun.
- Yaşarı görsəniz, deyin ki,...
- Yaşar bəy otağında yoxdur. Səhərdən çıxıb, hələ gəlməyib.
- Səhərdən çıxıb?
- Hə, onsuz da bu gün çıxmalıydı, bilirsiniz yəqin. Amma əşyaları otaqdadır.
- Hmm... Çox sağ olun.. Minnətdaram...
- Dəyməz.

Tərəvət heç nə başa düşə bilmirdi: "Görəsən, hara çıxıb? Biryolluq getməz, hər halda getməmişdən gəlib mənə dəyərdi... Bəlkə də gəlib, mən yatmışam? "Toçnu!" Yatdığım üçün məni oyatmayıb. Ay səni, əlinə bəhanə salmısan, hə?!"

Öz-özünə təskinlik verməyə başladı. Amma ürəyindəki narahatçılıq hələ də qalırdı. Xanım arvad içəri girəndə sevinən kimi oldu. Fikirləşdi ki, yəqin anası onun nigarançılığına son qoyacaq. Elə bu ümidlə də soruşdu:

- Səhər mən yatanda Yaşar gəlmişdi?

- Səhər? Mən görməmişəm.

- Eh! Yəqin sən də yatmışsan o gələndə...

Xanım arvad keçib qızının yanında oturdu. Sonra onun saçlarını sığallayaraq astadan:

- Deyirlər, böyük ayrılıqlar kiçik sevgiləri məhv edir, böyük sevgiləri isə əksinə, daha da gücləndirir, - dedi. - Külək şamı söndürüb, alovu gücləndirdiyi kimi!

Anası bu cümlələri elə ahəstə-ahəstə deyirdi ki,.. Tərəvət onu dinlədikcə, gözlərindəki parıltı artır, artdıqca da billur damlalara çevrilib gözündən yanaqlarına süzülürdü...

- Ana?!

- Sözümlü kəsmə! Məsələn, iki ilin ayrılığı sizin məhəbbətinizin odunu söndürə bilmədi. Əksinə...

- Ana bədi!

- Özü də, utanıb eləmə. Burda utanmalı heç nə yoxdur. Artıq ikiniz də kifayət qədər böyümüsünüz və sərbəst qərar verə biləcək yaşdasınız.

Tərəvət elə bil ürəkləndi:

- Onları Yaşara de. Sözünlün əvvəli də Uyğurdu, axırı da!

- Onu qınama. Əksinə, başa düşməyə çalış. Səni sevgilisi kimi, Uyğuru isə dostu kimi çox istəyir. Həm də yaxşı, sədaqətli dostdu Yaşar. Onda Uyğura münasibətdə bir qardaşlıq duyğusu var. Bundan başqa, bütün saf insanlarda olduğu kimi, Yaşarda da "vicdan hesabı" deyilən bir nəsnə var. Onun vicdanı çox təmizdir. Ümumiyyətlə, vicdan təmizliyi iki cür olur, qızım. Bir var vicdan "işlədilmir", ondan istifadə olunmur, o üzdən

təmiz qalır. Bir də var, onu elə "işlədə-işlədə" təmiz saxlayasan. Allah bizi o işlədilməmiş, "təmiz qalmış" vicdan sahiblərindən qorusun. Yaşar isə fərqlidir. Bir şey edəndə öz vicdanı ilə məsləhətləşib edir ki, sonradan sevdikləri qarşısında gözükölgəli olmasın, xəcalət çəkməsin. Sən onun bu təmizliyini ərköynlük, ya da təkəbbürlülük, özündənrazılıq kimi səhv başa düşmə. Yaşar Uyğuru da çox istəyir, səni də. Hər ikinizə qarşı da dediyim o vicdan təmizliyi var onda. Heç vaxt istəməz ki, sevdiyi, özü üçün əziz hesab etdiyi insanlara, yəni sizə olan münasibətinə, başqa sözlə, vicdanına ləkə düşsün. O sənə görə Uyğurdan, Uyğura görə isə səndən ayrı qalacağından çəkinir. Bəlkə də başqası olsaydı, ikinizdən birini qurban verərdi. Amma Yaşar bu günə qədər hər ikinizə olan məhəbbətini və sadıqlığını qoruyub saxlayıb. Bundan sonra neyləyəcək, onu Allah bilir. Yəqin o da hələlik hər şeyi talenin, Allahın yazdığı yazının öhdəsinə buraxıb.

- Deyir ki, birdən Uyğur bilər, araları dəyər, nə bilim daha nələr olar....

- Əksinə, qızım. Uyğur daima Kənanla Yaşar arasındakı həm dost, həm də yəznə-qayın münasibətlərinə yaxşı mənada qısqançlıqla yanaşır. Dəfələrlə deyib ki, onların səmimiyyətinə paxıllığı tutur. Məncə, bu məsələdən xəbəri olsa, Uyğur da sevinər. Həm ən azı bacısının Yaşar kimi saf, təmiz, etibarlı insanla bir olacağına görə, həm də ümumiyyətlə sizin xoşbəxt gələcəyinizə əminlik baxımından.

- Sağ ol e. Yaşar bunu bilmir, desəm, yəqin o da sevinəcək.

- Lazım deyil, üstünə gedib onu sıxışdırma. Qoy bir az keçsin, zamanla hər şey öz-özünə düzələcək.

- Baş üstə. Amma yaman müdafiə edirsən ha onu?!

Təravət anasını qucaqlayıb öpdü. Zarafat deyildi, Xanım arvad öz ağbirçər öyüd-nəsihətləri ilə onun bir çox şübhələrini dağıtmış, bununla da sanki yanan qəlbinə su səpmişdi...

Dadaşov xəstəxananın qarşısında maşınını saxlayıb düşdü. Yaşarla bir plan hazırlamaq istəyirdi. Daha doğrusu, öz aləmində hazır bir planla gəlmişdi Yaşarın yanına. Qapıdan içəri girmək istəyəndə telefonuna zəng gəldi. Evlərindən idi. Qızı Süsən zəng eləmişdi.

- Eşidirəm, anam.

- Ata, qardaşımın "pristupu" yenə tutub. Təcili evə gəl.

- Gəldim qızım, gəldim. Yaxınlıqdayam, gəldim. – Telefonu bağlayıb geriye döndü. – Lənət şeytana, işin tərsliyinə bax...

Mayor Dadaşov həyat yoldaşını on bir il qabaq yol qəzasında itirmişdi. O gündən evlənməmiş, uşaqlarına – bir qızına və bir oğluna özü baxmışdı. Artıq qızı on yeddi, oğlu isə on dörd

yaşına çatmışdılar. Qəzada arvadından sonra ən çox zərər çəkən o vaxt lap körpə olan oğlu olmuşdu. Maşınla rayondan istirahətdən qayıdırdılar. Bakının girəcəyində sərxoş bir sürücünün idarə etdiyi "kamaz" işıqforun qırmızı işığında keçərək onun maşınını qabağına qatıb sürütləmişdi. Qızı qabaqda, arvadı isə qucağında oğlu arxada oturmuşdu. "Kamaz"ın ilk zərbəsi onları arxadan – sağ tərəfdən tutmuşdu. Bunu görə ana oğlunu sinəsinə sıxıb onu qorumağa çalışmışdı. Amma "kamaz"dan tökülən iri şüşə qırıqlarından biri ananın belindən girib sinəsindən çıxmışdı. Həmin şüşənin bir tərəfi həm də uşağın kürəyinə batmış və onun onurğa sütununu zədələmişdi. Və bu zədə bəs eləmişdi ki, uşaq ömrü boyu şikəst olsun, əziyyət çəksin. Bir sözlə, Səlim sinir xəstəsi olmuşdu. Durduğu yerdə birdən tutması tutur, yerində qıvrılırdı. Dadaşov onu çox yerlərə aparsa da, müalicələr gözlədiyi nəticəni verməmişdi. Düzdü, öyrənmişdi ki, xaricdə onun tam müalicəsi mümkündür. Amma bu şansdan istifadə etməyə də onun ortabab məmur maası imkan vermirdi.

Tez-tez həyat yoldaşının xiffətini çəkirdi. Xüsusən də Səlimin "pristupu" tutanda Həcərin yanında olmasını elə istəyirdi ki,.. Təklilyə və bütün digər çətinliklərə baxmayaraq, Dadaşov ümidini itirmirdi. İnanırdı ki, nə vaxtsa onun da lazımı qədər pulu olacaq və o öz ciyərparasını xaricdə müalicə elətdirə biləcək. Hələlik isə... Harda olurdusa – olsun, oğlunun "pristupu" tutanda özünü yetirir, onun yanında, başının üstündə

olurdu. Səlimin sancısı olmayan həftəni onlar özləri üçün ailəvi bayram hesab edirdilər. Dadaşov haçansa Azərbaycanda oğlunu əməliyyat edəcək bir cərrahın yetişəcəyinə və onunla rastlaşacağına da ümid edir, o günü görmək üçün həmişə əllərini göyə açıb, Allaha yalvarırdı. Bütün bu əzablara qatlaşa-qatlaşa həmişə onu da arzulayırdı ki, oğlu həkim olsun. Var gücüylə onun normal və mükəmməl təhsil almasına çalışırdı. Düzdü, onu məktəbə qoymamışdı. Amma bütün fənlər üzrə müəllimlər tutmuş, hətta məktəbdəkindən də yaxşı və keyfiyyətli bilik almasını təmin etmişdi. Son günlərin hadisələri barədə düşünəndə fikirləşirdi ki, bəlkə Uyğurla yollarının, necə deyirlər, kəsişməsi nəyinsə əlaməti, işarəsidir? Dostunun qızını necə əməliyyat etməsindən xəbəri var idi. Düzdür, o vaxt həmin həkimin məhz Uyğur olduğunu bilmirdi. Amma... Elə bunun - həmin həkimin Uyğur olduğunu təzəlikcə öyrənməsinin özü də nəyinsə əlaməti ola bilməzdimi? Bəlkə elə buna görə duyğuları ilə işi bir-birinə qarışdırırdı? Evə çatıb tələsik içəri qaçdı. Oğlu elə yerdəcə yatmışdı. Süsən atasının həyəcanını azaltmaq və onu sakitləşdirmək üçün stolun üstünə qoyduğu şprisi göstərdi:

- Bu dəfə yaman bərkdən qışqırırdı. Ona görə də iynəsini özüm vurdum ki, bəlkə yatsın, sakitləşsin. Dərhal yatdı, amma qaldırıb çarpayısına qoya bilmədim. Ağırdı, gücüm çatmadı.

Bu on bir ildə gözləri önündə qardaşına o qədər iynə vurmuşdular ki, Süsən bütün prosedurları əxz edib mənimsəmişdi. İndi iynə vurmaqda istənilən tibb bacısıyla yarışa da bilərdi.

Dadaşov kövrəldi, amma qızı bunu hiss etməsin deyər, tez onun başını qucaqlayıb sinəsinə sıxdı:

- Qızım! Canım! Lap yaxşı eləmişən. Yerini hazırla, mən indi qaldıraram...

Oğlunu qucağına alıb yerinə uzatdı. Əyilib üzündən öpəndən sonra özü də onun yanında oturdu. Boyu – buxunu, hər şeyi yerində olan yaraşığı, yeniyetmə bir oğlan olmuşdu Səlim. Bircə arada bu "tutması" da olmasaydı! Ən pisi də o idi ki, son vaxtlar bu ağrılar dözülməz olurdu. Səlim hətta ayıldıqdan sonra da kəkələyir, nəyisə anlatmaqda çətinlik çəkirdi. Hər dəfə də ağrının keçən dəfəkindən çox olduğunu deyirdi. Dadaşov bunları gördükcə bir ata kimi sıxılır, ona kömək edə bilmədiyinə görə xəcalət çəkirdi. Hərdən lap ümitsizliyə qapıldığı anlar da olurdu. Fikirləşirdi ki, birdən oğlu bu ağrılara tab gətirməz və... Dərhal da pis fikirləri beynindən qovurdu. Qovurdu və çalışırdı ki, imkan düşəndə həmişə oğlunun yanında olsun...

Düşüncələrindən ayrılıb ayağa durdu:

- Qızım, dərman alıb gətirmişdim. Qoydum soyuducunun üstünə. Mən təcili getməliyəm. Çox vacib əməliyyatımız var. Qardaşın hələ xeyli yatacaq yəqin. Ondan muğayət ol. Axşam çalışıb tez gələcəm. Oldumu, gözəl balam?

- Oldu, ata. Narahat olma.

...Artıq xəstəxananın qarşısına çatmışdı. Yuxarı qalxıb Yaşarın otağına girəndə içəridə xeyli adam vardı. Amma Yaşarın özü gözə dəymirdi. Dadaşov Yaşarın atası ilə əl tutdu:

- Salam, Azər müəllim. Yaşar yoxdu? Çıxır deyəsən?!

- Hə, şəhərə gedib, bir azdan gələr. - Azər müəllim bunu deyib, Dadaşovu işarə ilə çölə çağırdı. Onlar birlikdə dəhlizə çıxdılar.

- Xeyirdimi, Azər müəllim?!

- Yaşar dünəndən çıxıb, hələ gəlməyib. Amma hamı elə bilir səhər gedib. İndi anasının da yanında elə dedim ki, narahat olmasın. Növbətçi həkim bilir dünəndən getdiyini. Bir saata qayıdacağını deyibmiş. Həkimin başı xəstələrə qarışdığından işi ciddiyyə almayıb. Nə bilsin, yaqın fikirləşib ki, yekə kişidir, gedib-gələr də...

- Nə danışırırsınız, müəllim? Sizcə, hara gedə bilər?

- Bilmirəm. Hə, bəla burasındadır ki, onunla bərabər Kənan da ortada yoxdu.

- O da dünəndən yoxdu?

- Təəssüf ki, bunu da bilmirəm... Nə isə... Məsələ bu yerdədir. Neyləyək?

- Bu heç yaxşı olmadı. Heç ha, heç! ... Təcili nəşə bir şey fikirləşmək lazımdır...

Dadaşov yenidən otağa girib içəri göz gəzdirdi. Çarpayının altında yarıya qədər dişlənmiş alma vardı. Şkafın qapısı açıq idi. Onun içərisindəki köynəklərdən biri yerə düşmüşdü: "Deməli, o tələsik harasa çıxıb. Ya da aparıblar onu. Yox... elə şey olsaydı, həkimə o cür deməzdi... Həm də

öz maşınında... yox, onu harasa çağırıblar. O da gedib və... qayıtmayıb. Amma hara?!”

Otaqdan çıxdı. Və bu dəfə o, Azər müəllimi kənara çəkdi:

- Mənə təcili Kənanın da telefon nömrəsini verin.

- Azər müəllimin dediklərini öz mobil telefonuna yazıb tələsik addımlarla maşınına tərəf getdi. Qapını açanda arxaya dönüb:

- Zəng edəcəyəm, - dedi. - Gözləyin...

Dadaşov elə yolda idarəyə zəng vurub vəziyyətin nə yerdə olduğu barədə məlumat verdi. Yaşarla, Kənanın telefon nömrələrini deyib, “Sputnik” vasitəsilə onların yerini dəqiqləşdirməyi tələb etdi. Bir azdan Kənanın nömrəsilə bağlı cavab verildi. Artıq onun yerini müəyyənləşdirmək mümkün olmuşdu. Dadaşov növbətçiyə əməliyyat qrupunu signalın aşkarlandığı ünvana göndərməyi tapşırırdı və özü də ora tərəf istiqamət götürdü...

Anbarın yanına əməliyyat qrupu ilə demək olar, eyni vaxtda çatdı. Qəribəydi, ətrafda heç kim görsənmirdi. Hətta səs-səmir də yox idi. Anbarın qapısından iri bir qıfıl asılmışdı. Dadaşov heç nə başa düşə bilmirdi: “Axı bütün koordinatlar buranı göstərir?!”

Qıfılı sındırmalı oldular. Amma içəridə də heç kim yox idi. Kənanın nömrəsini yığanda anbarın küncündən zəng səsi gəldi: “Başa düşə bilmirəm. Axı Azər müəllim buranın Yaşara məxsus olduğunu demişdi. Bir də, gecə vaxtı bura niyə gəlsinlər ki?! Nə isə...”

Başını bulayıb, yanındakılara əmr elədi:

- Ətrafı yaxşı-yaxşı axtarın! Nə isə tapmalıyıq. Bura bizim üçün başlanğıc olmalıdır!

Özü də diqqətlə ətrafa nəzər yetirməyə başladı. Birdən diqqətini yandırılmış ocağın izi çəkdi: "Yüz faiz burda nə isə olub". Sonra gözünə küncdə bir parıltı işartısı da dəydi. Yaxınlaşanda gördü ki, butulka qırıqlarıdır. Əvvəlcə belə böyük bir anbarda bu cür şüşə qırıqlarının olması ona çox adi göründü. Amma həmin şüşə qırıqlarını yerdən qaldırıb əlinə alanda onların qırağındakı qan izləri onu heyrətləndirdi. Bu, Yaşarın başına vurulmuş butulkanın qırıqları idi: "Aman Allahım, deyəsən, burda həqiqətən də nə isə xoşagəlməz bir hadisə baş verib! Özü də qanlı hadisə! Yaxşı, bəs niyə burda? Məhz Yaşarın öz anbarında? Tfu, lənət olsun! Amma... Yox, hər şey yavaş-yavaş aydın olur deyəsən... Bəlkə... Yaşar bura kimisə çağırıb və onu öldürmək istəyib, ya da artıq öldürüb?! Yaşar belə bir şey edərmidi? Yox. O bunun dostuna kömək etməyəcəyini bilməmiş olmazdı! Deməli, məsələ nə isə başqa cürdür."

Elə həmin "başqa cürü" özü üçün çözləmək istəyirdi ki, qaranlıqdan əməliyyat qrupunun üzvlərindən kiminsə səsi eşidildi:

- Cənab mayor! Burda nə isə var. Yanmış pencəyə oxşayır!

Yanmış pencəyi, daha doğrusu, ondan qalan balaca bir parçanı görəndə Dadaşov dübarə təəccübləndi:

- Bu ki Yaşarın pencəyidir?! Hə, hə, dünən onun əynindəydi bu. – Sonra üzünü qrupun ekspertinə tutdu. – Bunu təcili laboratoriyaya göndərin!

- Gör saat neçə oldu e?! Bu harda qaldı bəs?
- İndilərdə gələr bala, darıxma. İş-güc adamıdı, yəqin bir işi var.

- İş var yox, e! Onun elə tipi belədi. Adamı yarı yolda qoysun, qaçsın. Vallah, nəşə dalağım sancır. Soruş də aşağıdan! Bir az əvvəl Zöhrəgil də gəlmişdilər bura. Hiss elədim, onlar da narahat kimiydilər.

- Yaxşı, aşağıdan da maraqlanaram.

Əslində Xanım arvadın "aşağıdan", yəni Yaşarın yatdığı mərtəbədən xəbəri vardı. Yaşarla Kənanın yoxa çıxması bütün qohum-əqrəbanı məhz həmin "aşağıya" cəmləmişdi. Hətta Cəvahir arvad iki dəfə huşunu da itirmişdi. Sadəcə bunları Təravətə bildirmək istəmişdilər. Artıq saat, demək olar, üç idi. Amma Yaşarla Kənanın nəinki özlərindən, heç izlərindən də xəbər yox idi.

...Xanım arvad dəhlizdə Danulduzu ilə rastlaşdı. Məsələdən onu da hali elədi. Bir neçə dəqiqədən sonra onlar birlikdə palataya girdilər. Üzlərində səbəbi yalnız özlərinə məlum olan yalançı bir təbəssüm vardı. Xanım arvad hətta güldü də:

- Ay qızım, sənə deyirdim axı narahat olma. Demə, bu haqq-hesablarla bağlı polisdə izahatdı-nədi, ondan yazmağa gedib. Deyəsən, sənin

dediyin o adamları da tapıblar. Ona görə yubanırmış.

- Hə, hə, – Xanım arvadın dediklərini Danulduzu da təsdiqlədi.

Təravət elə bil bir az toxdadı:

- Deyirəm axı, o bu səbrin yiyəsi deyil. Deməli, zornan saxlayıblar yazığı. Telefon olsaydı, danışardım bir.

Bu dəfə Danulduzu "çoxbilmişliyini" göstərdi:

- Orda qoymazlar. Polisdə nə telefon sən də?!

Təravət istəməsə də, razılaşmalı oldu:

- Yaxşı, oturaq gözləyək də! Amma... içimdə bir sıxıntı var, bilmirəm nədəndi...

Ağrılar Yaşarı tam əldən salmışdı. Yanan əli onu xüsusilə pis incidirdi. Daxilən qovrulur, bağırmaq istəyirdi. Amma Elməddinin bundan zövq alıb onu ələ salacağını, aşağılayacağını bildiyindən dişini-dişinə sıxıb birtəhər dözürdü. Lakin onu bundan da çox sıxan başına daha nələrin gələcəyini təxmin edə bilməməsi idi. Sanki düşünmək qabiliyyətini itirmişdi.

Diqqətini cəmləyib ətrafa baxanda özünü dəmir-dümürün içində gördü. Burnu tutulsa da, metalın çürüməsinin qarşısını almaq üçün işlədilən yağın kəskin iyini dərhal hiss elədi. Bir az da diqqət yetirəndə dəmir konteynerin içində olduğunu anladı. Birdən yaxınlıqda qarışıq səslər eşitdi.

Diqqətlə qulaq asanda başa düşdü ki, Elməddin öz adamları ilə danışır.

Çox keçmədi ki, Elməddin cırıltı ilə açılan qapıdan içəri girdi. Cibindən dəsmal çıxarıb sağ əlinə doladı. – O bunu əlinin qana batmaması üçün edirdi. – Sonra həmin əli ilə Yaşarın çənəsindən tutub başını yuxarı qaldırdı:

- “Rembo”, razısan dediklərimə?

Yaşardan cavab gəlmədi. Elməddin onun baxışlarından da bir şey anlamadı. Ona görə də təzədən Yaşarın çənəsindən yapışdı:

- “Rembo”, deyirəm ki,.. - Elməddin səsini bir az qaldırdı,– bu anbarı da mənə versən, yəni ki, hədiyyə eləsən, işimizi bitirib barışardıq. Necə məsləhətli?

- Nə istəyirsən götür... – Yaşar o qədər aciz duruma düşmüşdü ki, hər şeylə razılaşmağa hazır idi. Təki bu vəhşinin caynaqlarından qurtarsın.

- Ay maladesss! Ağıllanıb ə bu! – Həmişəki kimi vəhşicəsinə güldü. Sonra üzünə bir az da ciddi görkəm verib sözüne davam etdi. – İndi sənin o saf qaynın – “Vandam” gedib anbarın sənədlərini götürəcək və onu mənim adamlarımdan birinin adına keçirəcək. Özü də, notarial qaydada. Əldə əməlli-başlı sənəd, yəni müqavilə-zad olmalıdır. Ona deyərsən ki, iyirmi gün bundan qabaqkı tarixə yazdırsın. Sənin dostların çoxdur. Bunu düzüb-qoşmaq onların əlində heç nədir. Başa düşdün?

Yaşar başını yellətdi...

Axşamçağı saat beşi göstərirdi. Kənanı Yaşarın yanına gətirdilər. O, zahirən çox normal təsir bağışlayırdı. Ən azı, sərbəst hərəkət edə bilirdi. Elə bil boynundan dəmirlə güclü zərbə alan heç o deyilmiş. Əslində isə Kənan təzəlikcə özünə gəlmişdi. Daha doğrusu, onu ayıldırıb özünə gətirmişdilər. Elə bu səbəbdən də ətrafda nələrin baş verdiyini hələ tam dərk edə bilmirdi. Yaşarı görəndə özünü əvvəlcə heç nə olmayıbmiş kimi aparmasının səbəbi də bu idi. Amma birdən elə bil hər şeyi başa düşdü və Yaşara tərəf cumdu:

- Yaşaarr! Yaşaarr, məni eşidirsən? – Sonra havalanıbmış kimi dayandı və üzünü Elməddinə tutdu. – Sən niyə onu krandan sallamısan ə? Fikrin nədi? Nə istəyirsən axı?

- Kənan... nə istəyir... onu... da... elə...

Elməddin həyasızcasına hırıldadı:

- Gördün?! Qaynın öz halından çox məmnundu.

İndi isə... iki saat vaxtın var, get, dediklərimi elə!

- Bunlar nədi belə? Bu ki, partlayıcı maddəyə, bomba saatının mexanizminə oxşayır?! Sən neyləyirsən ə? Manyaksan?!

Elməddin özü üçün əyləncə - tamaşa hazırlamışdı. O, Yaşarın bu halından istifadə edib həm onun var-dövlətini özünün və inandığı adamların adına keçirmək, həm də ona əzab vermək istəyirdi. Hətta bütün prosesi videoya çəkirdirdi ki, sonra dostlarına göstərib onların yanında kişilənsin. Yaşarı dənizin kənarına, qayalığın üstündəki bu köhnə emalatxanaya da məhz bunun üçün gətirmişdi. Gətirib burda paslanmış kranlardan birinin trosuna bağlatmışdı

onu. Əyninə də saat mexanizmi ilə işləyən bomba bağlanmış jilet geyindirmişdi.

Elməddin bombanın saatinə asta-asta hərəkət edən əqrəbləri göstərib, Kənanı əsəbiləşdi:

- Vaxt itirib boşboğazlıq eləmə! Bəri başdan deyirəm: gec gəlsən, qaynını partladacam. Onda sən və qohumların ondan qəbrinə qoymağa bir nişanə də tapa bilməyəcəksiniz. Atası da hirslənib onun əvəzinə qəbirə səni qoyacaq. Sən də ömrünün axırına kimi vicdan əzabı – təbii, əgər varındısa - çəkəcəksən. Ona görə də tələs!.. Yəqin ki, səni təlimatlandırmağa ehtiyac yoxdu! Polisə - molisə görə deyirəm. Başa düşdün də?!

Kənanın əlacı olsaydı, onu dişləri ilə didərdi:

- Sən düşündüyümdən də pis... adamsanmış!

Elməddin Kənanın əsəbiləşib özündən çıxmasından ləzzət alırdı. Ona görə də onun sözlərinə əhəmiyyət vermədi. Əksinə, gülə-gülə saata işarə edib, onu daha da qıcıqlandırdı:

- Tez ol, vaxt gedir!

Kənanın gözləri hədəqəsindən çıxmışdı. Maşına tərəf - onun maşınını da bura gətirmişdilər - gedəndə də, sükan arxasına keçib yola düşəndən sonra da gah özüylə, gah da Yaşarla danışdı: "Yaşar, qurban olum, bağışla məni. Nə etmək istədimsə, sənün üçün elədim. İndi də bir az döz. Uzağı bir saata qayıdaram yəqin. Səni burdan qurtaracam".

Kənan gedəndən sonra Elməddin həyatının ən xoşbəxt anlarını yaşayırmış kimi, sevinc içərisindəydi. Birdən əllərini açaraq üzünü dənizə tərəf çevirib qışqırdı:

- Xəzərrr! Sən də eşit səsimi! Bütün Bakı bilməlidir ki, Elməddin var, El-məd-diiinnn! Mənə toxunanın həyatını məhv edərim! Bu da - əlini Yaşara tərəf uzatdı - sənin qarşında canlı şahid! Ha-ha-ha!

Yaşar bütün bunları görür və gördükcə də acizliyini başa düşüb daxilən qovrulurdu. Elməddinin dərslərini vaxtında vermədiyi, həddindən artıq insanlıq və humanistlik göstərdiyi üçün ilk növbədə özünü qınayırdı...

Trosun ucuna ağır dəmir bağlanmışdı. Yaşarla birlikdə o da sağa-sola yellənirdi... Yaşara elə gəlirdi ki, Kənan gəlsə belə, Elməddin onu - Yaşarı sağ buraxmayacaq. Çünki bu, Elməddin kimi vəhşi xarakterə malik bir insan üçün ən azı ağılsızlıq olardı. O, canlı şahid kimi Kənanı da buraxmazdı yəqin. Yaşar bunları düşünüb Allaha yalvardı ki, kaş Kənan qayıtmasın. Bu iki daşın arasında onu da etiraf etdi ki, Elməddin axmaq olsa da, pis plan hazırlamayıb: "İyirmi gün öncəyə müqavilə... heç kimin ağına gəlməzdi"...

Ömrünün sonunun yaxınlaşdığını düşündükcə, həyatının müəyyən anları qırıq videolentlər şəklində gəlib gözləri önündə canlanmağa başladı: "Dostu Uyğur. Əgər Yaşarın həyatı Elməddinin fikirləşdiyi sonluqla bitsə, Uyğuru türmədən çıxaran olmayacaqdı. Ona görə də o, həyatı, dünyanı bir neçə il dəmir barmaqlıqlar arxasından izləyəcəkdi. Atası. Aman Allah, bir günün içində onun saçları necə də ağarmışdı. Həmişə məğrur gördüyü, atdığı hər şux addımından ilham aldığı atası deyildi bu. Anası.

Beli o qədər bükülmüşdü ki, başını qaldırıb heç kimin üzünə baxa da bilmirdi. Hərdən hər şeydən bezib özünü oıdürmək istəyirdi. Üst başını, sir - sifətini cırıq - cırıq eləmişdi. Çətin ki, çox dözə bilsin Yaşarsızlığa! Taqəti heç qalmamışdı. Bacısı Zöhrənin gözləri şişmişdi. Havalı kimi gəzirdi. "Susun, bəsdirin, Yaşarın arxasınca ağlamayın, o ölməyib, mənim qardaşım ölməyib, yaşayır" deyə qışqırır, şivən qoparırdı. Təravət! Ya Rəbbim, bu Təravətdi?! Niyə onun gözləri qara deyil? Niyə onun yanaqları qırmızı deyil? Hanı onun əynindəki yaşıl libas? Niyə qaralara bürünüb Təravət? Necə? Əlil arabası? Təravət əlil arabasına məhkum olub? Yaşarın ölüm xəbərində... Nə? Onun dili də tutulub?"

Bunları gözlərinin önünə gətirdikcə, sanki ciyəri parçalanırdı Yaşarın: "Yooooxxx! Ya Rəbbimmm! Bütün bunlar bir nəfərin ucbatından baş verə bilməzzz! Ola bilməzzz! Bir insanın vəhşiliyi bu qədər..." bu fikirlər onun bədənindəki ağrıları sanki yuyub apardı, səsinə qüvvət verdi. Və Yaşar birdən var gücü ilə hayqırmağa başladı:

- Sən çox əclaf adamsan, Elməddin! Bütün bunları kişiliyinə necə sığdıırırsan?! Nə edirsənsə, mənə et! Day başqalarına niyə əzab verirsen, əclaf?!

- Bıy! Ə, bunun dili açıldı! Xoda düşdün ə, birdən-birə?! Sənə edirəm də, burda səndən başqa bir kimsə də var? Göydə səndən başqa kim sallanır, səndən başqa kimin belinə bomba bağlanıb ki?!

- Uyğur türmədə, Təravət xəstəxanada yatır əclaaaff! – Yaşarın səsində kin, qəzəb, titrəyiş və üzüntü bir-birinə qarışmışdı. Hiss olunurdu ki, ürəyindən keçənləri Elməddinin o həyasız sifətinə çırpmaqla ona ən azı sözlərlə təsir etmək istəyir. Amma o da hiss olunurdu ki, səsinin tonunu daha çox qaldırmaqdan və tündləşdirməkdən də ehtiyat edir. Yəqin qorxurdu ki, gözünü pul və qan örtmüş o alçaq “zəif yerini” bilib Uyğurla Təravətə nəsə növbəti bir yamanlıq edər. Amma yaxşı ki, Elməddin bütün bunları – onun qəlbindən keçənləri duyacaq ağılda və səviyyədə deyildi.

- Gəl səəən, Uyğuru bura qatma! O mənlük deyil, heç kim xahiş etməmişdi ki, gəlib sənin yanında “psevdogeroyluq” eləsin. Bütün işlərimi korladı onsuz da. Bəlkə də əksinə, hər şey lap əla oldu. Elədirsə, sağ olsun. Amma o qız... Ahhh! Düzünü deyim ki, onu düşünəndə mənim də ürəyim arğıyır. Həqiqətən də, pis qız deyildi! Amma... Day nə istəyirsən, yaşayır də?! Hələ gəlib səni ürəkdən ağlayacaq da! Amma yox... gərək sevinisin ki, canı sənin kimi axmaq sevgilidən qurtardı. Ha-ha-ha!

- Sus əclaf! Sus! – Yaşar dözə bilməyib yenidən qışqırdı. Belə getsə, ürəyi bombadan əvvəl partlayacaqdı.

Kənandan soraq yox idi. Bu kiçicik saniyələrin müşayiət elədiyi bomba cıqqıltısı isə Yaşarın həyatının getdikçə tükəndiyinin xəbərvericinə dönmüşdü sanki. Heç kimə fikir vermyən, heç kimi gözləməyən, heç kimin əmrinə tabe

olmayan zaman öz hökmünün altından burda da qəddar imzasını çəkməyə başlamışdı. Gərək ki, məşhur alimlərdən birinin sözü idi: "həyatımda ən çox qorxduğum şey saatımın əqrəbləridir". İndi bu əqrəblər elə bil Elməddinlə dostlaşmış, Yaşarın isə qəsdinə durmuşdular. Elə sürətlə hərəkət edirdilər ki... Vaxtın bitməsinə on dörd dəqiqə qalırdı, Kənan hələ də gəlib çıxmamışdı. Yaşarın ümidləri tükənir, Elməddinin isə hövsələsi daralırdı. Sağa – sola var-gəl edir, öz-özünə qışqırıb deyirdi:

- Harda qaldı bu?! Hansı cəhənnəmdə ilişdi görəsən? – Başını qaldırıb Yaşara tərəf baxdı. - Gördün ə, sevimli yeznəni? Deyəsən, o da tüpürdü axı sənə? Belə olmasaydı, çoxdan gəlib çıxardı. Ha-ha-ha!

- Gəlməyəcək! Partlat məni, əclaffff! – Yaşar bu dəfə tapança kimi açıldı. Belə getsə, öz hərəkətlərinə və danışığılarına nəzarəti tam itirə bilərdi. Bütün bunların isə bir səbəbi vardı. Ümidlərinin tam tükəndiyini hiss edirdi artıq. – Səni cəhənnəmdə də olsa tapıb boğacam, şərəfsizzz!

- Əşşi... sən mumla! Sən cəhənnəm, anbar əlimdən çıxır, anbar. Ə, Ziyankar! Maşınları hazırla çıxacaq aradan! Bomba partlayan kimi şəhərin bütün "iti-qurdu" – hüquq mühafizə orqanlarının əməkdaşlarını nəzərdə tuturdu – burda olacaq yəqin...

- Dayan!!!

Qəfildən dəmirlərin arasından zabitəli və qətiyyətli olduğu qədər də əsəbi bir səs, nida gəldi. Hamı

olduqca tanış gələn bu səsə tərəf dönsə də, heç kim görsənmirdi. Qaranlıqda yalnız ayaq səsləri eşidilirdi... və...budur...Elməddinə tuşlanmış tapança... tapançadan ikiəlli tutan şəxs hələ də görsənmirdi... qollar...qolların kimə məxsus olduğu da aydın deyildi... nəhayət...vücudun özü görsənməyə başladı... Yaşar xilaskarının gəldiyini zənn edib havada, trosda çırpınmağa başlamışdı...Yəni "mən burdayam!" O, gələnin kim olduğunu bilmirdi. Əslində bunun elə bir önəmi də yox idi. Əsası o idi ki, onu xilas etsinlər. Amma bütün bunlarla bərabər onun üçün bu gələnin kim olduğu da maraqlıydı. İstənilən halda, bunu bilməsi pis olmazdı.

Birdən Elməddin onlara tərəf gələn adamı tanıyıb qışqırdı:

- Qağa?!

Gələn... Seyfəddin idi. Ağır addımlarla yaxınlaşır, təəssüflə başını bulayır və hirsindən dodaqlarını çeynəyirdi:

- Sən məni məhv etdin, Elməddin! Məhv etdin məni! Bütün ümidlərimi heçə çıxardın sən!

- Qağa, sən burda neynirsən? Silahı yığışdır, yalvarıram! Məni öldürəcəksən?

- Səni deyə bilmərəm, Elməddin! Amma mən öldüm artıq. Sən öldürdün məni!

Seyfəddin yavaş-yavaş irəli gedib, kürəyini krana tərəf çevirdi. Geriyə doğru bir neçə addım atdıqdan sonra düz kranın altında dayandı. Tapançanın lüləsilə trosdan asılı qalmış Yaşarı göstərdi:

- Endir onu!

Elməddin qardaşını fikrindən daşındırmaq istədi:

- Qağa, bu gədədən yana...

- Dedim endir onu!!! – Seyfəddin var gücü ilə qışqırdı. – Buna görə deyirdin hər şey qaydasındadır?! Heyf mənim zənnimə, min heyf! Nahaq uydum felinə, gərək inanmayaydım sənə... İnanmamalıydım!

- Qağa elə demə!

- Elə deməyim?! – Bu məqamda Elməddinin işarəsi ilə Yaşarı trosqarışiq yavaş - yavaş aşağı endirirdilər. – Bəs necə deyim ə, qurumsaq? Yadından çıxıb məni necə arxayın elədiyiniz?

- Qağa yalvarıram, bəsd!

Yaşar sanki bədəninin arğılarını unutmuşdu. Təəccüb içində iki qardaşın söhbətinə qulaq asırdı. Fikirləşirdi ki, Seyfəddin həqiqətən də elə deyildiyi və göründüyü qədər varmış. Onunla bağlı gümanlarında yanılmadığı üçün hətta özündən xoşu da gəldi: "Doğrudan da sözünün ağası imiş!"

- Mən səni belə böyütdüm, Elməddin? Mən sənə nələr dedim, nələri xırdaladım?! Bəs əvəzində sən mənə nələr elədin?

- Qağa, dedim bəsd!

- Heyf Elməddin, min heyf! – Artıq qəzəbindən səsi titrəməyə, xırıldamağa başlamışdı Seyfəddinin. Başını bulaya-bulaya, silahı əlində yellədə-yellədə danışmaqda davam edirdi. – Mən atamın qəbri üstündə namus andı içmişdim. Sən mənim andımı pozdun, Elməddin!

Birdən Elməddin əlini başına atıb qışqırdı, müxtəlif səslər çıxarmaqla anormal hərəkətlər

etməyə başladı. Artıq insanlıq çərçivəsindən çıxırdı. Gör iş nə yerdəydi ki, o, ata əvəzi olan qardaşının üzünə ağ olmaqdan da çəkinmədi:

- Bilirsən nə var? Bezdim sənin əlinə baxmaqdan! Gözləməkdən ki, nəyə verəcəksən, ya verməyəcəksən... Verdiyini də nəydi - dilənçi payı. Budu e, iki-üç günün içində aldım yüz mini! Halbuki sən bu qədər pulu qazanmışsın gərək neçə il "podryad" işləyəsən. Hələ onu demirəm ki, sən o boyda pulu ömrümün sonuna kimi mənə verə bilərdin, ya yox?

- Sən nə dediyini bilmirsən deyəsən?! Başın xarab olub sənin. İnana bilmirəm ki, sənin kimi qardaşım olub mənim. - Danışa - danışa sağ əlini atıb Yaşarı yanına çəkdi. Həmin anda qurğunun üstündəki saat partlayışa yeddi dəqiqə qaldığını göstərirdi. Hərəkətləri çox qəti idi. Hirsindən dişlərini bir-birinə sıxmışdı. Elə o cür əsəbi şəkildə də Yaşarı endirən Ziyankara əmr elədi. - Aç onun əl - qolunu, jaketi çıxart!

- Qağa, o indi partlayacaq. Əlindəkini tulla, gəl çıxacaq burdan. Tez ol. - Elməddin Seyfəddinə tərəf qaçmaq istəyəndə o silahı qaldırıb bağırırdı:

- Yaxınlaşma! - Daha sonra Ziyankarın Yaşarın əynindən çıxardığı jileti elə bomba qarışıq öz əyninə keçirdi. Artıq bombanın partlamasına lap az qalırdı. O, üzünü Yaşara tutub:

- Səndən bütün olanlara görə üzr istəyirəm, dönə-dönə üzr istəyirəm, - dedi. - Bilirəm, bu dəqiqə səndən üzr istəməyimin heç bir önəmi yoxdur, amma inan ki, bütün bunlar mənim xəbərim olmadan baş verib.

- Sən...neynirsən? Onu ...sən niyə geyindin?!
- Bu belə olmalıdır, Yaşar!
- Elməddin deyəsən, "oriyentiri" əməlli-başlı itirmişdi və baş verənlərin mahiyyətini anlamırdı. Bəlkə də əksinəydi, hər şeyi anlayırdı və elə məhz ona görə də qardaşına sanki son dəfə səslənirdi:
- Qağa dedim axı, at onu... Gəlırsən, gəlmırsən?!
- Görürsən, bayaqdan kişılıkdən dəm vururdun, amma indi qaçıb aradan çıxmaq istəyırsən. Tələsmə, bir az da döz, bax gör və həyatın boyu yadında saxla ki, kişilik necə olur. Bir də, haqq divanından heç yana qaça bilməyəcəksən, Elməddin! Bu dünyada haqsızlar yalnız bir yerə qədər qaçırılar. Sonra ...
- Əllər yuxarı! Təsım olun! – Mayor Dadaşovun səsi idi. Bu zəhmli komanda onları elə çaşdırdı ki, bir anlığa harada olduqlarını da unutdular. Elə bu "bir an" da bəs elədi ki, qaranlıqdan qəfil çıxan əməliyyat qrupu Elməddini və dostlarını qandallayıb zərərsizləşdırsın. Bundan sonra Dadaşov üzünü Seyfəddinə tutdu. - İndi sənə "sapyor" yaxınlaşacaq, vaxt çox məhduddur, silahı at, imkan ver işini tez görsün. Zarafat eləmə!
- Yox, cənab mayor! Mən heç də zarafat eləmirəm. Əvvəlcə qardaşım burda, hər kəsin gözü önündə elədiklərini boynuna alacaq!
- Alıram qağa, alıram. Hər şeyi mən eləmişəm. Hər şey mənim ucbatımdan baş verdi. O gədənin də hər şeyini özünə qaytaracam. Qurban olum, əynındəkini çıxart!

- İndi üzr istə Yaşardan! – Seyfəddin hər an partlaya biləcək qurğuya baxıb tələb elədi.
- ...Üzr istəyirəm Yaşardan! Üzr istəyirəm... qağa...qurban olum... eləmə... - Elməddin yalvara-yalvara dizi üstə çökdü.
- Seyfəddin, bir daha tələb edirəm, çıxar əynindəkini! – Dadaşov gah xahişlə, gah da tələblə onu dilə tutmağa çalışsa da, Seyfəddini yola gətirə bilmirdi. O sanki heç nə eşitmir və görmür, yalnız danışırdı. Özü də ürəkəğrısıyla, yana-yana. Elə bil bir də əlinə danışmaq üçün fürsət düşməyəcəkdi:
- Elməddin, mən sənə demişdim dost qazan özünə. Dediklərimin əksini elədin. Düşməni qazandın. Sənə demişdim ömrümün on səkkiz ilini qazamatda keçirmişəm, ora soyuqdu, pisdi, yaxşı yer deyil, yenə heç nə anlamadın...Buna baxmayaraq, mən sənə haqqımı halal edirəm. Sən də halal edirsən, ya yox, qərarını verərsən yəqin.
- Qağa!..
- Çıxdıqdan sonra atamızın qəbri üstündə sən də and içərsən. – Bunları da deyib, üzünü göyə tutdu. - Ey yeri - göyü yaradan Allahım! Özün də şahidsən ki, sənə qarşında cahilliyimdən yalnız bir günah işlətdim. Bundan başqa kiminsə xətrinə dəymişəmsə, haqqının halallığını almağım üçün mənə yardım et. Bir də... Atamın ruhunu ləkələmədim...
- Seyfəddin at tapançanı, qoy "sapyor" yaxınlaşsın, iki dəqiqə qalıb... dəlilik eləmə...

- Bundan sonra dost qazan barı... Cənab mayor, siz də sağ olun... siz yaxşı insansınız... Yaşar bağışla məni, haqqını halal elə, qardaş. - Seyfəddin bu sözləri deyib, özünü gözlənilmədən aşağı atdı. Bir neçə saniyə keçməmişdi ki, aşağıdan böyük, dəhşətli partlayış səsi gəldi və ətrafa toz-torpaq qarışıq alov ələndi...

- Qa-ğaaaaaaa! Sey-fəd-ddiiiiinn! - deyə, Elməddin nə baş verdiyini yalnız indi anlayıbmiş kimi bağıрмаğa, əllərilə baş-gözünə döyməyə başladı. Amma gec idi. Çox gec...

...başqa bir məkan, başqa ev, başqa otaqlar. Hamı sevinc içərisində toya hazırlaşır.

- Yaşar, Seyfəddin ağlayır. Sən onu götür, mən də yeməyini şüşəyə töküm, çıxacaq.

- Bu dəqiqə. - Yaşar oğlunu qucağına alıb əzizləməyə başladı. - Ay mənim aslan oğlum, ay mənim igid oğlum! Atasının nə balası... Böyük kişi olmusan? Dayının toyuna gedirsən? Ay maşallah! Bəs adam da toya gedəndə ağlayar? Yaxşı, dayını necə təbrik edəcəksən sən?

Bəli, Uyğurla Danulduzunun toy günüydü. Seyfəddinin ölməsindən, Elməddinin tutulmasından, Uyğurun azadlığa çıxmasından bir il keçirdi. Uyğur "zondan" çıxdıqdan sonra Yaşarla Təravətin əllərini özü birləşdirmişdi. Onlara hər şeyi lap əvvəldən hiss elədiyini, amma utanmamaları üçün özünü bilməzliyə qoyduğunu

etiraf eləmişdi. Onu da bildirmişdi ki, Yaşarla yeznə-qayın olmaları onların dostluğuna heç bir ziyan vurmayacaq. Əksinə, onları qırılmaz tellərlə bir-birinə daha möhkəm bağlayacaq.

Tərəvət xəstəxanadan çıxan kimi yaşanan bütün sıxıntılara gözəl bir toy məclisi ilə yekun vurmuşdular. Bu izdivacdən Yaşarın ailəsi də məmnun qalmışdı. Artıq Yaşarla Tərəvətin bir oğulları da vardı. Valideynləri öz yerində... Babaları və nənələri də iki ayı təzəcə tamam olmuş sevimli nəvələrini xoşbəxtliklərinin simvolu kimi böyüdürdülər. Yaşar ona Seyfəddinin adını qoymuşdu. Onun özünü o cür fəda etməsi Yaşara çox təsir eləmişdi. Hələ də onun haqqında bir vaxtlar yanlışı düşündüyünün peşmançılığını çəkirdi. Onun əsl kişi kimi mərd, şərəfli və qürurlu sonluğunu heç cür unuda bilmirdi...

Uyğur İngiltərədəki dostları vasitəsilə araşdırıb Seyfəddinin orada nədən müayinə və müalicə olunduğunu öyrənmişdi. Məlum olmuşdu ki, Seyfəddin ciyər xərcəngi imiş. Bir ilə qədər ömrü qalıbmış. Amma yenə də heç kimin edə bilməyəcəyi bir hərəkəti ilə yaddaşlara həkk olundu.

Seyfəddin o vaxt baş verən hadisələrlə bağlı bütün məlumatları son anda Rasimdən - Elməddinin "Ziyankar"ından öyrənibmiş. Ziyankar fikirləşibmiş ki, vaxtilə ona bəzi yaxşılıqlar etmiş Elməddini uçurumun kənarından qardaşının əməlləri barədə əsl həqiqəti biləndən sonra məhz Seyfəddin qaytara bilər...

Uyğur "içəridən" elə Elməddin tutulan günün sabahı çıxmışdı. Demək olar, çıxan kimi də Yaşarın yanan qolu üzərində estetik əməliyyat aparmışdı. Uyğur mayor Dadaşovun da ailəsinə sevinc bəxş eləmişdi. Onun oğlunun onurğasına sancılıb qalmış və orda özünə yer eləmiş şüşə qalığını ustalıqla keçirdiyi əməliyyat nəticəsində çıxarmış, on dörd yaşlı yeniyetməni uzun illərin zillətindən, ailəsinə isə sitəmdən və qəhr olmaqdan qurtarmışdı...

Yaşar şirkətində müqaviləsiz iş görülməsi praktikasına son qoymuşdu. Görünür, bir müddət insanlara inanmasının, etibar eləməsinin "zibilinə düşüb" sonradan kifayət qədər böyük məbləğdə cərimə ödəməsi ona əməlli-başlı dərs olmuşdu...

...Onların ətrafındakılar qarşılıqlı münasibətlərində Uyğur və Yaşar kimi olmaq istəyir, dostluqlarının, necə deyərlər, ilhamını onların dostluğundan alırdılar. Kim bilir, onlar hələ daha neçə dostluq əlaqələrinə örnək olub, "imza" atacaqdılar.

Hələlik isə... hamı toya hazırlaşırdı. Hamı sevinc içərisindəydi. Elə bil heç nə baş verməmişdi. Sanki bütün bunlar olmamışdı.

Bir sözlə, həyat bütün təzadlarıyla davam edirdi...